

**قاسم لوو،**

**مانیفېستی سیمای مرۆقانهی ریبهری**

ناوی پرتووک: قاسملوو، مانیفیستی سیمای مروّفانهی ریبهری

نووسینی: مهجید ههقی

پیداچوونهوه: فههاد ئه کبهری

دیزاینی ناوهوه: تیلهام چایچی

بهرگ: ئه میر خه یاتی

تیراژ: ۵۰۰ دانه

نرخ: ۳۰۰۰ دینار

چاپخانه:

ISBN: ۹-۵۳۷۲-۹۳-۹۵۲-۹۷۸

PDF: ۶-۵۳۷۳-۹۳-۹۵۲-۹۷۸

**قاسملوو،**

**مانیفېستی سیمای مرۆقانهی ریبهری**

پیشکەشه به یادی ۲۵مین سالقهگهری تیروۆری دوکتۆر قاسملوو و  
هاوریانی



## سوپاس و پێزانین

له ئاماده کردن و بلاو کردنهوهی ئەم پەرتووکهدا زۆرکەس یارمهتیدەر و هاندهرم بوون. سوپاسی بۆ پایانی خۆم پێشکەشی یەک بە یەکیان دەکەم. لهوانه: کاک تاهیر مهحموودی، ئەندامی کۆمیتەهێ ناوهندی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران، هاوڕێ، دێرینم، کاک خالید مههابادی، مامۆستای سەردەمی پێشمەرگایهتیم، کاک کاووس عەزیزی، کاک ئەنوەر کۆهه‌نسأل، هاوڕێی خەباتی ناوشارم خوشکە پەریی رەشیدیان، کاک ئەمین ئیبراهیمی. دەمهه‌وێ بەتایهت رێز و سوپاسی خۆم پێشکەشی کاک محمەد سألح قادری، ئەندامی کۆمیتەهێ ناوهندی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران بکەم بۆ تێبینی و سەرنجه‌کانی. سوپاسی کاک هەلۆ جانانی دەکەم که هه‌موو وتاره‌کانی له‌ سائتی هەلۆی کوردستاندا بلاو کرده‌وه. کاک عەبدوڵا حجاب هه‌میشه بۆ من وه‌ک نمونه‌یه‌ک له‌ مرۆفی شۆرشگێر، خاوه‌ن هەلۆیست، دیموکرات و که‌سێک که هه‌رگاف شتی نوێی لێ فێر ده‌بین، ئەرکی پێداچوونه‌وه و نووسینی پێشه‌کیه‌که‌ی وه‌ته‌ستۆ گرت، سوپاسی گه‌وره‌یی ده‌کەم.

هاوڕێیانی به‌رێزم کاک فه‌ره‌اد ئەکبه‌ری و کاک سه‌لیم زه‌نجیری ئەرکی پێداچوونه‌وه‌ی کۆتاییان به‌سه‌ر ئەو به‌ره‌مه‌ به‌جێ گه‌یانده‌وه. به‌و بۆنه‌وه سوپاس و پێزانینی بێپایانی خۆم پێشکەشی ئەو به‌رێزانە دەکەم که سەره‌رای بوونی کار و سەرقالی زۆریان، منیان له‌ دلۆفانی خۆیان بێه‌ش نه‌کرد.

به‌بێ خۆشه‌ویستی و هه‌ستی جوانی کوره‌ نازداره‌که‌م "هه‌ژار" و کچه‌ دلۆفانه‌که‌م "هێقین" ئەم به‌ره‌مه‌ نه‌ده‌نووسرا. سوپاس بۆ بووتتان و بۆ ئەوه‌ی شانازی ئەوه‌تان پێ به‌خشیوم باوکایه‌تی ئەزموون بکەم.

دانه‌ر

**پیرست:**

- ۸ - ناساندن.....
- ۱۱ - پیشهکی.....
- ۱۴ - قاسملوو ریبهریک که سیمای مروّفانهی به حیزیکی نه ریتی به خشی.....
- ۱۷ - قاسملوو و ریبهری ستراتیزی.....
- ۲۱ - قاسملوو به رزکه ره وهی شیانی ریبهری به کۆمه ل.....
- ۲۶ - هونه ری ریبهری، به ها و بایه خه کان.....
- ۳۱ - قاسملوو ریبهریک بو پیگه یاندن.....
- په روه رده ی راس ته قینه توانای دهوروبه ره که ی به رز ده کاته وه قاسملوو و.....
- ۳۵ - کادر.....
- ۳۹ - گۆرینی کۆمه لگه پیویست به بیرکردنه وهی جیاواز ده کات.....
- ۴۶ - قاسملوو - ریبهریک که به دوا ی ریبه رانی دواروژدا ده گه پرا.....
- ۵۷ - ریبهری دلان.....
- ۶۲ - ریزداری یان خوشه ویستی گشتی؟.....
- ۶۵ - ریبه ری چاک، گویگریکی هاودله.....
- ۶۸ - قاسملوو ریبه ری گۆرانخواز و خزمه تگوزار.....
- گۆرینی ری کخراویکی نه ریتی به ره و ری کخراویکی خو فی رکار و زانست.....
- ۷۲ - خولقی نهر.....
- ۷۶ - سه ربه خو پی کللی سه رکه وتن و پیشفه چوونه.....
- ۷۹ - ری کخراوی خو فی رکار پیویستی به کادری داهینه ره هه یه.....
- ۸۳ - فی ربون له نه زمون به واتای مانه وه له میژوودا نیبه.....
- ۸۷ - گه شه کردنی کاری تیمی ده بیته هو ی فی ربوونی گشتی.....
- ۹۰ - خولقاندنی ئاسو ی هاوبه ش هیز ده داته چالاکیی گشتی ری کخراوه.....
- ۹۵ - قاسملوو و کولتووری ری کخراوه یی له ناو حیزی دیمو کراتدا.....
- ۹۸ - پیونه ندی نیوان شیوازی ریبه ری و کولتووری ری کخراوه یی.....

- ۱۰۳..... رّيهرى ئه خلاقى
- ۱۰۵..... رّيهرى ئه خلاقى و كاردانه وهى له سهر ژينگهى ئه خلاقى رّيخراو
- ۱۱۱..... رابردوو هه ميشه چراى پيشه پوژ نيه
- ۱۱۴..... كهوت وانهى قاسملوو بو رّيهرانى داهاتوو
- ۱۲۰..... رّيهرى ۳۶۰ پله

## ناساندن

پرووناکییری به توانا، ژیر و دلّسۆز کاک مه‌جید هه‌قی به‌و زنجیره‌ باسه‌ی که له دووتوئی ئهم پرتوکه‌دا هیناویه‌ته‌ گوړی، له روانگه‌یه‌کی زانستی تیکه‌ل به‌ سۆز بو ریبه‌ری به‌ توانای کورد له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان، نهمر دوکتۆر عه‌بدوهره‌حمان قاسملوو، تیشکی خستووته‌ سهر به‌شیک له‌ تایه‌مه‌ندییه‌کانی ئهو سه‌رکرده‌یه‌ که‌ بو‌ نه‌وه‌ی ئیستا و داها‌تووی گه‌له‌که‌مان به‌سوودن. کاک مه‌جید به‌ سپاردنی ئه‌رکی پیداجوونه‌وه‌ و نووسینی پېشه‌کی په‌رتوکه‌که‌ به‌ من، باریکی قورسی خسته‌ سهر شانم، به‌لام ههر له‌و کاته‌شدا دلنیا‌تری کردم که‌ درېژه‌دان به‌ ئامانجه‌ به‌رزه‌کانی شه‌هیدانی کوردستان و له‌ سه‌روویانه‌وه‌، ریبه‌رانی شه‌هیدی دۆزی کوردایه‌تی، ئه‌رکیکی هاوبه‌شی سهر شانی هه‌موو کوردیکه‌.

له‌م پیداجوونه‌وه‌یه‌دا، ریگام به‌ خو‌ نه‌داوه‌ که‌ ده‌ست له‌ ناوه‌پوک و شیوه‌ی دارشتنی بابه‌ته‌کان وه‌رده‌م، ته‌نانه‌ت ئه‌گهر له‌ هیندیک شوین له‌ گه‌ل نووسهر هاو‌راش نه‌بووبم، هه‌ولم داوه‌ بی‌ لایه‌نی خۆم بیاریزم. بویه‌ سپاردنی ئهم ئه‌رکه‌ له‌ لایه‌ن دۆستی هیژام کاک مه‌جیده‌وه‌ به‌ من، به‌ مانای ئه‌ری کردن یا په‌درک‌نده‌وه‌ی ناوه‌پوک یا هه‌لسه‌نگاندنی نووسهر نییه‌، بویه‌ش ئهم پېشه‌کییه‌ی من، شتیک نییه‌ بیجگه‌ له‌ پیداجوونه‌وه‌یه‌کی خیرا و نووسینی ئهم کورته‌ پېشه‌کییه‌.

ئهو‌هی من له‌و ده‌قه‌ دا به‌دیم کرد، نووسهر هه‌ولی داوه‌ که‌ گه‌وره‌یی دوکتۆر قاسملوو نه‌ک له‌ پۆسته‌ ته‌شکیلاتیه‌که‌یدا، به‌لکو له‌ شیوه‌ی به‌رپوه‌به‌ریی و تیکۆشانیدا نیشان بدا و به‌شیکی ئهو ئه‌زموونی به‌رپوه‌به‌رییه‌ش بو‌ به‌ره‌کانی ئیستا و داها‌توو بگو‌یژته‌وه‌. ئهم په‌رتوکه‌، به‌ شیوه‌ی زنجیره‌ و تارای سه‌ره‌خۆ، به‌لام له‌ هه‌مان کاتیشدا لیکگری‌دراو، نووسراوه‌. له‌ هه‌موو برگه‌ و ته‌نانه‌ت دیری و تاره‌کانی ئهم په‌رتوکه‌ دا، چه‌ز و وه‌فاداریی بی‌ ئهم لا و ئهو لای نووسهر بو‌ شه‌هیدی هه‌میشه‌ زیندووی دۆزی کوردایه‌تی، د. قاسملووی مه‌زن ده‌بیندری.

نووسهر له‌م زنجیره‌ و تاره‌دا هه‌ولی داوه‌ که‌ روانگه‌، بۆچوون و شیوه‌ی به‌رپوه‌به‌ریی



دوکتور قاسملوو له چوارچپوه‌په‌کی به‌رینتری زانستی و به‌به‌راورد له‌گه‌ل زانستی به‌پړیوه‌به‌یری ه‌ا‌و‌چ‌ه‌رخدا ه‌ه‌ل‌سه‌نگینتی. بویه‌ش نووسه‌ر به‌هینانه‌وه‌ی ه‌موونه‌ له‌ پړیوه‌ران و که‌سایه‌تیبه‌ سه‌رکه‌وتوو‌ه‌کانی جیهان، هینانه‌وه‌ی فاکت له‌ میتودی زانستی به‌پړیوه‌به‌ری و ه‌ه‌ل‌سه‌نگاندنی شیوازی کاری دوکتور قاسملوو له‌ژیر پروناکیی ه‌و ه‌مونانه‌دا، ه‌ه‌ولای داوه‌ که‌ لایه‌نه‌ ه‌رینیه‌کانی مودیلی به‌پړیوه‌به‌یری دوکتور قاسملوو بخاته‌ به‌ر چاو و زه‌قیان بکاته‌وه.

کاک مه‌جید له‌م به‌ره‌مه‌یدا باسی کاره‌ساتی له‌ده‌ستچوونی دوکتور قاسملوو بوی حیزی دیموکرات، که‌لی کورد له‌ روزه‌لاتی کوردستان و ه‌موو بزوتنه‌وه‌ی نه‌ته‌وايه‌تی کوردستان ده‌کا. چونکه‌ له‌ روانگه‌ی ه‌وه‌وه، رولی دوکتور قاسملوو ته‌نیا له‌ سکرتری حیزی دیموکراتدا کورت نه‌ده‌بووه‌وه، به‌لکو قاسملوو توانیووی له‌ ه‌نجامی پیوه‌ندیه‌ نه‌ته‌وه‌یی و نیونه‌ته‌وه‌یبه‌کانیبه‌وه‌ بیی به‌ دارپزه‌ریکی به‌توانای سترا تیژی سیاسی بوی بزوتنه‌وه‌ی کورد به‌ گشتی. بویه‌ش شه‌هیدکرانی دوکتور قاسملوو نه‌ ته‌نیا زه‌ره‌به‌کی قورس بوو که‌ وه‌ حیزی دیموکرات که‌وت، به‌لکو خه‌ساریکی گه‌وره‌ش بوی ه‌موو کوردستان بوو.

ه‌و زنجیره‌ وتاره، وپرای هینانه‌ به‌ر باس و ه‌ه‌ل‌سه‌نگاندی پیشکه‌وته‌کانی حیزی دیموکرات له‌ ژیر ریبه‌راهی‌تی دوکتور قاسملوودا، ه‌ه‌روه‌ها تیشک ده‌خاته‌ سه‌ر زنجیره‌ گرفتیک که‌ له‌ روانگه‌ی نووسه‌ره‌وه، به‌ نه‌مانی دوکتور قاسملوو، به‌ تایه‌تی ه‌ه‌نوک‌ه‌ به‌رؤکی حیزی قاسملوویان ته‌نیوه‌ته‌وه. نووسه‌ر ه‌و ه‌و ئارپشانه‌ ده‌گه‌رینیه‌وه‌ بوی لیکدانه‌وه‌ی به‌رزه‌وه‌ندیخوازانه‌ و خو به‌ ناوه‌ند دانانه‌ له‌ بویچوون و میراته‌ی ه‌زری قاسملوو. ه‌و ته‌نانه‌ت پیی وایه‌ که‌ ئیستا که‌لکی خراپ وه‌رگرتن له‌ ناو و جیگه‌ی دوکتور قاسملوو له‌ کومه‌لگه‌ی کوردستان و له‌ لای ه‌ویندارانی ه‌زری قاسملوو کراوه‌ به‌ ه‌مرازیک بوی ه‌شرووعیه‌ت دان به‌ قوولکردنه‌وه‌ی ه‌و و گرفت و ته‌نگ و چه‌له‌مانه‌ی که‌ ئیستا میراتگرانی ریپازی قاسملوو له‌ گه‌لی رووبه‌روون.

نووسه‌ر ه‌وه‌ ئینکار ناکا که‌ له‌ سه‌رده‌می ریبه‌راهی‌تی دوکتور قاسملووشدا حیزی دیموکرات تووشی ئالوزی و گرفت بووه، به‌لام له‌ روانگه‌ی نووسه‌ره‌وه‌ دوکتور قاسملوو ه‌و کیشه‌ و ئالوزیانه‌ی به‌ شیوه‌یه‌ک ریبه‌ری ده‌کرد که‌ زیانی کاتیی ه‌و رووداوانه‌

دهبوون به هۆی ههستانهوهیهکی گهورهتر بوّ حیزبهکهی. که چی به نهمانی دوکتۆر قاسملوو، نووسهر پپی وایه ئه و تواناییه له شیوازی ریبهرایهتیی جیگرهکانی دا که مه پهنگ بووه و حیزبی دیموکراتیشی تووشی لاوازی کردوو.

کاک مه جید له چوارچیوهی ئه م زنجیره وتارانهدا وه زعی ئیستای حیزبی دیموکراتی هه لسه نگاندهوه و ئه وهش ناشاریتهوه که ئه مپۆکه به شیکیی زۆری دهرسهکانی قاسملوو له لایهن ئه وانهوه که وا خۆیان به میراتگری ریبازه که ی ده زانن، پشتگۆی خراون. له روانگهی نووسهرهوه ئه مه نه خۆشییه که که ته نیا به به خۆداچوونهوهیهکی وردیینهوه چاره سه ره ده کریی که تیییدا پله و پایه ی ته شکیلاتی بوّ تۆله ته ستاندهوه، خۆ به زرکردنه وه یه کی بی بنه ما و په راویزخستنی تواناکان به کار نه هیندری.

نووسهر ههر وه ها ئامازه به توانای دوکتۆر قاسملوو له دارشتنی به رنامه و به دامه زراوه ییکردنی قه واره ی حیزب ده کا و دامه زرانندی ئۆرگانهکانی به پپوه به ری و کۆمیسپیۆنهکانی حیزبی به یه کیک له به ره مه مهکانی ریبهری قاسملوو له حیزبی دیموکرات ده زانی.

ههروه ها ئه م زنجیره باسه، چاره سه ری گرفتهکانی ئه مپۆی حیزبی دیموکرات به گه رانه وه بوّ ریبازی قاسملوو، له قالییکی نوئی و هاوچه رخدا له خۆ ده گرن. زمانی په خنه گرانه، به لام چیکه ر “Constructive” ی وتاره کان یارمه تیده ره بوّ تیشک خستنه سه ره هیندیك کۆسپی جیددی که له به رده م دارپژه رانی سیاسه تی ئه مپۆی حیزبی دیموکرات و به گشتی جوولانه وه ی نه ته وه یی کوردستاندان.

بیگومان هه لسه نگانندی هه ره په وا و دروست له سه ر ئه م زنجیره باسه و هه موو بابه تیکی دیکه ته نیا هه ر له لای تۆی خوینه ری خۆشه ویسته.

## عه بدولا حیجاب، خه رمانانی ۲۰۱۴

## پېشه كىي دانەر

لهوانه يه يه كه م كۆمه له پرسیار كه له لای خوینهرى كتیپى " قاسملوو، مانیفېستى سېماي مروّفانهى رېبهرى" دروست ده بى، ئەوه بى كه مه بهست له نووسینی ئەم كتیپه چیه؟ پهنگه خوینهر پاشان له كتیپه كه شدا به دواى ژياننامه، يان بیره وه ریهه كانى د. قاسملوو دا بگهرى. لهو رۆژه وه كه دوكتور قاسملوو به سكرتېرى گشتیي حیزبى دیموکراتى كوردستانى ئىران هه لېژېردرا، ریهه رايه تى له ناو بزاقى پزگارىخوازانهى رۆژه لاتى كوردستاندا يه كىك له جوانترین و پرواتا ترین قوناغه كانى خوى دهست پى كرد. قاسملوو له سهرده مى ریهه رايه تىي خویدا ئالوگۆر كى گرىنگى له ئاستى سياسى، رېكخراوه یى و په یوه ندىه كانى جوولانه وهى كوردى رۆژه لات له جیهانى دهره وه و ناوچه كه دا پىك هینا.

رهمزى سه ره كه وتنى قاسملوو، پىكهینانى هه لومه رچى گونجاو بو پاراستنى پره نسییه كان و پىكهینانى زه مینه ی گونجاو بو ئالوگۆر له ناو بزاقى نه ته وایه تیدا به گشتى و له ناو حیزبى دیموکراتى كوردستانى ئىران به تايبه تى بوو. قاسملوو ریهه رى سهرده مېك بوو كه كۆمه لگه ی مروّفایه تى له شۆرشى پېشه سازیه وه به ره و شۆرشى زانیارى و سه ده ی راگه یاندىن ده گواسته وه. زانست، زانیارى و ئاسۆینى ئەو، بوو بوونه هوى ئەوه كه پيش سهرده مه كه ی خوى، پيشینى قوناغى دیموکراسیى زانستى بكا. بویه ئیستاش ۲۵ سأل دواى تیرۆر كردنى، سه ره راي ئەوه ی كه بزاقى كورد له رۆژه لاتى كوردستان زۆر به ره و پېشه وه چوو، به و حاله ش ریهه رانى بزاقى سياسى له رووى پىویستى هه لگرتنى هه نگاویكى دىكه له پیناو پىكهینانى ئالوگۆردا، نه گه یشتونه ته ئەو ئاسته پىویسته ی زانست و ریهه رى تاكو گۆرانكاریهه كى بنه ره تى له دىسكۆرسى سياسى و ستراتېژى بزاقى كورد له و به شه ی كوردستاندا پىك پینن.

قاسملوو بزوینه رى شه پۆلى فه ره نهنگى ریهه رايه تى بوو له كوردستاندا و توانى حیزبىكى

نەرىتى و گرېدراوبكاتە حېزىكى مۆدېرن، پېشكەوتوو، سەربەخۆ و خاوەن ستراتېژى، بە بەرنامە، بەنا ئەخلاقى، بايەخەكانى سەردەم و رېبهى بەكۆمەل، رېبهى لە ناو خەلك و هەروەها پرنەسبەكانى رېبهى بەكردەو بەكاتە رۆژەقى بزاقى نەتەوايەتى كورد.

ئەم پەرتوو بەرئىيە زنجىرە وتارىك بو هېنانە بەرباسى مېتۆدى رېبهى دوكتۆر قاسملوو لە حېزى دېموكراتى كوردستانى ئيراندا و هەروەها بەرزكردنەوهى گرېنگى رۆلى رېبهى، نەمازە رېبهى ئالوگۆرخواز و رېبهى ۳۶۰ پلە لە هەلومەرجى ئەمرۆى بزاقى نەتەوايەتيدا. لەم كتيبەدا گرېنگتەين خالگەلى پەيوەندىدار بە هونەرى رېبهى و مېتۆدى رېبهى دوكتۆر قاسملوو بە كەلكوهرگرتن لە دوايىن تيوريەكانى زانستى رېبهى باس كراون. لەژېر تېشكى دەرسەكانى رېبهى رايەتى د. قاسملوودا، ئەو تايبەتمەنديانەى كە رېبهى دەبى هەيبن، خراونەتە بەر باس و كارايەگەرى رېبهى لە سەر ژبانى خەلك و ئەوانەى كە لە گەل رېبهى كار دەكەن، نیشان دراون.

هەر مروّفىك لە رەوتى ژبانى خويدا، دەتوانى لەسەر ژبانى هەزاران كەس شوين دابنى. پرسەكە لەوهدا نيبە كە داخوا لەسەر كەسانى ديكە شوين دادەنئين يا نە، بەلكوئەوهى گرېنگە چۆنەتى شويندانانەكەمانە. ئامانجى ئەو بەرھەمە هاوكارىكردنى خوينەرانە بو بەھيژكردنى تواناى رېبهىريان و هەروەها سەركەوتيانە لە كاروبارى تايبەتى و رېكخراوەبياندا. ئەگەر مەنەوى نەوەكانى دواروژمان سەركەوتوو بن و قوربانى كەمتر بەدن، گەر مەنەوى لە خەبات و كارى رېكخراوەيى خۆماندا سەركەوتوو بين، يەكەم هەنگاوە بەھيژكردنى ئاستى رېبهى خۆمانە. پوختەى پەيامى پەرتوو كە ئەمەيە: خەبات لەپيناو رزگارىي نەتەوايەتى و بەرھەويشەردنى بزاقى ديموكراتىكى گەلى كورد لە هەر هەلومەرج و قوناغيكدا، زېدەبارى هەرچۆرە كيشە و قەيرانىك؛ بو تپەربوون لىيان پيوستى بە رېبهى تيبەكە هەيە كە وەلامى سەردەم بداتەو و بە كەرسەتى پيوستى رېبهى و چارەسەرى و بەرپوەبردنى كيشەكان ئەركى ميژوويى رېبهى رايەتى بزاقى نەتەوايەتى كورد لە رۆژھەلاتى كوردستان راپەرينى.

قاسملوو ډچه‌شکینې خه‌بات دژې خه‌باتی نهریتی بوو. ری‌یازی قاسملوو نوښه‌را، پېشکه‌وتنخواز، دیموکرات و خاوه‌ن بڼه‌ماکانی ری‌زگرتن له که‌رامه‌تی مروّفایه‌تی و ژینگه‌پار‌ی‌ییه. ئەم په‌رتووکه پېشکه‌شه به هه‌موو ری‌یوارانی ری‌گای قاسملوو و هه‌موو شه‌هیدانی ری‌گای رزگاریی کورد و کوردستان.

۲۵ سال دواي کاره‌ساتی تیرۆری قاسملوو، ئاستی وشياری و به‌ربلاویي خه‌باتی نه‌ته‌وايه‌تی ئاسۆیه‌کی نو‌یی خولقاندوو. ئاسۆیه‌کی جیاواز، ئاسۆیه‌کی به‌هې‌تر به‌لام، نه‌رم‌تر. به‌رینیي ئەو ئاسۆیه‌ش په‌ره له ئاستی، نه‌رمی و خو‌شه‌ویستی. به‌و هیوايه‌توانییتم به‌رامبه‌ر به‌شه‌هیدان و خه‌باتکارانی رزگاری نه‌ته‌وه‌که‌م ئەمه‌گناس بووبم. هیوادارم خو‌ینه‌ر به‌خو‌یندنه‌وه‌ی ئەم کتیبه‌وه‌لامی خالانه‌ی سه‌ره‌وه‌ی ده‌ست بکه‌ووی و زیاتر وه‌دواي ئەوسه‌ره‌داوانه‌ بپروا که ئاماژه‌م پئی کردوون.

مه‌جید حه‌قی

هې‌لسینکی ۱۳،۷،۲۰۱۳

## قاسملوو ریبه‌ریک

### که سیمای مروّثانهی به هیزییکی نه‌ریتی به‌خشی

له ره‌وتی خه‌باتی نه‌ته‌وايه‌تیدا ری‌کخراو، بربره‌ی پشتی کومه‌لگه‌یه و ریبه‌ر گرینگ‌ترین پوّل له ژیان، هه‌ستانه‌وه، گه‌شه‌سه‌ندن، پی‌شکه‌وتن و ته‌نانه‌ت له ناوچوونی ری‌کخراوه‌که‌دا ده‌گی‌رئ. ریبه‌ر، ری‌کخراو له "ره‌وشی وه‌ک خویه‌وه" به‌ره‌و "ره‌وشی دل‌خواز" ده‌با و هه‌رگا‌ف له پیناوی داهاتوویه‌کی چاک‌تردا خه‌بات ده‌کا. رابردوو، سه‌ره‌پای گرنگی و نه‌زموونه‌کانی بو داهاتوو، به‌لام شتی‌که که بووه، تی‌په‌ریوه وتازه ئیدی هیچ هیزییکی مروّقی ناتوانئ بی‌گو‌رئ یان به‌شی‌ویه‌کی دیکه و جیا‌وا‌تر له‌وه‌ی که بووه سه‌ر له نوئ بی‌خولقینیته‌وه. به‌لام داهاتوو له پیدایه و به‌شی‌کی زوری پپوه‌ندی به‌و شتانه‌وه هه‌یه که "ئه‌م‌رو" رووی ده‌ده‌ن. زور جار وته یا تی‌روانینه‌کانی ریبه‌ریک له هه‌لومه‌رجییکی تایبه‌تدا، ده‌بنه هوی وه‌رچه‌رخانیکی گرنگ له داهاتوو و بی‌روای گشتیدا. دوکتور قاسملوو له وه‌لامی پرسیا‌ریک که داخوا "قه‌ول ده‌ده‌ن که کورده‌کان ته‌نیا به‌خودموختاری (خوبه‌ری‌وه‌به‌ری) رازی بن و داوای شتی زی‌ا‌تر نه‌که‌ن؟" ده‌لئ: "خودموختاری ویستی نه‌سلی ئه‌م‌رویه، نه‌سله‌کانی داهاتوو مافی خویانه شی‌وه‌ی چاره‌نووسی خویان دیاری بکه‌ن." بزاقی نه‌ته‌وايه‌تی ده‌بی‌توانایی ته‌وه‌ی هه‌بی که به‌شی نه‌وه‌کانی داهاتوو له دیاری‌کردنی چاره‌نووسی خویان و پی‌گه‌ی ته‌وان له ناوچه و جیهاندا شیک‌ردنه‌وه‌ی هه‌بی و کومه‌لگا به‌ره‌و ته‌و ئامانجه رینوینی بکا. بو‌یه پرسی "ریبه‌ری" گرنگ‌ترین گوتاری‌که که ده‌توانئ له سه‌ر گه‌شه‌کردنی فه‌ره‌ه‌نگی

رېځخراوهيى، کومه لايه تي، ټابوورى و سياسي کومه لگه شوېن دابنى. کاتيک باس له سيمای مروّفى رېځخراو يان حيزبيکى سياسي ده کرى، باس له ديسکورسيکى نوې ده کرى. بويه ده توانين بلين که دوکتور قاسملوو له روژى هه لېژېرانييه وه وه کو سکرټېرى گشتى حيزبى ديموکراتى کوردستاني ئيران پارادايميکى نوېى له ناو حدکادا جيگير کرد که بايه خ ده دا به توانا و بروابه خو بوونى مروّفى کورد، ههروه ها گه شه سندن و پيشکه وتنى مروّف وه ک تاک و نه ندامى کومه لگه به بنه ماي جوولانه وهى ميللى - ديموکراتيک ده زانئ. قاسملوو له سه رده مانېکدا ده ستى به داهينانى مودىلى رېځخراوهيى و سياسي کرد که له روانگه ي زور که سه وه نه و موديله يا "نامومکين" بوو يا خود به هوئى زالبوونى که شى ئايديو لوژى چه پ به تاوانىکى نه به خشراو ده زانرا. دوکتور قاسملوو به شيانى خوئى توانى نه و شيوه کاره بکا به "مومکين" و ناسنامه ي حيزبه که ي له حيزبه کانى ده وروبه ر (چ نه ته وه يى و چ چه پ و چينايه تي) جيا بکاته وه، و ناسنامه يه کى پئى ببه خشى که حدکا هاوکات له گه ل نه وه ي که ده بئى به حيزبيکى پيشکه وتوو و ديموکرات، ده بئى به حيزبيکيش که بو مافه نه ته وايه تيبه کانى گه لى کورد خه بات ده کا و له هه مان کاتيشدا خه بات وه ديهينانى کومه لگايه کى دادپه روه رانه له بير ناکا و سئ گوشه ي ديموکراتيکى مافى نه ته وايه تي، يه کسانى کومه لايه تي و دادپه روه رى ټابوورى ده کاته بناغه ي خه باتى خوئى. به کورتى بنه ماکانى سيمای مروّفانه ي رېځخراوئىک که قاسملوو رېبه رى ده کرد بريتين له:

- به شدارى کارىگه رى نه ندامانى حيزب له هه موو پرؤسه کانى بريارداندا
  - گرنگيدان به گه شه سندنى تاک، رېځخراو و پاراستنى که رامه تي مروّفى
- نه ندامان
- نه هيشتنى ناهه ماهه نگیى نيوان پيداويستيبه تاکه که سى و رېځخراوه ييه کان
  - له ريگای فورموله کردنى جوړى پيوه ندى ئورگانه کانى سه روه و ئورگانه کانى خواره وه و ههروه ها ئاستى داهات و يارمه تى نه ندامان و بهرپرسان
  - ره چاوکردنى مودىلى قه ناعه ت پيکردنى راستگوئيانه له ريئى ديالوگ و

گفتگۆی زیندووی ناوخۆیی و ههروهها لهناوبردنی دژبهریهکانی ناو کۆمه‌لگه، به‌دوو له چاوپۆشی و پهراویزخستن.

- به‌چه‌سپاندنی قه‌ناعه‌تیکي وا که گه‌شه‌سەندنی مروّف له خودی مروّفه‌وه ده‌ست پێ ده‌کا، و به‌بروا به‌خۆبوون، خو تاقیکردنه‌وه و سه‌ربه‌خۆیی تاکي کورد، پێوه‌ندییه‌کانی له‌گه‌ڵ ده‌وروهر و ژینگه‌دا دیاری ده‌کا و گه‌شەیان پێ ده‌دا.

بیست و پینج سالّ دوای له‌ده‌ستچوونی قاسملوو، روونه که ئه‌مروّ ریبه‌سازی، به‌و شیوه‌یه‌ی که له‌بیست سالّی رابردوودا له‌ناو حدکا باو بووه - واته ئه‌وه‌ی که به‌ره‌می هه‌ولّی فه‌رمیی ری‌کخراوه‌یی بێ، کاردانه‌وه‌یه‌کی ئه‌رینی له‌سه‌ر به‌ریوه‌به‌ریدا نه‌بووه. به‌لکو ریبه‌ری به‌ره‌می جوّری بیرکردنه‌وه و هه‌لسوکه‌وتی که‌سی یه‌که‌می ری‌کخراو یان ریبه‌ری ری‌کخراوه‌یه، که ده‌بیته هۆی گه‌شه‌کردن یان لاوازبوونی ری‌کخراوه‌که و جوّری پێوه‌ندییه‌ ناوخۆییه‌کانی. پێشکه‌وتنی که‌سایه‌تی ریبه‌ری شوپندانهر له‌سه‌ر چاره‌نووسی ته‌واوی ری‌کخراو ئه‌و سیمای مروّفانه‌ی قاسملوو بوو که حیزبه‌که‌ی له‌ماوه‌یه‌کی کورتدا کرده‌ گرینگترین ئه‌کتهری سیاسی و کاریگه‌ر له‌رۆژه‌لاتی کوردستان و سه‌رانسه‌ی بزاقی نه‌ته‌وايه‌تیدا، به‌شیوه‌یه‌ک که حدکا بوو به‌هیزیکي به‌باندۆر له‌ناو ئۆپۆزیسیۆنی سه‌رانسه‌ریی کۆماری ئیسلامیدا. هه‌ر ئه‌م تابه‌تمه‌ندیه‌ش بوو که کۆماری ئیسلامی ئیرانی بوّ ئه‌نجامدانی تاوانی ۲۲ی پووشپه‌ری سالّی ۱۹۸۹ له‌قیه‌نی پایته‌ختی ئۆتریش هان دا.



## قاسملوو و ریبه‌ری ستراتیژی

گوړانی کومه لگه له گوړانی حیزبه‌کان و تهنانهت ده‌ولت جیا ناکرېته‌وه. له کهس شاراوه نییه که سهرکه‌وتی حیزبه‌کان و گه‌شه‌سندنی کاری ریڅخراوه‌یی، پیشکه‌وتی میدیایی و په‌یوه‌ندییه کومه‌لایه‌تییه‌کانیان شوین له سهر ئاستی هه‌ستی پروابه‌خوږوونی کومه‌لگه‌ی کوردستان و پیشکه‌وتی کومه‌لایه‌تی - سیاسی و ئابووری نیشتمانی داده‌ئی.

به‌له‌برچاوگرنتی ئاسه‌واری خراپی ناسیؤنالیزمی نهریتی له‌ده‌یه‌کانی په‌نجای زایینی له‌کوردستان و سیکتاریزم و تاکره‌ویی حیزبه‌چه‌په‌ئیرانییه‌کان به‌سهر په‌وتی گه‌شه‌سندنی بزاقی نه‌ته‌وايه‌تی کورده‌وه له‌روژهلآتی کوردستاندا، د. قاسملوو له‌ساله‌کانی سهره‌تای ریبه‌ری خویدا، لانیکه‌م دوو ده‌سکه‌وتی گرینگی بو حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران وه‌دی هیئا که ئاسه‌واره‌کانیان تا ئه‌مرؤش له‌سهر حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران ده‌بیندرین و له‌زور بواره‌وه ئه‌و حیزبه، سهره‌رای ئه‌و که‌موکوربیانه‌ی که‌به‌هوؤ ژینگه‌ی سیاسی ئیستای کوردستان و ئیران و هه‌روه‌ها قه‌یرانی ریبه‌ری (بحران ره‌بری) له‌ناو بزاقی کورد به‌گشتی و له‌ناو حیزبی دیموکرات به‌تایبه‌تیدا، به‌سهریدا سه‌پاوه، - له‌پارت و ریڅخراوه‌کانی دیکه‌ی کوردستان، جیا ده‌کاته‌وه. قاسملوو وه‌ک په‌که‌م هه‌نگاو، حیزبی دیموکراتی به‌ره‌و سهربه‌خوئی سیاسی و ریڅخراوه‌یی ریبه‌ری کرد. به‌وه‌ش فه‌لسه‌فه‌ی باوره‌به‌خوږوون، سهربه‌خوئی مروّفی وه‌ک تاک و وه‌ک به‌شپک له‌کومه‌لگه‌ی په‌ره‌پئ دا که‌په‌وه‌ندییه‌کانی له‌گه‌ل جیهانی دهره‌وه له‌سهر بنه‌مای

به‌رژه‌و‌ندیی بالای نه‌ته‌وايه‌تی و له چوارچېوهی بنه‌ما څه‌خلاقیه‌کانی ره‌وشتی سیاسی و ریزگرتن له که‌رامه‌تی مروّف و به‌ها مروّفانیه‌کان بوو. هه‌نگاوی دیکه‌ی د. قاسملوو له کۆنگره‌ی شه‌شه‌می حدکادا، وه‌لامدانه‌وه به‌و پرسیاره‌بوو: که‌هر بی‌ت و مافی دیاریکردنی چاره‌نووس که‌ څه‌وکات له دروشمی "خودم‌وختاری" دا خوځی ده‌نواند، چېبه‌جی کرا، څه‌رک و رساله‌تی حیزب چی ده‌بی‌ت و چوّن کۆمه‌لگه‌ به‌ره‌و دوامه‌نزلّی به‌خته‌وه‌ری و پېشکه‌وتن ریبه‌ری ده‌کا. هه‌لېژاردنی سوځیالیزمی دیموکراتیک وه‌ک څامانجی دواروژّی حیزب نه‌ته‌نیا دیاریکردنی سترا‌تیژی درېژ‌خایه‌نی څه‌و حیزبه‌بوو، به‌لکو دیاریکردنی څه‌رک‌یکي څه‌مرویش بوو بو څه‌وه‌ی خه‌باتی نه‌ته‌وايه‌تی له کوردستان ته‌نیا ره‌ه‌ندی ناسیونالیستی نه‌بی‌ت و پرسه‌جفاکی و کۆمه‌لایه‌تیبه‌کانیش وه‌ک پرسی ژنان و نه‌ریته کۆنه‌باوه‌کانی کوردستان هاوشانی خه‌بات بو رزگاریی نه‌ته‌وه به‌ره‌و پېش بردرین. هه‌رچه‌ند به‌داخه‌وه څه‌و ره‌ه‌نده له خه‌بات دواي تیروړی د. قاسملوو و شه‌ره‌فکه‌ندی په‌راویز خراوه. هه‌ولّی قاسملوو څه‌وه نه‌بوو پېوه‌ندیی کۆنه‌باوه‌کان پاریزی و کۆمه‌لگه‌ وه‌ک خوځی به‌یلتیه‌وه، به‌ شیوه‌یه‌ک که ره‌وشی "مه‌وجود" بیته‌ بنه‌مای پېوه‌ندیی نیوخوځی حیزب. بو څه‌وه‌ی حیزب بتوانی کوردستانی بی و څه‌ندامانی حیزب کوردستانی بیر بکه‌نه‌وه، یه‌کیک له بزاقه‌ هه‌ره‌رگنه‌کانی قاسملوو هه‌ولّدان بوو بو خاشه‌به‌رکردنی دیارده‌ی نیپوتیزم (خزمگه‌راییی و ناوچه‌گه‌راییی) له ناو حدکادا. دیارده‌یه‌ک که له سالانی ریبه‌رییدا، به‌ره‌به‌ره‌ چیی خوځی ده‌دایه لېه‌اتووویی مروّف یا شایسته‌سالاری و ریبه‌ریی تواناییه‌کان - هه‌ر به‌داخه‌وه دواي شه‌هیدبوونی قاسملوو، حیزبی دیموکرات راست له سوځنگه‌ی نه‌خوځی نیپوتیزمه‌وه تووشی نسکو و ډاکشان هات و هه‌لی گه‌شه‌سندنی لئی څه‌ستیندرايه‌وه.

هه‌موو څه‌و داموده‌زگایانه‌ی که له سه‌رده‌می دوکتور قاسملوودا له حدکادا دامه‌زرا‌بوون، بو وه‌لامدانه‌وه به‌ پرسیارگه‌لّیکی درېژ‌خایه‌ن و په‌روه‌ده‌ی کادر و شاه‌زا بو بواره جوړاو‌جوړه‌کانی پېوه‌ندی‌دار به ژيانی ریک‌خراوه‌یی و ئیداریی حیزب و کۆمه‌لگه‌ بوون. نزیک‌بوونه‌وه‌ی قاسملووله پرسه‌کان نزیک‌بوونه‌وه‌یه‌کی سترا‌تیژیک

بوو و مېتوډى رېبهرىي ټه و "رېبهرىي ستراتېژى" بوو. به خوېندنه وه په كى خپراى "كورته باسېك له سهر سوځياليزم"، دهگهينه ټه و ټه نجامه كه له روانگه قاسملوو وه، كارى رېكخراوه يى و حيزبى سياسى گه شه كردنى ستراتېژيه (crafting strategy). ستراتېژى برىتى له پلانېكه بو ډاهاتوو كه هپزى خوځى له ټه زمونځه كاني رابردوو و خه ونه كاني ډاهاتوو وه رده گرېت. ستراتېژى پلانېكه، كه ټامانجه سهره كيپه كاني رېكخراو و جوړى هه لسوكه وتى سياسى و رېكخراوه يى پېكه وه گرې ډه ډا. ستراتېژيه ك كه به جوانى ډارېژرابې ډه بېته هوځى پېشكه وتن و گه شه سهندن و توانايى رېكخراو بو به روه و رو بو ونه وهى لېگه ر و چالشه كان به رز ډه كاته وه.

ډه لپن بو ټه وهى پېشبينى ډاهاتوو بكه ي، پلانى بو ډابرېژه. به و پېيه قاسملوو له ماوهى ژيانى خوځېدا، وه ك رېبه رېك، كو مه لپك پرسيارى گرنگى ستراتېژيكى هپنايه ناو بزاقى نه ته وايه تپى كورډه وه، كه وه لامدانه وه پان به كورتى له گرېنگرېن ټه ركه كاني رېبه رايه تپى حيزبى ډيموكراتن:

۱. ډيارېكردنى ټاسوځى بزووتنه وه و حدكا له روژه لاتى كورډستان و به پپى ټه وهش ډيارېكردنى ټامانجه گه لى ډوورونزېكى حيزب و شېكردنه وهى ټه ركه كاني ټه مروځى بزاقه كه.

۲. پېشبينى گورانكارپه كاني ژېنگه ي چالاكى حيزب: چاوه روانپه كان له ډاهاتوو و سېناريو كاني ژېنگه ي سياسى

۳. هپله گشتپه كاني پپوه نډيدار به ستراتېژى و ټامانجى ډاهاتوو ي حيزبى ډيموكراته وه. واته ټه و ټامانجه ډرېژخايه نانه ي حيزب كه رېكخراو بو خوځى ډه روه ست بكات.

۴. ډيارېكردنى به رنامه ي كورخايه نى گه شه سهندنى رېكخراوه يى و سياسى حيزب. ډارشتنى پلانى ټوپرېاټيف به پپى رهوشى ټه مروځ و پېشبينى ټالته رناتېگه لى چالاكى بو ډاهاتوو و به رنامه بو ډارشتنيان.

۵. گوړانى جوړى چالاكى و هه لسوكه وتى حيزبى و گونجاندى چالاكى حيزب له گه ل ستراتېژى و ټامانجه ډرېژخايه نه كان و له به رچاوگرتنى پپويستى نه وه جوړاو جوړه كان.

دوچار ئامانجی قاسملوو پیکهینان و دارشتنی ستراتژییه‌ک بوو که له‌ودا شیوهی کار و سیناریۆ ناوچه‌ییه‌کان و ئامانجی دواپۆژ، پیکه‌وه گونجاو بن و هه‌لومه‌رجی ئه‌و نه‌وانه‌ی له‌ خه‌بات به‌شدارن له‌ به‌رچاو بگیری و له‌ ره‌وتی بریارداندا به‌شداریان بکا.

## قاسملو بەزگەرەوہى شيانى رېبهرى به كۆمەل وتارى ۴

جەك وېلش (Jack Welch) بەرپۆبەر و مودىرى ھەلبژاردەى سەدەى رابردو و لەيەن نەتەوہ يەكگرتووەكانەوہ، دەلّيت: "رېبهريكم دەويت كە بتوانيت بە ھيزى سەرنجراكىشى خۆى، خەلكانى ديكە وەجۆش بىنى. بتوانى بۆچوونەكانى خۆى شى بكانەوہ. كەسېك كە لە گۆرانكارى نەترسى و لە بەرامبەريدا دەستەوژنۆ دانەنشى".

لە سەردەمانىك كە قاسملو وەك رېبهرى ھيزى ديموكراتى كوردستانى تيران ھەلبژيردرا، بزافى نەتەوايەتتى كورد لە رۆژھەلاتى كوردستاندا بە دەست دوو جەمسەرى نەريتگەرايى و لاينەنگرى لە نەريتى رېبهرانى پيشوو و گرېدرانىيان بە شۆرشى باشوورى كوردستان، نەمازە پارتى ديموكراتى كوردستانى ئەو كات و ھەرەھا لاينەنگرى و ھەرھەنگى زالى توودەئيزم قەوارەى تۆرە ئەمنىەتتەكانى ناو ھيزىتكى چەپى نەريتتەوہ دەينالاند. لە لاىەكى ديكەوہ دروشمەكان و بەرنامەو پرۆگرامى ھيزى ديموكرات، بەرھەمى بىرى سەردەمى كۆمارى كوردستان و كۆمەلگەى فيودالى بوو. پرسى گۆرانى ھيزب و سەربەخۆي تەشكىلاتى لە ھيزى توودە و ھەرەھا پىكھپىنانى ناسنامەيەكى نوۆ و سەردەميانە بۆ ھيزب، ئەركىك بوو كە قاسملو وەك يەكەم ھەنگاوى رېبهرايەتتى خۆى ھەلى گرت و نيشانى دا ئەو رېبهريكە كە "گۆرانى نامومكىنەكان بۆ ئەو مومكىنە" و ئەو نە تەنيا بەرپۆبەر بەلكو "رېبەر" يەك بوو پرەپىستى وشەى رېبهرى.

جیاوازی نیوان ریبه‌ر و به‌ریوه‌به‌ر، له‌و وته‌یه‌ی "جه‌ک ویلش" یشدا ده‌بندرئ که ده‌لّیت: "به‌ریوه‌به‌ران له‌ گوږانکاری ده‌ترسن - و پاریزه‌ری وه‌زعی مه‌وجوودن و راگرتنی وه‌زعی مه‌وجوود به‌ گوره‌ترین سه‌رکه‌وتن ده‌زانن - به‌لام ریبه‌ران هپزی گوږانکاریان هه‌یه و بو ریڼوئییی که‌سانی ژیرده‌ستیان و نیشاندانی ریگای نوئ هه‌میشه‌ ناماده‌ن."

مروّفیک که‌ بیهه‌وئ ریبه‌ری کۆمه‌لگه‌ یان حیزبیک بکات ده‌شئ له‌ چوار بواردا خوئ پی بگه‌یه‌نیت: پیوه‌ندییه‌کان، ته‌داروکات، جوړی روانین و ریبه‌ری. قاسملوو له‌و چوار بواره‌دا خوئ پیی گه‌یاند، کاری کرد و له‌ هه‌رکام له‌و بواران‌ه‌دا کارنامه‌ی ئه‌و به‌ له‌به‌رچاگرتنی هه‌لومه‌رجی خه‌بات و که‌ره‌سته‌کانی خه‌باتی نه‌ته‌وه‌یی کورد هه‌تا ئه‌مرؤش، زیږینه و که‌سیکی ده‌گمه‌نه‌ له‌ ناو جفاکی کورددا. قاسملوو له‌ پیوه‌ندییه‌کانی خویدا، چ له‌ پیوه‌ندیی مروّفانه‌ له‌ گه‌ل هاوسه‌نگه‌ران و هاوریانیدا، چ له‌ گه‌ل خه‌لکی ئاسایی و ناوه‌نده‌ ئه‌کادمی و زانستی و دیپلوماسییه‌کاندا ده‌یتوانی خوئ به‌پیی هه‌لومه‌رج و هه‌لکه‌وته‌که‌ی بگونجینئ و له‌ ناو کۆمه‌لگه‌که‌ی خویدا ده‌وری ریبه‌ری بگپړئ.

ئه‌وانه‌ی که‌ پېشمه‌رگه‌ی سه‌رده‌می شه‌ری چه‌کداری بوون، له‌وانه‌یه‌ چاک له‌بیریان بیت، کاتیک بنکه‌کانی ریبه‌ری حدکا بو قه‌ندیل ده‌گوږزانه‌وه و بنکه‌کانی ده‌فته‌ری سیاسی، و فیږگه‌ی سیاسی - نیزامی و هه‌روه‌ها شوینی ژیان و هه‌وانه‌وه‌ی بنه‌ماله‌کانی حیزبی داده‌مه‌زان، قاسملوو، چه‌نده‌ به‌ په‌رؤش بوو که‌ هه‌ر شتیک له‌ شوینی خوئ بیت و به‌ شیوه‌یه‌کی هاوگونج له‌گه‌ل ژیان‌ی سه‌رده‌م و وینه‌یه‌ک له‌ ژیان‌ی ته‌نا و ئاسووده‌ بو بنه‌ماله‌کان و خه‌باتکارانی حیزب پیک بینئ. هه‌روه‌ها هه‌ولئ ده‌دا به‌پیی ده‌رفه‌تی ئه‌و کاته‌ی حیزب هه‌موو لایه‌نه‌کانی ئه‌وله‌کاری، ئاسایشی کار و ئاسووده‌یی ژیان‌ی پېشمه‌رگه‌کان وه‌دی به‌پندرئ. ئه‌وکات زور له‌ توندروه‌وه‌کانی چه‌پی کۆنه‌باوی سه‌رده‌م، قاسملوو و حیزبه‌که‌یان به‌ بورژوا و "ویلا نشین" تاوانبار ده‌کرد، به‌ بئ ئه‌وه‌ی بزنان قاسملوو ئه‌و ژیان‌ه‌ ده‌ژیت، که‌ ناواتی بو ده‌خوازیت و گوند و بنکه‌کانی حیزبی به‌ شیوه‌یه‌کی دامه‌زراندوو که‌ لاینکه‌می ژیاڼیکی ته‌نایان بو خه‌لک تیدا بئ و کۆمه‌لگه‌یه‌کی دلخواز دا‌مه‌زرئ.

له سهرده‌می‌کدا که کۆمه‌لگه بووبوو قوربانیی شه‌ری ئایدیۆلۆژیگه‌لی چه‌پ و راست و ئیسلامی توند‌ره‌و، دۆزینه‌وه‌ی هی‌لّیکی ناوه‌راست که له‌لایه‌ک بتوانی‌ت نرخ و به‌های هاوبه‌شی ئامانجه‌ نه‌ته‌وايه‌تیبه‌کان بی‌ت و له‌لایه‌کی تره‌وه‌ پرسیاره‌ چینایه‌تی و ئابوورییه‌کان وه‌لام بداته‌وه‌، وه‌لامی چۆنیه‌تی دابه‌شکردنی سه‌رمانی نه‌ته‌وه‌یی و کۆمه‌لایه‌تی بی‌ت و هه‌روه‌ها ئامانجی یه‌کسانی کۆمه‌لایه‌تی بی‌ت، پێویستی به‌ ژیرییه‌کی سیاسی تاییه‌ت هه‌یه. حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران له‌ژێر ریبه‌رایه‌تی قاسملوو‌دا توانیی به‌شی کردنه‌وه‌یه‌کی پیشکه‌وتوانه‌ و خه‌لک په‌سه‌ندی روانینی سیاسی خو‌ی، بی‌ته‌مه‌کو‌ی یه‌گگرتوو‌ی زۆربه‌ی هه‌ره‌ زۆری ویستی خه‌لکی کورد و له‌ ناو حیزبی دیموکراتدا سیکۆلار، ئایینی، خواپه‌رست و که‌سانی لائیک تاکو پێکه‌وه‌ له‌ پێناو ئامانجیکی گه‌وره‌تر خه‌بات بکه‌ن.

گرینگ‌تر له‌ هه‌موو ئه‌وانه‌ی له‌ سه‌ره‌وه‌ ئاماژه‌یان پێ کرا، ئه‌وه‌ هونه‌ری ریبه‌ری قاسملوو بوو که توانیی سێ تاییه‌ته‌ندی پێشوو پێکه‌وه‌ گرێ بدات و یه‌که‌یه‌کی هاوگونج ساز بکات. هونه‌ری قاسملوو له‌ وه‌دا بوو که ویستی گه‌وره‌ی خه‌لک له‌ چوارچۆیه‌ی زمانی ساده‌ و ساکاری سه‌رده‌مدا بێنێته‌ به‌ر باس به‌ شیوه‌یه‌ک که جوتیاریکی نه‌خوینده‌وار، بازارییه‌کی شارنشین و که‌سیکی ئه‌کادیمی ویسته‌کانی به‌ ویستی خو‌ی بزانی‌ت و به‌ تامه‌زرۆییه‌وه‌ گۆییانش لێ بگرێ.

هه‌رکام له‌ ئیمه، له‌ ماوه‌ی ژبانی خو‌ماندا له‌سه‌ر هه‌زاران که‌سی دیکه‌ شوین داده‌تین. گرنگ ئه‌وه‌ نییه‌ که ئیمه‌ کار ده‌که‌ینه‌ سه‌ر که‌سانی دیکه‌ یا نه‌، گرنگ چۆنیه‌تی شویندانا‌نه‌که‌یه. یه‌کیک له‌ ئامانجه‌کانی قاسملوو له‌ به‌هێزکردنی توانایی ریبه‌ری و هه‌ول‌دان بو‌ گه‌شه‌سه‌ندنی ریبه‌ری به‌کۆمه‌ل، به‌هێزکردنی ریبه‌ری گشتی و توانای ریبه‌رایه‌تی حدکا بوو. ئه‌و پێی وابوو گه‌ر بمانه‌هو‌ی جوولانه‌وه‌یه‌کی به‌هیزمان هه‌بێ، گه‌ر بمانه‌هو‌ی له‌ خه‌باته‌که‌ماندا سه‌رکه‌وتوو بین و گه‌ر بمانه‌هو‌ی بیینه‌ سه‌رچاوه‌ی گۆرانکاری له‌ کۆمه‌لگه‌دا، ده‌بێ ئاستی ریبه‌ری خو‌مان به‌رز بکه‌ینه‌وه‌ و له‌و پێناوه‌دا له‌ ماوه‌ی کورتی ریبه‌ری خویدا، هه‌ولیکی بێ وچانی دا بو‌ په‌روه‌رده‌ی ریبه‌رانی داها‌توو. بو‌ ئه‌وه‌ی که "ئه‌گه‌ر روژی‌ک ئه‌ندام یان چه‌ند ئه‌ندامیکی ریبه‌ری حیزبیش نه‌میین، حیزبی دیموکرات هه‌روا

بتوانی وهک رێبهری جوولانهوهی نهتهوهیی - دیموکراتیک مېنیتتهوه".  
 توانای رێبهری پێوانهیهکه بو دیاریکردنی ئاستی شوپندانهری ههر که سێک.  
 ههرچی توانای رێبهری که متر بێ، ئاستی کاریگهریشی نزمتره و به پینچهوانهش  
 کارایی و شوپندانهریه که زیاتر و قوولتره. شیان رێبهری چ مانههوی چ نه مانههوی  
 ئاستی کارامهیی ئیمه و کارکردی گشتی ریکخراو دیار دهکا. سههرکهوتن و پیشکهوتن  
 له وهه لانهن که بو هه مووکهس هه لده که ون. به لام بازنه ی سههرکهوتن له ژيانی  
 ریکخراوه پیدا به بێ رێبهریکی توانا و شیاو سنوورداره. نه بوونی رێبهریکی به توانا  
 کاریگهری و ئاستی نفوو زمان که م ده کاته وه. قاسملوو وهک رێبهریک باش له و  
 پرسه گه شتبو و ده یزانی گهر مانههوی له ژيانی سیاسیدا سههرکهوتوو بین،  
 ده شێ له رێبهرایه تیکردندا به توانا بین. گهر بشمانهوی شوپندانهرین و ئاستی  
 نفووزی سیاسیمان به رینتر بێ، ده بێ نفووزی خۆمان زیاتر بکهین و نه نجامی  
 ههر کاریک گری دراوه به هه بوونی توانایی رێبهریکردنی خه لکانی دیکه وه. له و  
 رووه شه بوو له ماوهی ژيانی خۆیدا بو پهروه دهی رێبهرانی تازه بو جوولانه وه  
 هه ولیکی به وچانی ده دا و له هه ولی سازکردنی گه پری رێبهری له ناو نوخبه کانی  
 سهردهمی خۆیدا بوو.

شیانی رێبهری هه رگاف ئاستی کارایی ریکخراو و تاکه کهس دیاری ده کات. گهر  
 ئاستی توانایی رێبهر بهرز بێت، سه ره پۆشی ریکخراویش به رزه و گهر رێبهر  
 یان رێبهری بێ توانا بێ، ده ست و پێی ریکخراوه کهش ده به ستیتته وه. بۆیه  
 ریکخراوه کان له کاتی سه ره ه لدانێ ته نگه ژه و قه یراندا به شیوه یه کی سروشتی  
 دوای رێبهرانی نووی ده گه رین. کاتیک حیزبیک تووشی هه لبهز دابهزی زۆر ده بێ،  
 گۆرینی رێبهرایه تی ویستیک سروشتی و نووژه نکرده وهی پێویستیه کی بنگه هینه.  
 ههروهک چۆن ته گهر له ولاتیکی دیموکراتیکدا سه روک کو ماریک نه توانی ولاتیکی  
 له قه یران ده رباز بکات، سه روکی نووی هه لده بژێردری و له ولاتانی توتالیته ریشدا  
 شوړش پیک دیت بو گۆرانی بنه رته تی سیسته می به رپوه به ریی ولات.

به رزکردنه وهی ئاستی رێبهری ته نیا ریگای پیشکهوتنی حیزب و ریکخراوه کان نییه.  
 به بێ به رزکردنه وهی ئاستی گشتی ریکخراو و هیزی پروابه خو و توانای گشتی



ریکخراوه که لهه‌موو ئاسته‌کانی خویدا، ریبه‌ریه‌کی به‌هیز ده‌بیته دوپ‌گه‌یه‌ک له ده‌ریاه‌ک له شه‌پۆلی به‌رام‌به‌ر دژ‌به‌ردا. بۆیه قاسملوو و‌یرای هه‌ول‌دان بو به‌رزکردنه‌وه‌ی ئاستی ریبه‌ریی حیزب و په‌روه‌رده‌ی کادیر و ریبه‌رانی داها‌توو بنیاتی په‌روه‌رده‌ی گشتی و سه‌رانسه‌ری له ناو حد‌کادا دامه‌زراند، که ئه‌مرۆکه به‌داخه‌وه، به‌گۆران‌تکی زۆر که‌م در‌یژه‌ی هه‌یه.

ریبه‌رانی راسته‌قینه‌ ئه‌و که‌سانه‌ن که ده‌توانن هه‌یژکی گشتی جوولان و دینامیکی پێش‌که‌وتن له ناو ریکخراوه‌کانیان و خه‌لک پیک بینن. ئه‌مرۆ یه‌کیک له گرن‌گه‌زین لێگه‌ر و چالشی به‌رده‌م ریبه‌رایه‌تی حد‌کا ئه‌وه‌یه که:

- ئاستی توانا، په‌روه‌رده و چۆنیه‌تی و کوالیتی کادره‌کانی خو‌ی له هه‌موو ئاسته‌کانی ژیا‌نی حیزبیدا به‌رز بکاته‌وه و

- خو‌ی له ریبه‌ری مره‌خه‌س بکا. به‌و واتایه که نه‌وه‌یه‌ک په‌روه‌رده بکا که بتوانی به‌ بئ‌ ئه‌ویش ریبه‌ری میراته‌که‌ی بکا.

جیبه‌جیکردنی ئه‌و پێویستیا‌نه به‌ ئاستی مشووری ریبه‌رانی ئه‌مرۆی حیزبی دیموکرات و ویستی ئه‌وه‌ی که ئه‌وانیش وه‌ک ری‌بووانی قاسملوو ده‌یان‌ه‌وه‌ی چ میراتیک دوا‌ی خو‌یان به‌جی بێلن، گری‌ دراوه.

## هونه‌ری ریبه‌ری به‌ها و بایه‌خه‌کان وتاری ۶

مروّف له ناخی خویدا هه‌ست به‌گرنگی بایه‌خ و به‌هاکان ده‌کات. شیکردنه‌وهی وردی بایه‌خه‌کان کاریکی ئه‌سته‌مه. بایه‌خ بابه‌تیکه که به‌زه‌حمه‌ت به‌شیوهی کۆنکریت و دیاریکراو شوّقه ده‌کری. مزاری وا که ره‌سته‌ی بیرکردنه‌وه‌ن. که‌وابوو بیری کراوه پئویستی به‌روونکردنه‌وهی مزاره‌کان هه‌یه. بوّ ئه‌وهی نه‌ته‌وه‌یه‌ک ساز بکریت، پئویستمان به‌پیکه‌پنانی به‌ها و مزاره‌هاوبه‌شه‌کانه.

به‌هاکان، کۆده‌کانی مانیفیفستی ئه‌خلاقى ریخراون. بایه‌خه‌کان نیشان ده‌ده‌ن که ریخراو باوه‌پری به‌چییه. دیاریکردنی به‌هاکان ده‌بنه‌هۆی به‌رزبونه‌وهی ئاوات و خوژگه و چاوه‌پروانییه‌کان. ئه‌گه‌ربایه‌خه‌کان پيشفه‌ نه‌چن، ئه‌مه‌ وا ده‌کا که ئه‌ندامانی ریخراوه‌که سستی بکه‌ن و خویان له ریخراو و ناوه‌ندی بریاردان دوور بگرن. ریبه‌ری بایه‌خه‌کان له بلاوکردنه‌وه و وه‌شانیان له ناو ریخراوه‌که‌دا ده‌ست پی ده‌کا. ریبه‌ر ده‌بی بتوانی بنه‌ماکانی به‌هاکان بناسی، هه‌ست به‌پئویستیان بکات و له پئویستی و گرنگیان بگات. قاسملوو به‌له‌به‌رچاوگرتنی ئه‌و راستیه، له هه‌ولی پیکه‌پنانی ناسنامه و به‌ها و کۆده‌کانی هاوبه‌شی دیموکرات بوو، بوّ ئه‌وهی ئه‌ندامبوون له‌حیزبی دیموکراتدا هه‌لگری په‌یامیکی "ئه‌رزشی" بی‌ت و هه‌میش دیموکراتبوون بی‌ته‌به‌هایه‌کی گرنگ له‌خه‌باتی نه‌ته‌وایه‌تیدا. وته‌ی قاسملوو که دیموکرات شوّرشگیره و پيشمه‌رگه شوّرشگیریکی دیموکراته‌ده‌شی له‌و روانگه‌یه‌وه ببیندری.

ریبه‌ر دوو ئه‌رکی له ناو ریخراودا له‌سه‌ر شانه: یه‌که‌م ده‌بی هه‌لی پيشکه‌وتن

و سهرکهوتن بۆ رېكخراوهکه پېک بېنى. دووهم، ده بى جورېک رېبهرايه تى بکات که هه له کان بکاته پردى به ئامانج گه يشتنى رېكخراوهکه. به شى يه که م به گشتى به "ستراتېژى" ناو ده بردرى و ئهرکى دووهم پېى ده وترېت "ئهرکه کانى ئوپېراتېف" يا ئهرکى کرده کى.

به رېوه به رېى بايه خه کان به واتاى دباريکردنى ناوهرؤکه يانه. واته شيکردنه وهى ئاسؤى رېكخراو، به رېوه به رېى ئامانجه کولتور ييه کانى رېكخراو (ئاستى ستراتېژى)، وزه دان به ئاستى ئوپه راتېشى رېكخراو و جېگرکردنى به هاكان به کرده وه و ههروه ها به نورمکردن يا دارشتنى پېوانه بۆ به هاكان. له چوارچيوهى رېكخراو پېکدا به هاكان ههروه ها پرسېكى رېكخراوه پى و رېكخستين. به هؤى ئه وهى که بايه خه کان بۆ تاکه کانى نېو کومه لگه ي مرؤفايه تى گرینگن. واتاكان پېوه نديان به ههستى تاکه که سه کانه وه هه يه. بايه خه کان وه ک ژينى مرؤف وان که زورجار ده بنه هؤى رېنوېنى مرؤف به بى ئه وهى که که سه که ههست پى بکات يان به زانينه وه برپاريان له سهربدا.

ئهو که سه ي که رېبهرايه تى به هاكان ده کا، ناچاره به کردار و شيوهى رېبه رى خوشيدا بچېته وه. به پېچه وانه ي رېبه رانى نه رېتى، شيوازي رېبه رى به هاكان، شيوازيكى به کومه له. رېبه رى به هاكان، رېبه رىكى خو به ناوهندزان نيه و رېبه رى ده کاته پردىک بۆ پېکھېنانى ههست و باوه رى هاوبه ش. له ميتينگى گه وره ي مه هاباد، که له ودا چالاكى ئاشکراى حدکا راگه يه ندر، دوکتور قاسملو له ميتينگه که دا، له وه لامى خه لکدا که دروشميان ده دا: "بژى قاسملو"، داواى له خه لکه که دا ده کا دروشمى وانه دن و له جياتى زه فکردنه وهى ناوى ئه و، دروشمى "بژى ديموکرات بدن". ئه و ههروه ها بۆ ئه وهى تاکپه رستى ههروه ک له پېره وى نېوخؤى حدکادا هاتووه، به مه حکووم ده زانى، داوا ده کات که ويته کانى له بنکه کان و نووسينگه کانى حيزبى نه درين. ئه م نه رېته ئه مرؤشى له گه ل بى، له ناو بنه مالئى ديموکراتدا - هه رچه ند به لاوازيش بى - به رېوه ده چى و کولتور ي تاکپه رستى و گه شه سه ندنى دېکتاتورى له ناو حيزبى ديموکراتدا جېگای خوى نه کردووه ته وه و ده سه لات و ئالوگورى ده سه لات نه بووه ته شتيكى بنه مالئى و ميراتى.

به‌رێوه‌به‌ریی بایه‌خه‌کان، شتیکی جیاواز له به‌رێوه‌به‌ریی ریکخراو و دیارده‌یه‌کی جیاواز له خودی ریکخراو نییه. به‌رێوه‌به‌ریی به‌هاکان پێوه‌ندیی به‌هه‌موو ریکخراوه‌که و شیوازی ریبه‌رییه‌وه، ژینگه‌ی ریکخراوه‌وه، کولتووری هه‌لسوکه‌وتی ناوخرۆیی و رووبه‌ده‌ره‌وه‌یی ریکخراوه‌وه‌یه و به‌گشتی هه‌لبژارده‌کان، ئامانج و تاکتیکیگه‌لی ریکخراو له‌خۆی ده‌گرێ. به‌رێوه‌به‌ریی بایه‌خه‌کان ده‌بیته‌هۆی ئه‌وه‌ی که ریبه‌ران به‌دڵ و گیان ئه‌رکی ریبه‌رایه‌تی جیبه‌جی بکه‌ن و وته‌ و کرده‌یان یه‌ک بێ. ئه‌مه‌ش ده‌بیته‌هۆی گرێدراوه‌یی و ده‌روه‌ستبوون به‌ ریکخراوه‌که‌وه و هه‌رگا‌ف له‌کاتی گۆرانکاریگه‌لی ریکخراوه‌پیدا به‌ره‌ورووی لیگه‌ر و چالش ده‌بیته‌وه. ریبه‌ری بایه‌خه‌کان ده‌بیته‌هۆی گۆرانی کولتووری به‌رێوه‌به‌ری، گه‌شه‌کردنی ئاستی ریبه‌ران و به‌رپرسان و پیکهاتنی شیوازگه‌لی نوێ.

که‌مه‌تر که‌سه‌یک هه‌یه‌ که له‌ده‌یه‌ی هه‌شتای زاینیدا پێشمه‌رگه‌ی دیموکرات بووبێ و ده‌سیمای دیموکراتی نه‌خویندیته‌وه یا خود به‌دیواری بنکه‌ و مه‌قه‌ره‌کانه‌وه نه‌ییبینی. ئه‌و ده‌تایبه‌مه‌ندییه‌ که به‌سیمای دیموکرات ناسراون، کۆدی ئه‌خلاق‌ی و بایه‌خه‌کانی دیموکرات بوون، که تا ئه‌مرۆشی له‌گه‌ڵ بیته‌، به‌های گرنگ و جی‌سه‌رنجن. قاسملوو وه‌ک داهین‌ه‌ری ئه‌و بنه‌ما ئه‌خلاق‌ی و تاب‌لو ئیبتیکیه‌ له‌ ناو دیموکرات و بزاقی نه‌ته‌واپه‌تیدا، ئه‌و بنه‌مایانه‌ی هاوکات له‌گه‌ڵ گه‌شه‌سەندنی ریبه‌ریی به‌هاکان له‌ ژاپوون و ولاتانی ئورووپاییه‌وه هینایه‌ کوردستان و به‌و شیوه‌یه‌ ویستی ئاسه‌واری باشی به‌جیهانیبوون و خو ریکخستن له‌ ناو بزاقی کورد دا گه‌شه‌ پێ بدا. به‌داخه‌وه ئه‌مرۆکه ئاسه‌واریکی کرده‌کیی چالاکی زۆر به‌سیمای دیموکراته‌وه دیار نییه و سه‌ره‌رای ئالوگۆری زۆری کۆمه‌لایه‌تی، هاتنه‌ کایه‌ی نه‌وه‌یه‌کی نوێ و گه‌شه‌کردنی گشتی کۆمه‌لگه‌ش، ده‌سیماکه‌ی دیموکرات ته‌نیا جاروبار ئامازه‌یان پێ ده‌کریت و هه‌ول بۆ ده‌وله‌مه‌ندترکردن و قوول‌ترکردنه‌وه‌یان زیاتر وه‌ک خه‌ونی‌یک ده‌چێ.

لیکۆلینه‌وه‌کانی زانستی ریبه‌ری ده‌یسه‌ملینن که زۆر له‌تایبه‌مه‌ندییه‌کان له‌ هه‌موو بارودۆخیکدا بۆ ریبه‌ر و ریبه‌ری گرنگن. یه‌که‌م ئه‌وه‌ که ریبه‌ر ده‌بێ جی بروابیته‌. ده‌بێ وه‌ک قسه‌کانی خۆی بژیت. ریبه‌ری ته‌نیا هه‌لسوکه‌وتی فه‌رمی و

فرماندان نيبه. رېبهري جوړی بوونی مرؤفه. رېبهري راستگو ته نيا ټه وهی راسته ده یلئ و مرؤفه کان کاتيک پروا به رېبه ده کهن که وته کانی وهک دوکتور سادقی شه رة فکه ندی، جيگره وهی دوکتور قاسملو ده لئ، "شکلېکی ماددی و ده سترگر به خوږه وه بگرېت."

تايه تمه ندييه کی دیکه که به پيی هه موو ليکولېنه وه زانستيه کان ده بي رېبه هه يي، ټه وه يه که بزانی هيزی ژير رېبه ري خووی به ره و کوئی رېبه ري ده کا. ټه وه که "واقعين بين"، "چاوه ري بين تا بزاین چي ده بيت"، "هه لويستی خو مان دوای رووداوه کان ده رېرين"، "سه رمايه گوزاری له سه ر که سانيک که دلنيا نيت، بو حيزب ده بنه مال (وای دابنئ ده بنه ده رویشی خو ت) چاک نيه" ... و زاروا هه لپکی دیکه که به داخه وه له موده عیانی جینشینی دوکتور قاسملو ده بیسترین، رېبه ري نيه به لکو ديماگوژی و به فيرودانی هيز وتوانای حيزب و گه له. سيه مين تايه تمه نديي دیکه ی رېبه ري بايه خه کان ټه وه يه که ټه وه ده زانیت چي ده کات. به رله وهی که بمانه وئ سواړی پاسيک بين، ده مانه وئ دلنيا بين له وهی که شو فيره که که سيکی جيی پروا، شاره زا، ته ندوروسته و مادهی هو شبه ريان کحولی به کار نه هي ناوه. جيا له وه ده مانه وئ بزاین که پاسه که به ره و کوئی ده بات. داخوا شاره زای ري و شوپنی ليخوړين به تايه ت له جاده شاخاوييه کانی کوردستاندایه يان نه. قاسملو خواهنی ټه وه سي تايه تمه ندييه گرنگه بوو و بو يه ش گرنگی ميراتی هزری و شيوازی رېبه ري ټه وه هرچی له ميژووی تيروړی ټه وه دوور ده که وينه وه، زياتر ده رده که ویت و له نيو حيزبی ديموکرات دا "بي قاسملووي" زياتر هه ستي پئ ده کرېت.

رېبه ريک بيه وئ ريکخواوه که ی به ره و داهاتوو رېبه ري بکات، ده بي خووی بو رېبه ري کولتووری و چاندي ټاماده بکات. بو ټه وه ی به و ټامانجه بگه ين ده بي زارواهی "کولتوور و چاند" له ناو ريکخواودا جي بگرېت و له مه يدانی کرده وه دا خووی نيشان بدات. چاند يان کولتووری ريکخواوه یی چو نيه تيی هه لسوکه وته، شيوهی کارو چالاکیی ټه ندامانی ريکخواوه و ټه ندامان له و کولتووره دا خويان له ناو بنه مالهی خويان هه ست پئ ده کهن. له سه رده می رېبه رايه تيی قاسملوودا

به‌شیکِ زۆر له باسه‌کانی پێوه‌نیدار به کولتووری ریکخراوه‌یی رینیشاندەر و ئایدیالی ریکخراوه‌یی و کۆمه‌لایه‌تی ده‌بێندان. ئەمرۆ کیشه‌ی ریبه‌ری له ناو حدکادا له‌وه‌دایه‌ که بنه‌ماکانی بایه‌خه‌کانی جیی باوه‌ری ئەندامانی بنه‌ماله‌ی دیموکرات و شیوه‌ی هه‌لسوکه‌وتی ریبه‌ران له دژایه‌تی له‌ گه‌ل یه‌کتدان و حیزبی دیموکرات له ناو قه‌یرانی کولتوو‌ریدا ده‌ژیت. قه‌یران به‌ و اتایه‌یه‌ که زۆر شتی پێوه‌نیدار به‌ ژبانی ریکخراوه‌یی کۆن بوون و پێویستیان به‌ گۆران هه‌یه. ئامانج له‌ ریبه‌ری ئەوه‌ که ریکخراو گۆرانکاری به‌سه‌رداییت به‌رله‌وه‌ی که "ناچار" به‌ گۆرانکاری بکریین.

بیست و پینج سالّ دوای تیرۆری دوکتۆر قاسملوو و هاوریانی، ئەمرۆ له‌ هه‌مووکات زیاتر حیزبی دیموکرات پێویستی به‌ گفتگۆی دۆزینه‌وه‌، کۆنکریتکردن و شیکردنه‌وه‌ی بنه‌ما، به‌ها و بایه‌خه‌کانی خۆی هه‌یه. له‌ نه‌بوونی به‌ها هاوبه‌شه‌کان یان به‌ وته‌یه‌کی روونتر له‌ قه‌یرانی بایه‌خه‌کاندا یه‌ که حیزبی دیموکرات تووشی لیکدابران، په‌راویزخران و په‌راویزکه‌وتنی ئەندامان، لایه‌نگران و چالاکانی خۆی بووه. له‌ گفتگۆی پێوه‌نیدار به‌ بایه‌خه‌کاندا ده‌بێت به‌ردی بناغه‌ی به‌ها هاوبه‌شه‌کان به‌ شیوه‌یه‌ک دا‌برێژرین که زۆربه‌ی ئەندامانی کۆمه‌لگه‌ خۆی تێیدا بینه‌وه‌ و به‌ به‌های هاوبه‌شی خۆیان بزانه‌ن. کۆمه‌لگه‌ له‌ دەوری به‌ها هاوبه‌شه‌کاندا کۆ ده‌بێت‌وه‌. بۆیه‌ ده‌شێت جیا له‌ به‌ها تایه‌تییه‌کان، به‌ها هاوبه‌شه‌کان بدۆزین‌وه‌ و به‌هێز بکریین. ئەمرۆ جیی خۆیه‌تی بزاین داخوا ئەو که‌شه‌ی به‌سه‌ر ریزه‌کانی حیزبی دیموکراتدا حاکمه‌، پرسى بایه‌خ و به‌هاکانه‌ یا خود نه‌ریتیکى به‌رژه‌وه‌ندیخوازانه‌ی که‌سانیکه‌ که‌ وشه‌ی "گۆران" بۆیان ترسناکترین دیاردیه‌؟

## قاسملوو ریبهریک بۆ پیگه یاندن وتاری ۵

له میژووی کۆمه لایه تیی خه لکی کوردستاندا ریبه رانی زۆر دین و ده پۆن. له ناو ئه و ریبه رانه دا هه وونه ی زۆرمان به ده سه ته وه نییه که توانیو بی تیان له و هه لومه رجه سه ختانه ی خه باتی رزگار یخوازان هه دا ریکخوا ره که یان خۆیان به شیوه یه ک پئ بگه یه نن که بۆ ماوه یه کی درێژ سه ره که وتوو و جیی هیوا ی زۆر به ی خه لک بن. به لام د. قاسملوو به و شیوه یه له کاری خۆیدا سه ره که وتوو بوو. به خویندنه وه ی شیوه و میتۆدی ریبه ریی قاسملوو بۆ مان ده رده که ویت که فه لسه فه ی ریبه ریی ئه و له سه ر بنه ما ی باره ی نانی ریبه ریی پیگه ی شتوو و دامه ز راندنی کاری تیمی و به کۆمه ل بووه که ئه مرۆش سه ره رای هه موو که ندو کۆسپه کانی سه ر ریکگای خه بات و هه موو ئه و ره ختانه ی که له سه ر ریبه رایه تیی حیزبی دیموکرات هه ن، به میراتگری له قاسملوو و ناوی قاسملوو حیزبه که یان ریبه ریی ده که ن.

ئه مرۆ له هه لومه رجه ی سه ره هه لدان ی هه رچه زیاتری پلۆرالیزمی سیاسی - کۆمه لایه تی له کوردستان، هیچ گارانتیه ک نییه که حیزبی دیموکرات هه روا به جیی متمانه و سه رنجی خه لک مینیتیه وه. که سان و ریکخواوی دیکه هه ن که له وانیه له ناو کۆمه لانی خه لکدا به رفراوانتر له نفووزی ئیستای حدکا جئ خۆیان بکه نه وه. ئه وه هه لومه رجه ی سه خته که وا له مرۆف ده کا باشتین راندمانی هه بیته و بۆیه هیچکات له میژووی حیزبی دیموکراتدا، وه ک ئیستا پۆیست به ریبه رانی کاریگه ر نه بووه. له ژياندا هه ره که سه له ئیمه به شیوه یه ک رۆلی ریبه ریی

ده‌گیریت، بویه فیروونی شیوازی قاسملوو فیروونی میتودی ژبانی نه و هک مروّفیک ده‌توانیت یاریده‌رمان بیت له به‌ره‌وپیش‌بردنی خه‌بات و گه‌شه سه‌ندنی که‌سایه‌تی خه‌بات‌گیردا.

قاسملوو له شیوهی خه‌باتی خویدا ره‌ساله‌تیکي تایه‌تی هه‌لېژاردبوو. بویه نه‌گه‌ر له هاورپیان، هاوکاران و ته‌نانه‌ت رکه‌به‌رانی قاسملووش پرسیار بکریت، وه‌لامی هه‌موویان نه‌وه ده‌بیت: که نه‌وه له پیناو نامانجه‌که‌یدا خوئی کرده‌قوربانی. نه‌وهی که قاسملووی له زوربه‌ی هاوسه‌نگه‌ران و قوتابییانی خوئی جیا ده‌کرده‌وه، بروای قوولی بوو به‌وه بایه‌خ و نرخانه که بو خوئی دای رشتبوون وه‌روه‌ها نه‌وه ئاسویه بوو که له ناو حیزبه‌که‌یدا وینا کردبوو. نه‌وه ریبه‌رانه‌ی که بروایان به‌ریبازه‌که‌ی خویمان هه‌یه، گریډراوتر و ده‌روه‌سترن به‌نامانجه‌کانیان و له کاتی دپرشتنی پلانی کاریاندا وینه‌ی گه‌وره‌یان له پیش چاوه. کیشی زور له ریبه‌ران نه‌وه‌یه که بوخویان ره‌ساله‌تیکي تایه‌تیا هه‌لنه‌بژاردوو. ریبه‌ر واته جوولاندنه‌وه‌ی ریواران بو یه‌ک نامانج - بو ریگابه‌کی روون.

بو نه‌وه‌ی خه‌ونیک وه‌دی بیت، پیویست به‌باوه‌ریکی قوول و ئیمان به‌وه‌باوه‌رانه ده‌کات که روون‌کیده‌ری ریگه‌ی جوولاندنه‌وه‌ن. که‌سیک که ته‌ماشچی تیمیکی سه‌رکه‌وتوو، ره‌نگه پیی واییت که له‌وانه‌یه ره‌مزی سه‌رکه‌وتنی نه‌وان به‌بوونی هیندیگ ریتمایی و کارمندی شاره‌زاوه‌گری دراوه. به‌بی نه‌وه‌ی که نه‌وه‌شانه‌ی ناماژه پی کرا که‌مره‌نگ بکرینه‌وه، بوونی ریبه‌ر و ریئوینیکی به‌هیز که بتوانیت وزه‌ی پیکه‌وه‌بوون و بروابه‌خوبوون له ناو نه‌واندا گه‌شه پی بدات، سه‌رکه‌وتنی نه‌وه تیمه‌کاره بو درپژخایه‌ن مسوگه‌ر ناییت. نه‌وه‌ی که ده‌بیته‌هوی پیشکه‌وتنی ریخه‌ستنیگ ته‌نیا زانین و کارناسی نییه، باوه‌ری قوول به‌ریبازه. نه‌وه‌باوه‌ره که کارسازه، باوه‌ره که به‌ره‌مه‌پینه‌ره. بروای ریبه‌ران یه‌کجار زور گرنگه، چونکه نه‌وانن که ده‌چنه ناو خه‌لکه‌وه.

یه‌کیک له وانه‌کانی قاسملوو بو درپژه‌ده‌رانی ریگاکه‌ی میتوده‌ریبه‌ریه راهینه‌رانه‌که‌ی بوو. ریبه‌ری له‌وه‌جوره، ریگای پیشکه‌وتن، سه‌رنجدان و کونسینتریت (تمرکز) بو کارایی هیزه‌کان، هه‌موو چالاکیه‌کان به‌ره‌وه نامانج ناراسته‌ده‌کا. به‌بی



نفووزي ههستياري پرايېنه، باشتري و بهوؤشترين كادره كانيش سهركه وتنيكي نهوتو بهدهست ناهين. ويستي سهركه وتن دهبي له كه سايه تبي ربهردا بههپز بيت و وزه به دهووروبه كه ي بهخشي. نهگه ر خوازياري كه مال نه بي، له واني تر باشر نابي. دياريكردني ئامانچيكي روون و دارشتن هيله سهركه كيه كاني پيگه يشتن و شروفه كردني روله كان، نهركي هه ر ربهريكي به مشوور و لي هاتووه.

رهنگه له بهرچاوترين رهخه يهك كه دهكري له ربهراني نه مروي حيزبي ديموكرات بگيري، نهوه بي كه نهوان پييان وايه، ئامانجه كاني حيزب لاي هه مووان ناسراون و دواي برياره كاني كوڅنگره يا خود كوڅمته ي ناوه ندي و دهفته ري سياسي پيويست به شيكردنه و هوان نه بي و برياره كان به و شيويه ي كه هه يه دهشي جييه جي بگري. هه له يهك كه بووته هوي پيكهاتني مه ودايه كي زور نيواني نه ندامان و برياره دهستان له حدزبدا. ربه ر دهبي ئامانجه كاني به جواني بو هه موو كه س شي بكاتوه و نه ندامان له برياره كان ئاگادار بكاتوه. هه موو دانيشتنيك دواي برياردان و باسكردن له هو و فله سه فه ي برياره كان نه ندامان ئاگادار تر ده كات و ههستي هاوبه ش بهرز دوكتاهوه و دواي هه ر كوڅوونه و هه يه كي له و چه شنه نه ندامان ئاماده تر و به و ره تر ده بن بو جييه چيكردي نهركه كانيان. دوكتور قاسملو له ماوه ي ربهري خويدا، سه ره راي هه لومه رجي نه سته مي نه و كات، به رده وام هه ولي داوه كه هه م نه نداماني ربهري و هه ميش سه رجه م كادر و پيشمه رگه كاني حيزب له برياره كان و پرؤسه ي برياردان ئاگادار بكاتوه و ئاسته كاني خواره وه ي ئورگان به شداري بكات له ره وتي بريارداندا.

نهوه ي كه له دهوراني ربهري قاسملو ودا بوو بههوي سهركه وتن و پيشقه چووني حيزبي ديموكراتي كوردستاني ئيران، ههستي زور بو پيكهياتني سيسته مي راهينان و نهو سياسي تانه ي بوو كه هاوته ريب بوون له گه ل بوچووني زورينه بو نهوه ي هه ميشه بو كوڅمه لگه و چاره سه ري سياسي باشتري نالته رناتيشي پي بيت. نهگه ر مروف بيهه وي تهقه له خاليك بكات، ده بيت ناوه راستي نه وخاله بكاته نيشانه. گه ر مروف سيله له خالي ناوه راست بگريت و تيره كه به هه له بروات، ديسانيش له ئامانجه كه كه وتووه. به لام نهگه ر هه موو ئامانجه كه نيشانه بگريت، له وانه يه

تیره‌که‌ی سه‌ر بکات. فه‌لسه‌فه‌ی قاسملوو له‌ دیاریکردنی ئامانجی دوارۆژی حیزب، دروشمه‌ ستراتیژییه‌که‌یدا، قه‌واره‌ و داموده‌زگاکانی حیزبی نیشانه‌کردنی ناوه‌راستی خاله‌که‌ و فۆکۆزکردن له‌سه‌ر ئه‌و ئامانجانه‌ بوون که‌ بۆ حیزب ناسنامه‌خولقیینه‌ر و به‌هاکانی هه‌موو چین و توێژه‌کانی کۆمه‌لگه‌ به‌ بایه‌خه‌کانی خۆی ده‌زانی. ئامانجی ئه‌و به‌ره‌و دوارۆژ بوو.

مرۆفی بی ئاسۆ و چاوه‌پروان، له‌ ناو ده‌چیت. لیگه‌ر و چالشیک، که‌ ئه‌مرۆ رییبه‌رانی دیموکرات له‌ گه‌لی بی ئاسۆیی سیاسی و کۆمه‌لایه‌تی به‌هیزه‌ که‌ بتوانیت قاسملووئاسا ره‌چه‌له‌ک شکین و هه‌رله‌وکاته‌دا جیی سه‌رنجی کۆمه‌لانی خه‌لکیش بیت. له‌و سه‌رده‌مه‌دا ده‌بی رییبه‌ران به‌ ئاسۆبینین و بۆچوونی به‌هیز بن، ده‌نا لایه‌نگرانی خۆیان به‌ره‌و هه‌لدی‌ری نسکۆ ده‌بن. گه‌ر جگه‌ له‌ شانازییه‌کانی رابردوو شتیکیان بۆ به‌رزکردنه‌وه‌ی وه‌ری لایه‌نگرانیان له‌ کاتی ته‌نگانه‌دا به‌ده‌سته‌وه‌ نه‌بیت، بیروباوه‌ری لایه‌نگران له‌ کاتی وادا ناتوانن له‌ به‌رامبه‌ر لیگه‌ر و چالسه‌کاندا خۆ رابگرن. قاره‌مانانی سه‌ره‌کیی خه‌بات ده‌زانن که‌ له‌ره‌وتی خه‌باتی درێژخایه‌ندا زۆرجار به‌ناچاری تووشی شکست ده‌بن، به‌لام ئه‌وان به‌ ده‌یانجار خه‌ون و ئاواته‌کانی خۆیان له‌ به‌رچاوی خۆیان ده‌ژییننه‌وه‌ تاکو بتوانن کۆسپه‌کانی به‌ردمیان ته‌خت بکه‌ن و به‌هیزو گوپه‌وه‌ به‌ره‌و سه‌رکه‌وتن بپۆن.

ئه‌مرۆ زۆر پێویسته‌ رییبه‌رانی ئیمه‌ به‌ بۆچوونه‌کانی خۆیاندا بچنه‌وه‌ و رییگا‌کانی گه‌یشتن به‌ ئامانج بخره‌نه‌ به‌ر باس و گفتگۆ و به‌شیوه‌یه‌کی کۆلیکتیف نه‌خشه‌ رییگای سه‌رکه‌وتن دابریژین. به‌ تێپه‌ربوونی کات، گه‌یشتن به‌ سه‌رکه‌وتن یان له‌ نیوه‌ رییگه‌دا به‌جی مان، به‌وه‌وه‌ به‌ستراوه‌ته‌وه‌ که‌ رییبه‌رانی حیزبی دموکرات چۆن ده‌توانن بیروباوه‌ری سیاسی خۆیان بکه‌نه‌ هانده‌ریکی به‌هیز و یه‌گه‌رتوو بۆ ئه‌ندامان و لایه‌نگرانیان. دوا قسه‌ ئه‌وه‌ که‌ گه‌رانه‌وه‌ بۆ دواوه‌ و باسی سه‌رکه‌وتنه‌کانی قاسملووکردن به‌س نییه‌، ده‌بی بۆخۆمان پله‌کانی سه‌رکه‌وتن بپه‌رین و بزانیان نه‌ سه‌رکه‌وتن هه‌تا هه‌تاییه‌ و نه‌ شکست و دانپێنان به‌ سه‌رنه‌که‌وتوویی و شکستی مه‌رگه‌پنه‌ر.

## ریبهری راسته‌قینه توانای ده‌ورو به‌ره‌که‌ی به‌رز ده‌کاته‌وه قاسملو و په‌روه‌ده‌ی کادر وتاری ۶

له پشت هه‌ر مروّفتیکی به‌تواناوه، که‌سانی به‌توانای دیکه‌ی نادیار هه‌ن (په‌ندی  
چینی)

جیهان له‌سه‌ر بنه‌مای یاسای ئانتروپی یان له ناوچوون دامه‌زراوه. مروّف ته‌نیا  
بوونه‌وه‌ریکه که ده‌توانی له به‌رامبه‌ر ئه‌و دیا‌رده‌یه رابوه‌ستی و له‌ناوچوونی  
خوی کۆنترۆل بکا و ریگای ئاوه‌دان‌کردنه‌وه و سه‌رکه‌وتن به‌ سه‌ر ئه‌و یاسایه  
بدۆزیتنه‌وه. جیهان به‌ ده‌ستی ئه‌و مروّفانه ئاوه‌دان ده‌کریتنه‌وه که وره‌یان به‌رزه،  
ئاواته‌کانیان له ئاسوی دووره‌وه ده‌فرن و میشکیان په‌روه‌ده‌هه‌ کراره و دلّیان په‌ر له  
خۆشه‌ویستی ژیان و ده‌ستی به‌توانا و هه‌لسوورپان هه‌یه.

له‌به‌ر ئه‌وه‌ی که مروّف له ژیاندا تووشی که‌ندوکۆسپی زۆرده‌بی، که‌سانی ژیر  
به‌توانا ریگای پرکه‌ندوکۆسپی ژیان به‌ته‌نیا نابرن و هه‌ولّ ده‌ده‌ن هاو‌پیی ریگا  
بوّ خۆیان بدۆزنه‌وه و له توانای خۆیان بوّ یارمه‌تیدان و دۆزینه‌وه‌ی توانای  
هاو‌پییان، که‌لک وه‌رده‌گرن. بوّ ئه‌وه‌ی ئه‌وانیش به‌توانا و سه‌رکه‌وتنه‌وه‌ی ریگا‌که  
بپرن. دوکتۆر قاسملو ریبه‌ریک بوو له‌و چه‌شنه. ئه‌و هه‌ولّ دا، خه‌باتی کرد بوّ  
ئه‌وه‌ی له‌و ریگایه‌دا که‌سانیک په‌روه‌ده‌ بن، پی بگه‌ن و خه‌لکانی دیکه‌ش پی  
بگه‌یه‌ن.

قاسملو هه‌روه‌ک له وته‌کانیدا له سیمیناری "باسیک له سه‌ر ریبه‌ری و

مودیریەت و کورته میژووێ رێبهرایهتی حیزب" له بههاری ۱۹۸۹دا، چەند مانگ بهر له شههیدبوونی ده‌رده‌که‌وێت، که‌سێک بوو که ره‌مزی سه‌رکه‌وتنی له‌ بوونی به‌رێوه‌به‌رانی به‌هۆش و کۆ کردنه‌وه‌ی تواناکان له‌ ده‌وری خۆیدا ده‌زانی. به‌ وته‌ی ماکیاوێلی: "یه‌که‌م شێوازی به‌راوردکردنی هۆشی رێبه‌ر، سه‌یرکردنی که‌سانی ده‌وربه‌ری ئه‌و رێبه‌ره‌یه‌." به‌ برۆای قاسملوو و رێبه‌رانی گه‌وره‌ و به‌رێوه‌به‌رانی سه‌رکه‌وتوو له‌ توانا و شاره‌زایی خه‌لکانی دیکه‌ ناترسن. به‌لکو له‌و برۆایه‌دان له‌ جیهانی‌کدا که‌ ده‌بێ به‌ که‌مترین نرخ زۆرتین ده‌سکه‌وت وه‌ده‌ست بێنن، ده‌بێ تیمیکی به‌ توانا بیکه‌وه‌ بنین.

ئهن‌درۆ کارنگی (Andrew Carnegie) بازرگان و یه‌کیک له‌ رێبه‌رانی رێکخراوه‌ خێرخوازییه‌کانی ئه‌مه‌ریکا له‌ سه‌ره‌تای سه‌ده‌ی رابردوودا ده‌لیت: "هه‌نگاوی گه‌وره‌ له‌ پیناوه‌ گه‌شه‌پیکردن و به‌رزبوونه‌وه‌ی ئاستی که‌سایه‌تی خۆت، زانینی ئه‌و راستیه‌یه‌ که‌ ته‌نیا به‌ کاری به‌کۆمه‌ڵ و وازه‌پنان له‌ سه‌ره‌پۆیی، ده‌توانی هه‌ر ئه‌رکیک به‌ باشترین شێوه‌ به‌ ئه‌نجام بگه‌یه‌نی". ناوبراواواتی ئه‌و بوو که‌ له‌ سه‌ر گۆره‌که‌ی بنووسن: "له‌م گۆره‌دا که‌سێک ئارامی گرتوووه‌ که‌ ئه‌وه‌نده‌ به‌مشوور بوو، پشتی به‌ که‌سایێک ده‌به‌ست که‌ له‌ خۆی شاره‌زاتر بوون". ئه‌سلی "دەرشتی پلان و بریاردان له‌ هه‌موو ئۆرگانه‌کانی حیزبیدا به‌ کۆمه‌ڵه‌ و تاکه‌په‌وی و سه‌ره‌پۆیی له‌ ناو حیزبدا جێگه‌ی نییه‌"، که‌ له‌ پێره‌وی ناوخۆی حدکادا هاتوووه‌، له‌و باوه‌په‌ی قاسملوو سه‌رچاوه‌ی ده‌گرت.

به‌ چاوخشان‌دێک به‌ ره‌وشی سه‌رکه‌وتوو‌ترین رێکخراوه‌کانی جیهان و رۆژه‌لاتی ناوه‌راست و ته‌نانه‌ت رێکخراوه‌ کوردستانیه‌کانیشدا بۆمان ده‌رده‌که‌وێ که‌ سه‌رکه‌وتن کاتیکی مسوگه‌ره‌ که‌ رێکخراوه‌ له‌ جیاتی پشت به‌ستن به‌ تاکه‌ رێبه‌ریک، خاوه‌نی رێبه‌رایه‌تییه‌کی به‌هێز و به‌کۆمه‌ڵ بێ. سه‌رکه‌وتن هیچ کاتیکی له‌نه‌کاوه‌ و به‌ شانس و به‌خت نایه‌ته‌ دی. سه‌رکه‌وتوو‌ترین رێکخراوه‌کان ئه‌و رێکخراوه‌نه‌ که‌ رێبه‌رانیان له‌ توانا و به‌رێوه‌به‌ریی که‌سانی شاره‌زا و به‌توانا که‌لک وه‌رده‌گرن. به‌ وته‌ی فرید مانسک جۆنیوور (Fred A. Manske) "باشترین رێبه‌رئه‌وه‌یه‌ که‌ هاوکاره‌کانی وا په‌روه‌رده‌ بکا که‌ له‌ بواری زانیاری و تواناوه‌ له‌ خۆی چاکتر بن".

جوّن ماکسوئل (John maxwell) که یه کییک له به ناوبانگترین نووسهر و مامۆستایانی ریّهریه له م پیوه ندیده دا ده لّی: "سه رکه وتنی ریّهر به پینی ئاستی که لکوه رگرتنی له توانای ده و روبه ره که ی پیناسه ده کرّیت".

له شیوهی په ره و ده و هه لّسوکه وتی قاسملوو له گه لّ هاوریانیدا ئه و فه لسه فه یه به روونی به رچاو ده که وت که "ژمارهی "یه ک" که متر له وه یه به سه ر "ژماره" کانی تر دا سه ربه که وّی. بۆیه له هه موو کرده وه یه کدا، چ له ئاستی ریّخراو هی وچ ئاستی ریّهری و جیبه جی کردنی ئه رکه کانی دا هه وّی دا وه که سانیکی شاره زا له ده و روبه ری خوّی کو بکاته وه، پینیان بگه به نّی تا کو بن به ریّهری دواروژ.

ئه مرۆ به هوّی هه لومه رچی داسه پاو به سه ر بزاقی نه ته وایه تی له رۆژه لّاتی کوردستاندا و قهیرانی بپروا و ریّهری له ناو حیزبه کانی رۆژه لّاتی کوردستان، به تایبتهت حیزبی دموکراتدا، کاری به کو مه لّ و که لکوه رگرتن له توانای شاره زیان و پسپۆران سه ره رای به رزبوونه وه ی ئاستی تیگه یشتووپی و پیگه یشتووپی و شاره زایی ئه ندامانی کو مه لّگه، له ئاستیکی زور نزم و لاوازیه. میژوو، فرههنگ و دابونه ریتی کوردی دژی کاری به کو مه لّ نیّن. گله یی زوربه ی شاعیران و نووسه رانی کورد له نه بوونی یه کیه تی له نیوان ریزه کانی کورد و ریّهرانیانه. سه ره رای هه موو ئه وانه له میژوو ی کورد و کوردستاندا کو مه لّ و ریّخراو به پینی هه لومه رچی سه رده می خوّی جیگای تایبته تی هه یه. ئه ی ئه وانه کورد نه بوون که به که مترین که ره سه ته و ئیمکاناته وه، به ریّهرایه تی سمایل ئاغای شکاک (سمکوّ) به شیکی هه ره زوری باکوری پۆژه لّاتی کوردستانیان رزگار کرد و بو چه ندین سا لّ حکومه تیکی سه ربه خوّیان دامه زراند. ئه وه هه ر به ره می کاری گرووپی بوو که حیزبی دیموکراتی کوردستان له ماوه ی شه ش مانگ دوای دامه زرانیدا بتوانیت کو ماری کوردستان دامه زریّیت، و به ره می کاری گرووپی بوو که حیزبی دیموکرات دوای پاشه که شه ی نزیک به سی سا لّ، دیسان توانیی له سه رانه ری کوردستاندا بیته وه هیزی پیشره و به ریّهرایه تی قاسملوو بوو که ئه و حیزبه به هه لّزاردنی دروشمی پیشکه وتنخوازانه، ناسنامه یه کی تایبتهت و سه ربه خوّ به حیزبی دیموکرات به خشرّیت.

هه‌روه‌ک له په‌ندیکی چینی‌دا هاتووّه: "پشتی هه‌ر مروّفیکی به‌توانا، که‌سانی به‌توانای دیکه‌ن که‌ نابیزین"، له‌راستیدا کاری به‌کۆمه‌ل مه‌رجی سه‌ره‌کیی هه‌موو سه‌رکه‌وتنیکه.

بیست و پینج سا‌ل دوای قاسملوو، ئەندامه‌تی له‌ ده‌سته‌ی ریبه‌ریی حیزب بووه‌ته‌ بایه‌خ و به‌ها، و به‌های ریبه‌ری له‌ ئاستی گشتیدا دابه‌زیوه. چالش و لیگه‌ریک که‌ ئەمرو له‌ به‌رامبه‌ر ریبه‌ریی حیزبی دیموکراتدا هه‌یه، ئەوه‌یه که‌ چی بکری تاکو شوینی ئەو بایه‌خانه‌ بگۆردریت و بزانی‌ت که‌ "پرسیاری سه‌ره‌کی له‌ بوونی گرووپه‌کاندا نییه، به‌لکو پێوه‌ندیی به‌وه‌وه‌ هه‌یه که‌ ئەندامانی تیمی به‌ریوه‌به‌ری چۆن ده‌توانن کاریگه‌رت‌ر بن و به‌شداری بکه‌ن له‌ سه‌رکه‌وتنی گشتیدا." وه‌بیره‌یانه‌وه‌ی ئەو راستیه‌ش جیی خۆیه‌تی که‌ به‌ وته‌ی لێندون جانسو‌ن، سه‌ر کۆماری کاتیی ولاته‌ به‌گرتوو‌ه‌کان "هیچ کیشه‌یه‌ک نییه که‌ نه‌توانین پیکه‌وه‌ چاره‌سه‌ری بکه‌ین، به‌لام زۆر که‌من ئەو کیشانه‌ی که‌ به‌ته‌نیایی و به‌یه‌ک که‌س و لایه‌ن چاره‌سه‌ر ده‌کری‌ن.

## گۆرپنى كۆمهنگە پېويست بە بىر كىردنە وهى جياواز

### دەكات

### وتارى ۲

نووسەرى ئەمەرىكايى زىگ زىگلار (Zig Gilar) دەلېت: " زۆرىي بەهرەى تۆ، رەمزى سەرکەوتنى تۆپە". بە بۆچوونى دوكتۆر قاسملوو، سەرکەوتنى رېبەر واتا زۆرتىن كەلكوهرگرتنى ھاورپپانى لە بەهرەكانى ئەو. بۆپە دوكتۆر قاسملوو بۆ ئەوهى بتوانى ئاستى زانىبارى گشتى لە ناو ئەندامانى رېبەرىدا بەرز بىكاتەوه و لە لايەكى دىكەوه ئاستى بەشدارى لە كارى رېبەرىدا بەرفراوان بىكات، ھەولّى دا بە دوو شپۆھى ئاسۆيى و ئەستوونى ئەو كارە ئەنجام بدات: لە لايەك بە جىگىركردنى ئەندامانى كۆمىتەى ناوھندى و دەفتەرى سىياسى لە پېرەوى ناوخۆيى حىزبى ديموكراتدا ئاستى بىپاردانى سىياسى لە بازنەپەكى چەند كەسىپەوه بۆ تىمىكى چەندىن كەسى بەرفراوانتر كىرد و لە لايەكى دىكەوه ھەولّى دا ئەركى رېبەرى بىكاتە كارپكى تىمى تا ژمارەپەكى زۆرتىر تىدا بەشدارى بىكەن و لە پىرۆسەى بىپاردانى سىياسى و رېبەرىكردنى جوولانەوه دا خاوەن دەنگ بن. ئەو بە پىكھىننى دەفتەرى سىياسىيىش، ھەولّى دا كە جىپە جىكردنى بىپار و ئەركە سىياسىيەكان لە ناو حىزبدا "نەھادىنە" بىكات. ھەرۆھەا بۆ ئەوهى كە بازنەپە رېبەرى، بازنەپەكى داخراو نەبىت، زانىبارى و شارەزابى پىرۆسەى بىپاردان بە شپۆھى پىرۆسەپەكى پەرۆدەپى لە ناو حىزبدا جى بگرى، و ھەرۆھەا لە تواناى كەسانى دىكەش كەلك وەر بىگىرپىت، لە پىرەوى ناوخۆيى حىزبدا راوئىژكار يان موشاوېرى كۆمىتەى

ناوهندیښ دیاری کران، که هرچهند روؤلی راسته و خوؤیان له بریاراندا نه بوو، به لأم ئالقه یه کی به هیزی پیوهندی بوون بو سوورانی نه زموون و شاره زای ریبهری له ناو کوومه لگه یه کی نه رتیدا. له و پیوهندیه دا ئاندری کارینگی (Andrew Carengie) قسه یه کی سهرنجراکیشی هه یه، ده لیت: "ده مه وئ له سهر به ردی گلکوکهم بنووسریت: لیره دا که سیک خه وتوووه که له بهر به په روؤشی و خه مخوری، به رده وام پشتی به که سانیک ده به ست که له خوؤی شاره زاتر و زانتر بوون." ئاواتی به رزی قاسملوو ئاوا بوو.

سی. جین والکس (C. Gene Wilkes) له په رنووکی مه سیح (Jesus on Leadership) له روانگه ی ریبهریه وه نیشان ده دات که هیزی ریبهری ته نیا پیوهندی به جیهانی بازرگانی و سیستمه کانی سیاسی ئیستا که وه نییه، به لکو خاوه نی میژوو یه کی دوورودریژه. به هه لسه نگانندیکی خیرای کرداری قاسملوو له ماوه ی نزیک به بیست سالی سکرتری گشتی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیراندا، ده توانین بلیین له روانگه ی قاسملوو یه وه:

- تیم یان ئورگان بریتیه له که سانیک، که کوؤی گشتی ئه وان، سه رچاوه کان، بیرورا و توانا کانیان زیاتر له تا که که سه
- تیم توانایی ریبهری زیاتر ده کات و ده بیته هوؤی که مکردنه وه ی که موکورتیه کانی. هیز و لاوازی له کاری تا که که سیدا زیاتر به رچاو ده که ویت.
- تیمه کان دیمه نگه لی جوړاوجوړ له پیوستیه کان و ریگاکانی گه یشتن به ئامانجه دیاریکراوه کان روونتر نیشان ده دن و ده بنه هوؤی ئه وه ی که ئه ندامان هه لی هه لپژاردنی زیاتریان هه بیته.
- له کاری تیمیدا هه موو له سه رکه وتن و شکستدا به شدارن. ئه مه ش ده بیته هوؤی په روه رده ی راستینی تا که کان و ئه ندامانی ریکخواه که ش لیک نزیک ده کاته وه.
- تیمه کان که له حیزبی دیموکراتدا به ئورگانه کان ناسراون ده بنه هوؤی ئه وه ی که ریبهران به پررسی کاروباری خوؤیان بن.
- تیمه کان به شیوه یه کی ئاسانتر له تا که که س ده توانن ئه رکه کانیان جیه جی



بکهن

قاسملوو له و پروایه دا بوو، نه گهر مرؤف بیهوئ به توانا بی و نه و کاره ی که وه ک "نامومکین" ده بیندرئ، مومکینی بکات، ده بی له ئورگانیکدا ریگ بخریت. بویه وه ک مه رجی ئەندامه تی له ناو حیزبی دیموکراتدا ده بی هه رکه سیگ له ئورگانیکدا ریگ بخری. ئەم مزاره له وانه یه لای خوینهر زور ئاسایی بی، به لام راستیه. تاکه کهس له کیه رکیه که دایه، به لام نه وه گروپ و تیمه کانن که ده بیه نه وه. دوا ی کاره ساتی تیرؤری دوکتور قاسملوو و دوکتور سه عید، بازه ی کومیته ی ناوه ندی و هه لبژاردنی راویژکاری کومیته ی ناوه ندی زورتر به مه به سستی مسوگه رکردنی درپژه دانی ئەندامه تی ئەندامانی سه ره کیی ریبه ری بوو. کولتوریک که قاسملوو بو جیه جیکردنی ده سه لات پیک هینا، بووه به دیموکراسیه کی ئولیکارشی بو هه لبژاردنه وه ی دووباره ی بازه ی سه ره کیی ده سه لات. سه ره رای بوونی نه و تایه تمه ندییانه له ریبه ری قاسملوودا، بوچی که سانیک که خویان به قوتایی قاسملوو ده زانن، زورجار تا ئاستی سیکتاریزم تاکره وی ده کهن؟ به پروای نووسه ری نه و دیرانه له و پیه ونیده دا چه ند هۆ هه ن که شروقه کردنی ناوخوی و ده روون ریکخواه یی یاریده ره له تیه پراندنی نه و کوسپانه دا:

۱. خوویستی

که م کهس هه ن قبول بکهن که ناکرئ هه موو کاریک وهه موو جارئ به تاقه که سیگ بکرئ. پرسیار نه وه نییه که داخوا ده توانی نه و کاره به ته نیایی نه نجام به دیت، به لکو کیشه که له وه دایه که که ی ئەندامانی ریبه ری ده توانن نه و راستیه قه بوول بکهن که نه وان تاکه رزگاریده ری گه لی کورد نین و ته مه نی زور و ژیانی دریزئ پیشمه رگایه تی وزه ی داھێتان و تیگه یشتن له سه ده ی راگه یاندنی له وان بریوه. ئاندرئ کارینگ (Andrew Carengie) له و پیه ونیده دا وشیارمان ده کاته وه و به م شیوه یه ریبه ران رینوینی ده کات: "هه نگاوی مه زن بو گه شه کردن و پیشکه و تنتان ده بی پشت به و راستیه به ستن که له جیاتی تاکره وی، ده توانن به یارمه تی کهسانی دیکه، نه رکه کانتان جوانتر جیه جئ بکهن."

بو نه نجامدانی نه رکی گرنگی نه ته وایه تی و وه دیه پتانی یه کیه تی نه ته وایه تی،

پئویسته واز له خوویستی و تاکرپه‌وی و خو به میحوهر دیتن بهیتری. ریبه‌رایه‌تی حیذب ده‌بی هه‌وئی جیدی بدات بو ئه‌وه‌ی بنه‌ماله‌ی دیموکرات یه‌ک بگریته‌وه.

۲. ترس و هه‌ستنه‌کردن به ته‌ناهی

له ماوه‌ی بیست و پینج سالی رابردوودا زۆر له ریبه‌رانی حیذب به هۆی ترس له هه‌له و شکست و نیگه‌رانی له مه‌ترسی نه‌یانتوانیوه حیزبی دیموکرات به‌هیز بکه‌ن و بویه ئۆرگانه‌کانی حیذب له جاران لاوازترن و نه‌یانتوانیوه کادری زیاتر بو ریبه‌ری چ له ئاستی ئۆرگانه‌کاندا و چ له ئاستی ریبه‌ریی سیاسیدا په‌روه‌ده بکه‌ن. لیره‌دا راستیی ئه‌و قسه‌یه‌ی ماکیاوئیلی، سیاسه‌توانی سه‌ده‌ی شانزده‌می ئیتالیا مان بو دهرده‌که‌وی که وتوویه‌تی: "یه‌که‌م شیواز بو زانیی ئاستی هۆش و ژیری ریبه‌ران، ئه‌وه‌یه که بزاین چ که سائیک له ده‌وروبه‌ریاندا کو بوونه‌ته‌وه". له کورده‌واریی خو‌شماندا په‌ندیکی پیشینان ده‌لیت: "گه‌ر ده‌ته‌وی که سیک بناسی، سه‌ره‌تا دۆسته‌کانی بناسه."

ترس و هه‌ستنه‌کردن به ته‌ناهی (امنیت) به‌رله‌وه‌ی که به‌ره‌می لیکدانه‌وه‌ی لاواز یا خود ئاستی نزمی تیگه‌یشتنی سیاسی - کۆمه‌لایه‌تی بی‌ت، به‌ره‌می کۆبوونه‌وه‌ی که‌سانی لاواز و به‌رژه‌وه‌ندی پارێز له ده‌وروبه‌ری ریبه‌ریدان. ته‌نیا ریبه‌رانی خو‌راگر ده‌توانن وزه‌ی و هیزی ئه‌رینی به‌ ده‌وروبه‌ری خو‌یان به‌خشن. به‌واتایه‌کی دیکه ریبه‌رانی دوودل به‌ دوو هۆ سه‌رناکه‌ون: یان ده‌یانه‌وی له‌سه‌ر هه‌موو شتی که به‌رپرسایه‌تیان هه‌یه، چاوه‌دیتری بکه‌ن یا خود ترسی ئه‌وه‌یان هه‌یه له‌ لایه‌ن که‌سائیکه‌وه که له‌وان شاره‌زاترن، جیگیان پئ لئز بکری. هه‌ر چۆنیک بی‌ت، ئه‌و ریبه‌رانه‌ی که توانا و لیهاتوویی ریکخراوه‌کار بی‌تن، ره‌نجی چالاکانی ناو ریکخراوه‌که به‌فیرۆ بدهن، ناتوانن حیذب و ریکخراوه‌که‌یان به‌ره‌و سه‌رکه‌وتن به‌رن.

دکتۆر قاسملوو به‌په‌چه‌وانه‌ی ئه‌م جووره ریبه‌رانه، له‌و بره‌وایه‌دا بوو که: ئیمه

نهته نیا ده بی هه موو هیزی فیکریی خوّمان به کار به رین، به لکوو ده بی له هه موو تواناییه کانی دیکه ش که لک وه رگرین بوّ ئه وهی به به رزترین ئاستی ریخراوهیی و به هره له هیزی مروّفی خوّمان بگهین."

### ۳. ساویلکهیی

یه کیک له راویژکارانی به ناوبانگی کۆشکی سپی جان گیگان (John Ghegan) ئه م نووسراوهیهی له سه ر میزی کاره کهی دانابوو که : "ئه گهر بریار بی سه ره له نووی کاریک بکه م، دیسان پشت به یارمه تی کهسانی ترده به ستم". ئه م نووسراوهیه ره وشی گرووپی سییم نیشان ده دات که گرنگی به سه رکه وتن نادهن و کاری ریخراوهیی وه پر سایه تی به جیدی ناگرن. ئه وان له رووی ساویلکه ییه وه پروایان به سه رکه وتن نییه، بوّیه به ته نیا ده ست بوّ هه ندیک کار ده بن.

رزگاری له و جوّره که سانه له ناو ریخراودا ده بیته هوی پیشکه وتنی سه رانه ریی ریخراوه که. ئه وان تی ده گهن که ئاواته کانیان له توانا کانیان زیاترن. ئه وان ده زانن که به ته نیایی به ئامانج ناگهن، بوّیه هه ولّ ده دن خو یان له گه لّ هه لومه رج بگونجین. ئه وان به پیکه یتانی ریخراو و تیمی جوّراو جوّر سه رکه وتن مسوگهر ده کهن. به لام هه ندیکی دیکه تووشی مه رگه سات ده بن و قه ت به ئامانجه کانیان ناگهن. کۆنگره ی چوار و هه شتی حیزبی دیموکرات و چاره نووسی پیره وانی کۆنگره ی چوار و هه روه ها شیوه ی خو ری کخستن و به هیژکردنی ریبه ریی حیزب و ریخراوه کانی حیزبی له دوای کۆنگره ی هه شتی حدکا، نیشانه ی هیژ و وه و ئاسو بیینی دوکتور قاسملوو بوو و ئه وونه یه ک بوو له گرنگی ئامانج له به رامبه ر به رژه وه ندیی تاکه که سی و کورته خایه ندا.

### ۴. تاییه تمه ندی

قاسملوو که سیک بوو که گرنگییه کی زوری به په روه رده له هه موو بواره کانی ژیا نی حیزبیدا ده دا. له به رامبه ردا دوای کاره ساتی میکۆنۆس په روه رده و فیژکردن و

به‌شداریی ریځخراوه‌یی له پیناو گه‌شه‌سه‌ندنی کولتووری ریځخستن له ناو حیزبدا، پیڼگه‌ی خوئی له ده‌ست دا. له پووشپه‌ری ۲۰۰۱ که بوئ نه‌جامی هه‌ندیځ ته‌رکی حیزی سه‌ردانی ده‌فته‌ری سیاسیی حدکام کرد، پرسیارم له یه‌کیک له نه‌ندامانی ده‌فته‌ری سیاسیی نه‌و کاتی حیزب کرد که بوچی هیچ فیڼرگه‌یه‌ک و پروگرامیکی په‌روه‌ده‌یی بو پيشمه‌رگه‌ دانه‌نراوه، بوئ وه‌ی هه‌م له ژبانی که‌مپنشینیان به‌سوود بی و هه‌میش حیزب بو دواروژ کادر و ریبه‌ری پیویست په‌روه‌ده‌ بکات. له وه‌لامدا وتی: "په‌روه‌ده‌ی نه‌و که‌سانه‌ کاریکی بی واتابه، چونکه‌ دوا‌ی یه‌ک دووسال که لیږه‌ شت فیڼرن، له ناو حیزبدا نامینن و نابنه‌ مال بو حیزب." هه‌ندیځ که‌س به‌گویره‌ی تابه‌مه‌ندیی که‌سیی خویان، بروایان به‌ پیکهینانی گرووپ و په‌روه‌ده‌کردن نییه. نه‌مانه‌ ته‌نیا له کاتی ته‌نگه‌ژده‌دا رووله‌ نه‌ندامان ده‌کهن و نه‌ندام و ریځخراو وه‌ک که‌ره‌سته‌یه‌ک بو پاراستنی پیڼگه‌که‌یان ده‌بینن. قاسملوو راست به‌ پیچه‌وانه‌ بوو. له به‌رامبه‌ر هه‌ر لیڼگه‌ریک و بو هه‌ر ئامانجیک به‌ دوا‌ی که‌سانی شاره‌زا و لیها‌توودا ده‌گه‌را. نه‌و پیی‌ وابوو: به‌ بوونی هاوړی له کاروانی خه‌باتی نه‌ته‌وايه‌تیدا ناچار نیت به‌ته‌نیا نه‌رکه‌که‌ت راپه‌رپنی. نه‌و ریبه‌رانه‌ی که‌ خویان له هاوکاری و هاو‌فکریی که‌سانی دیکه‌ بی منه‌ت ده‌زانن و که‌سانی به‌توانا و شاره‌زا له ریځخراو و حیزب دوور ده‌خه‌نه‌وه، له‌راستیدا دیواریکی به‌رز به‌ده‌وری توانای خویشان ده‌کیشن. ده‌روونناسی نه‌مه‌ریکایی، دوکتور ئالان فروم (Allan Fromme) له‌و پیوه‌ندییه‌دا ده‌لیت: "مروّف به‌ هاوکاریی که‌سانی دیکه، زیاتر سه‌رده‌که‌وی، نه‌ک به‌ پشتگوځیخستنیان." نه‌مه‌ راستییه‌که‌ که‌ به‌داخه‌وه له ناو کورد به‌گشتی و له ناو حیزی دیموکراتی کوردستانی ئیراندا به‌تابیه‌تی، به‌های پی نه‌دراوه.

ئیمه‌ بو گه‌یشتن به‌ ئامانجه‌کامان، پیویستمان به‌ که‌لکوه‌رگرتن له هه‌موو تواناکان هه‌یه. ته‌نانه‌ت که‌سانیک که‌ خوپه‌رستن و ته‌نیا قازانجی خویان له به‌رچاوه، ده‌توانن له به‌شداریی گشتی و توانای کومه‌لگه‌ زیاترسوودمه‌ند بن.

هیچ بهشیک له حیزبی دیموکرات بهتهنیا ناتوانی رۆلی حیزییک که قاسملوو ریبهری دهکرد، بگپری. ئیمه پیوستمان به یه کتر ههیه. ئیمه له دورگهیهکی دابراودا ناژین، به لکو ئەندامی کۆمه‌لگه‌یه‌کی لیکدابراو، به لام خه‌باتگپری. بو پیشکەوتن و گه‌شه‌سەندنی ئەوه‌ی که ئیمه پپی ده‌لیین حیزبی دیموکرات و خه‌باتی نه‌ته‌واپه‌تی ده‌بی فیڕ بین و پشتیوانی یه‌کتر بین، ده‌بی پرسه‌کان شروقه‌ بکه‌ین و وه‌لامی هه‌له‌کانی خۆمان بده‌ینه‌وه. ده‌بی دیالوگ و دانوستاندن بکه‌ین. بویرانه‌ دان به‌ هه‌له‌کانی خۆماندا بنیین، پیشوازی له‌ هه‌موو توانایه‌ک بکه‌ین و سینگمان کراوه‌ بی‌ت بو‌ وه‌رگرتنی پیشنیار و بو‌چوونی که‌سانی دیکه. ده‌بی به‌ کرده‌وه‌ی خۆمان - نه‌ک به‌ دروشم - هیوا به‌ خه‌لکی کوردستان به‌خشین و هیزی ئه‌رینی و پروا له‌ ناویاندا گه‌شه‌ پی‌ بده‌ین.

چونکه‌ هیچکام له‌ ئەندامانی ریبه‌ری حیزبی دیموکرات نه‌ کامل، ته‌واو، نه‌ سه‌ربه‌خۆ، نه‌ بی‌ نیازن و نه‌ خاوه‌نی لیها‌توویی و شاره‌زایی له‌ راده‌به‌ده‌ر و کاریزمای دوکتۆر قاسملوون، با بی‌ن و هه‌روه‌ک دوکتۆر سه‌عید له‌ بۆنه‌ی شه‌هیدبوونی دوکتۆر قاسملوو داوا ده‌کات: "هه‌رکەس به‌ پی‌ی توانای خۆی" کار بکات. خه‌بات به‌ بی‌ کیشه‌ ئالۆزه‌کانی ناو ریزه‌کانی دیموکراتیش، هه‌ر سه‌خت و پر له‌ که‌ندو‌کو‌سپه‌. کاتی کایه‌ و دۆراندنی هیز و سه‌رمایه‌ی گه‌ل ته‌واو بووه. وه‌رن یه‌ک بگپری.

## قاسملوو - رايئەرىك

### كە بە دواي رايئەرانى دوارۇژدا دەگەرا

#### وتارى ۸

ريژدار مستەفا ھىجرى، سكرتيرى گشتىي حدكا، لە گفتگويە كدا باسى ھاتنى خۇي بۇ ناو ريزەكانى ھيزبى ديموكراتى كوردستانى تيران دەكات و دەليت: كە ئەو بەرلە ھەي بېتتە ئەندامى ھيزبى ديموكرات، دوكتور قاسملوو دەناسى و دوكتور بانگى دەكات بۇ كۆنگرەي چوارەمى ھيزب. ھەر لەو كۆنگرەيەدا ناوبراو بە ئەندامە تىي كۆمىتەي ناوەندى و دواتر دەفتەرى سياسىي حدكا ھەلدە بژايردريت. ھىجرى دواي كارەساتى ميكۇنۇس كە لەودا لە ۱۷ى سيپتەمبىرى ۱۹۹۲دا جينشىنى دوكتور قاسملوو، دوكتور سەعيد شەرەفكەندى شەھيد دەبىت، ھەك جىگرى سكرتير ئەركى رايئەرى ھيزب واتە دووھم جينشىنى دوكتور قاسملوو تا كۆنگرەي دەي حدكا بەرپو دەبات و لە سالى ۲۰۰۶و تا ئەمرۆ سكرتيرى گشتىي حدكايە. رايئەرانى بەرز دواي رايئەرانى خاوەن پۇتئىسيال دەگەرين و ھەركە دۆزىياننە ھە، دەيانكەنە رايئەرى چاك. دوكتور قاسملوو لە ماوھى رايئەرايە تىي خۇيدا رەنگە لە سەر سى كەس زۆرتيرىن سەرمايەگوزارىي كرىدبىت: دوكتور سەعيد شەرەفكەندى، مامۇستا عەبدولا ھەسەنزادە و مستەفا ھىجرى. بەداخە ھە دوكتور سادق شەرەفكەندى مەوداي نەبوو و ھەر سى سال رايئەرى ھيزب بوو، بەلام لەو سى سالەشدا نىشانى دا كە ھەك كەسايە تىيەكى باوہرەخو و بە رايئەرى رايئەرى كەي، دەكرى، ھەستى بى قاسملوويى لە ناو ريزەكانى ھيزبدا كەم بكرىتتە ھە و رۇحى

هیوا و وزه به حیزب و خهبات به‌خشری. کارنامه‌ی دوو سکرټیره‌که‌ی دیکه‌ی حیزب ده‌هیلینه‌وه بۆ میژوو و رووداوه‌کانی بیست و دووسالی رابردوو. شټیک که گرنګتر و که‌متر له توانایی و لیژانینه، توانایی ناسینی تواناکانه. په‌کیک له بنه‌ره‌تیرین به‌رپرسایه‌تیه‌که‌ی ریښه‌ریکی سه‌رکه‌وتوو ناسینی که‌سانی خاوه‌ن پوټه‌نسیه‌ل و ریښه‌رانی دواروژه. ئه‌وان که‌سانیکن که ریښه‌ر ده‌یه‌وی له سه‌ریان کار بکات و بۆ ریښه‌ری داها‌توو په‌روه‌ده‌یان بکات. ناسینی ئه‌وانه کاریکي زور سه‌خت و ئه‌سته‌مه.

دکتور قاسملو له‌و باره‌یه‌وه که‌سیکی به‌راستی به‌توانا بو، له ماوه‌ی دوا‌ی ئاشکرا‌بوونی خه‌باتی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران له سالی ۱۹۷۹ه‌و تا ۱۹۸۹ که‌ده‌سالی خایاند، سه‌ره‌رای بوونی شه‌ری توندی چه‌کدارانه و به‌ریو‌ه‌بردنی حیزب له‌روی سیاسی، ناسنامه‌یی، به‌رنامه و ریځخستن و دیپلوماسییه‌وه، توانی لانیکه‌م ریښه‌ریکی زور به‌وه‌ج و شیاو بۆ دوا‌ی خوی په‌روه‌ده‌ بکات. په‌روه‌ده‌ی ریښه‌ری چاک وه‌ک ده‌ره‌پنانی زیږ له‌کاندایه، ده‌بی چهن‌دین تون خاک جیه‌جی بکریټ تا مسقالیک زیږ بدورزیته‌وه. به‌لام له‌کانه زیږدا مروّف بۆ خاک ناگه‌رې، زیږی ده‌وی. ئه‌مه‌ش راست شیوازی په‌روه‌ده‌ی ئه‌رینی مروّفه سه‌رکه‌وتوو‌ه‌کانه. ریښه‌رانی ئه‌مرؤمان ده‌بی به‌دوا‌ی زیږدا بگه‌رین نه‌ک خاک. ده‌بی له‌به‌رامبه‌ر خراپه‌دا، چاکه‌ بکریټ. هه‌رچی مروّف زورتر وه‌دوا‌ی توانای ئه‌رینی و پوزیتیشدا بگه‌رې، زیاتر ده‌یدوزیته‌وه.

ریښه‌رایه‌تیی به‌رپرس و به‌مشوور، له‌گرنگی بوونی کادر و به‌ریو‌ه‌به‌ری شیاو تی ده‌گا. حیزبه‌ پېشکه‌وتوو‌ه‌کانی جیهان له‌ریځای ریځخراوی لاوانی خویانه‌وه هه‌مووسالی به‌چالاکی جوړاو‌جوړ هه‌ول ده‌دن باشت‌رینه‌کان بۆ ریښه‌رایه‌تی و به‌ریو‌ه‌به‌ری ریځخراوه‌یی خویان هه‌لبژیرن، په‌روه‌ده‌یان بکه‌ن و به‌رپرسایه‌تییان پی‌بدن. نمونه‌ی ئه‌وجوړه ریځخراوانه لاوانی سؤسیال دیموکرات و ئه‌نترناسیونالیست سؤسیالیسته. زوربه‌ی هه‌ره‌زوری ریښه‌رانی حیزبه سؤسیالیسته‌کان به‌تایه‌ت له‌ولتانی سکاندیناوی، ریځای ریښه‌رییان له‌یه‌کیه‌تی لاوانه‌وه ده‌ست پی‌کردوو و قوناغه‌کانی په‌روه‌ده‌ی ریځخراوه‌ییان له‌ویوه‌ بریوه و به‌ره‌و لووتکه‌ی به‌رزی

به پرپرسایه تی و رێبهری سه ره که وتوون. هه لکه وتێکی سه رنجراکیش له و پێوه ندییه دا ئه وه یه که دوکتۆر قاسملوو له سه رده می کۆماری کوردستاندا بوۆخۆ دامه زینه ری یه کیه تیسی لاوانی دیموکراتی کوردستان بووه و سه ره رای ئه وه ی که رێکخراوه که دوا ی داگیرکرانه وه ی کوردستان و هه لوه شان وه ی کۆمار، به دهستی ده سه لات ی په هله وی له ناو برا، به لام کاریگه ری له سه ر قاسملوو به راده یه ک بوو که دوا ی رووخانی کۆماری کوردستانیش هه روا وه فادار به باوه ری نیشتمانی و نه ته وه یی مایه وه و کاتیک که له چیکوسلواکی و له ولاتیک سۆسیالیستدا بوو، فه لسه فه ی "جیاواز بیر بکه وه" که ی بوو به هۆی ئه وه که داگیرکردنی پۆله ند (له هستان) له لایه ن یه کیه تیسی سوۆفیه ته وه شه رمه زار بکات و رازی نه ییت "به وه زعی مه و جوود" و ریسکی ده رکران له چیکوسلافاکی قبوول بکات به لام داگیرکاری و سیاسه تی زۆره ملی سوۆفیه ت و سۆسیالیزی ئه وکات "مه و جوود" قبوول نه کات و دژی دیکتاتۆری بوه ستیته وه. بۆیه وته یه کی به ناوبانگی هه یه که ده لپت: "خراپترین دیموکراسی له باشترین دیکتاتۆری چاکتره".

هه لبژاردنی کادر، رێبه ر و به رپۆه به ر به دوو شته وه گرێ دراوه: ١) توانای رێبه ر له ئاسۆینی و پیشبینی دواروژ و ٢) توانای رێبه ر له ناسینی تواناکان و لپهاتوو یی هاوکاره کانی.

دکتۆر قاسملوو به له به رچاوگرتهی هه ست به پێویستی بوۆ خه باتی سه رده می خۆی، سه رمایه کانی مه و جوود له ناو حیزبه که ییدا، توانای خوازیارانی به شداری له خه بات و به رپۆه به رییدا و هه روه ها ئاستی ده روه ستبوونی ئه وان، زۆرترین سه رمایه گوزاری ی به تایبه ت له سه ر دوو که س کرد، که به شیوه ی نه ریتی ئه ندامی حیزبی دیموکرات نه بوون و دوا یه هه ردوو کیشیان بوون به سکرتری گشتی حیزب.

قاسملوو ده یزانی که بوۆ ئه وه ی که سیک بیته رێبه ر ده بیته هه ندیک تایبه ته ندی هه بی که جیاواز ییت له گشت و هه روه ها توانای ریسکیشی هه بی. بوۆخۆشی نمونه ی ئه و تایبه ته ندییانه بوو. رێبه ر ده بی ده تایبه ته ندی هه بن تا کو بتوانی رێبه رایه تی رێکخراویک بکا:

١. که سایه تی



یه کهم شت که هەر ریبهریک یان کهسیکی خوازیاری ریبهری دهبی ههیی، کهسایهتییه. هیچ شتیک به رادهی کهسایهتی مروّف گرنگ نییه. کهسیک که کیشهی کهسایهتی ههبی، چاوپوشی لی ناکری. ئه و کیشهیه وا ده کا که ریبهر برشتی نهمیئی. کیشهی کهسایهتی و شیوازی ههلسوکهوت نابیی له گهّل لاوازیدا تیکهّل بکریین. هه موو مروّفیک خالی لاوازی هه ن که له ریگای پهروهده و خو پهروهده کردنه وه ده کری لاوازر بکریین یان نه هیلریین. گوړان دریژخایه ن و پیویستی به سه رمایه گوزاری زور هه یه. به لام کهسیک که له رووی کهسایهتییه وه لاوازی بیت، له وانیه ریخراوه که تووشی خه ساری زور بکات. ریبهری خاوه ن کهسایهتی کهسیکی: رووراست، راستگو، ئه مانه تدار، به دیسیپلین، خودان پوته نسیه لی فیروون، جیگای متمانه، ههلسوور و ماندوونه ناس، ئه رکناس، ره و شته رز و له ره فتار و کرداردا راستگو یه.

له ناو ریبه رانی ئیمه دا زور کهس هه ن که: دردونگن له بپارداندا، بهرپرسایه تی کاره کانیان وه ئه ستو ناگرن، په یمانشکینن و ئه و بپار و پره نسیانه ی که بوخویان په سه ندیان کردوون، جیبه جییان ناکه ن و له کاتی خویدا کاره کان ئه نجام ناده ن.

مروّفه کان به له بهرچاوگرتنی جوړی پیوه ندییان له گهّل ده وروبه ر و ئاستی پیوه ندیی کومه لایه تی به بی له بهرچاوگرتنی پله ی سیاسی و ته شکیلاتیان ده ناسری نه وه. کهسایه تی جیاواز بهر له بهرپرسایه تی و دوا ی بهرپرسایه تی، به تایبه ت له رووی هه لسوکهوت له گهّل ده وروبه ره که یدا، ئه گه ر پیوه ندیه که ئه ستوونی بیت، ده بیته هوی رووخانی بنه ماکانی بروای کومه لایه تی و که مبوونی بایه خی پله ی بهرپرسه که.

## ۲. شویندانه ری

شویندانه ری و کارکردی ریبه ری حاشا هه لئه گره. هه ر ریبه ریک دوو تایبه تمه ندیی کهسایه تی هه یه: یه کهم، ده ستپیشخه ره و دووم، ده توانی خه لکانی دیکه له ده وری خو ی بکاته وه. شویندانه ر بوون ته نیا به س نییه، چو نیه تی شویندانه که ش

ده‌رخه‌ری جوړ و که‌سایه‌تی ریبه‌ره.

دوای قاسملوو دینامیزی زیندوویه‌تی له ناو ریڅخراوه‌که‌دا، به‌تایه‌ت له ئاستی ریبه‌رایه‌تی حدکادا، تووشی لاوازیه‌کی دلّه‌ژین هاتووه. ریبه‌رانی ئه‌مرؤی حیزب که‌متر به‌دوای لیگه‌ر و چالشدا ده‌گه‌رین و زوړتر به‌ دوای که‌سانی مورید و گوړایه‌لیان به‌لاوه به‌سهنده تاکو، "به‌ دلّی ئه‌وان قسه‌ بکه‌ن" و له به‌رامبه‌ر ئه‌واندا خوږیان به‌ بچووک بزنان. بوّیه چوښه‌تی پی‌ره‌وان و لایه‌نگرانیان، نیششانده‌ری چوښه‌تی و که‌سایه‌تی ئه‌وانیشه. داخوا لایه‌نگرانی ریبه‌رانی ئه‌مرؤ که‌سایکی داهیتنه‌ر و کاریگه‌رن، یان ته‌نیا چه‌پله‌لیده‌رن و به‌لّی قوربان ده‌که‌ن؟

۳. بوچوونی ئه‌رینی

بوچوونی ئه‌رینی، به‌نرخترین سه‌رمایه‌ی هه‌ر مروّفیکه‌. به‌ بروای نووسه‌ری به‌ناوبانگی بواری ریبه‌ری و گه‌شه‌سهندي که‌سایه‌تی، جان ماکسوئل (John C. Maxwell) له کتیبی "روانگه‌ی پوزیټیف، ره‌مزی سه‌رکه‌وتنی تاکه‌که‌س"، ئه‌وه‌ی که‌ خه‌لک به‌ کیشه‌ی خوږیانی ده‌زانن، له‌راستیدا کیشه‌ی ئه‌وان نییه. کیشه‌ی ئه‌وان به‌هوؤی جوړی هه‌لّسوکه‌وتی خوږیانه‌وه‌یه وه‌ر ئه‌و هه‌لّسوکه‌وته‌شه‌ ناهیلّی له کیشه‌ و سه‌ختیه‌کان ده‌رباز بن. که‌سپک که‌ به‌هوؤی جوړی روانینی بو ژیان ئه‌رینی بیر بکاته‌وه، ده‌توانی هه‌لومه‌رجه‌کان بکاته "هه‌لی نوؤ" و به‌پیچه‌وانه‌ی که‌سانی ئاساییه‌وه، له‌جی قبوولی شکست، هه‌ول دده‌ا توانا و شاره‌زاییه‌که‌ی له به‌ره‌مه‌پیان و داهیتانی نویدا بخاته‌گه‌ر. ئه‌و ریبه‌رانه‌ی که‌ ئه‌رینی بیر ده‌که‌نه‌وه ده‌توانن ریڅخراوه‌که‌ی خوږیان به‌ره‌و ئاسوویه‌ک به‌رن که‌ به‌ که‌سانی دیکه‌ ناکرؤ. هه‌رچوږ قاسملوو له ئاسته‌مترین هه‌لومه‌رجی سیاسی، کوّمه‌لایه‌تی، ئابووری و کولتووری بزاقی نه‌ته‌وايه‌تی کورددا، حیزبی دیموکراتی کرده‌گوره‌ترین و کاریگه‌رتین حیزبی سیاسی کورد له سه‌رده‌می خویدا که‌ ئه‌مرؤش جیگرانی له میراته‌که‌ی ده‌خوږ.

#### ۴. خاکی و خه لکی بوون

ئه گهر ریبهریک نه توانی خه لک به ره و لای خووی رابکیشی، لایه نگریشی نابی. ریبهریک که لای خه لک خوشه ویست بی، خاوه نی ئه و تایبه تمه ندیانه یه: بایه خدان به خه لکی ده و روبه ر، توانابی تیگه یشتنی ئه وان و بریار بو سازکردنی پیوه ندیه کی ئه ری نی له نیوان مروّفه کاندای. جووری هه لسوکه وتی خه لکانی تر له گه ل ئیمه له ئه نجامی جووری هه لسوکه وتی ئیمه یه له گه ل ئه وان. ریبهریکی سه رکه وتوو ئاگاداری ئه و خاله یه.

یه کییک له خاله به هیزه کانی که سایه تی دوکتور قاسملوو، خوگونجاندنی له گه ل ده و روبه ر و توانای پیوه ندیکردنی بوو به که سانی تره وه. مروّف له کاتی پیوه ندی به دوکتور قاسملوو وه ههستی به گه وره یی و وره به خشین ده کرد و له هه مووی گرنگتر مروّف ترسی نه بوو له وهی که لئی نزیک بیته وه، داوای لی بکا وینه یه کی له گه ل بکیشیت یان چهن قسه یه کی له گه ل بکا. چونکه قاسملوو ده یزانی که مروّفیه ره وهی به شیکی گرنگ له ئه رک و تایبه تمه ندیی ریبهریه.

#### ۵. لیته اتوو ییه دیاره کان

هه ر مروّفییک هه ندیک تایبه تمه ندیی تایبه ت که سیی هه یه. یه کییک له ئه رکه کانی ریبهری له کاتی په ره ورده ی ریبه رانی داها تودا سه رنجدان به لیته اتوو یی ئه وان و ئه گه ری سه رکه وتنیان له کاره کانیاندا و به ره و پپیش بردنی ریخراوه که یه، ئه وه ش ئه رکیکی زور گرینگه. ئه مروّف به داخه وه به شیکی زور له هه لئاردنه کان به پیچه وانیه ئه وه به پیی ئاستی نزیکی و گوپرایه لئی ئه و که سانه له به رپرسه کانه وه یه. ریبه رانی ئه مروّف به دوای که سانیکدا ده گه ری نی که "بی ده ردی سه ر بن".

#### ۶. ریگای سه لمیترای ریبهری

شاعیری ئه مه ریکایی، ئارچی مک لیش (Archibald MacLeish) ده لیت: "ته نیا شتییک که له تاقیکردنه وه ناخو شتره، تاقینه کردنه وه یه." ئه و ریبه رانه ی که ئه و راستییه ده زانن، له دریزه ی ژیاناندا ری سه رکه وتن ده برن. هه رکه سییک شتیکی

ئه‌زموونکراو، ئه‌زموون بکاته‌وه، ده‌دۆڕی، به‌لام ریبه‌رانیک که له تاقیکردنه‌وه بترسین، قه‌د سه‌رناکه‌ون. رایبرت تاونسه‌ند (Robert Townsend) شاره‌زای بواری به‌ریوه‌به‌ری ده‌لیت: "ریبه‌ران سنووری ته‌مه‌ن، شوین، هه‌لکه‌وت و هه‌لومه‌رجی تایه‌ت نانا‌سن، ئه‌وان هه‌موو جارێ له هه‌موو شوینیکی هه‌ر ریبه‌رن. ته‌نانه‌ت له‌وانه‌یه ریبه‌ر له ئاستی کارمه‌ندیکی ساده‌دا بی‌ت، به‌لام ئه‌وان به‌هۆی شویندانه‌رییان به‌سه‌ر خه‌لک و هه‌روه‌ها پی‌گه‌ی کۆمه‌لایه‌تیانه‌وه ده‌ناسرینه‌وه." ری‌بواری خاوه‌ن باوه‌ری به‌هیز، له ناو خه‌لکدا به‌بی‌پله‌وپایه‌ی ری‌کخراوه‌ییش هه‌ر دیاره.

۷. پروا به‌خۆ

ریبه‌ریک که پروای به‌خۆی نه‌بی‌ت، ناتوانی‌ت پروای خه‌لک بو‌لای خۆی رابکێشی‌ت. مرۆقه‌کان به‌شی‌وه‌ی سروشتی له قاسملوو نزیک ده‌بوونه‌وه و لایه‌نگرییان ده‌کرد، چونکه پروابه‌خۆبوون به‌شی‌ک له تایه‌تمه‌ندی قاسملوو و که‌سایه‌تییه‌که‌ی بوو. له جیهاندا ریبه‌رگه‌لی پروابه‌خۆی زۆر هه‌بوون که هه‌ر له‌م سۆنگه‌یه‌وه، کۆمه‌لگه‌یان گۆرپی‌وه و شوین په‌نجه‌ی خۆیان لێ داوه. له سه‌روه‌ندی رووخانی یه‌کیه‌تی سۆفی‌ه‌تی پێش‌وودا، ئه‌رته‌ش کوده‌تایه‌کی دژی گۆرباچۆف، دوا‌یین سه‌رۆکی یه‌کیه‌تی سۆفی‌ه‌ت کرد.

مالی سه‌رۆکی کۆماری رووسیا، بۆریس یه‌لتسین (Boris Yeltsin) به‌تانک گه‌مارۆ درابوو. فه‌رمانده‌پایه‌به‌رزه‌کانی ئه‌رته‌ش فه‌رمانیان به‌تانکه‌کان دا‌بوو که ته‌قه‌له‌ی یه‌لتسین و هاو‌ریانی بکه‌ن. کاتی‌ک ئه‌رته‌ش له شوینی خۆی جی‌گیر بوو، یه‌لتسین له‌خانووه‌که‌ی ده‌رکه‌وت و بو‌پرانه‌چوو سه‌ر تانکه‌که‌ و روو له فه‌رمانده‌ی تانکه‌که‌ کرد و وتی: " سوپاس بو‌ ئه‌وه‌ی پشتیوانی له‌ دیموکراسی ده‌که‌ی". دواتر فه‌رمانده‌که‌ و تبه‌ووی که بریار بوو ئه‌وان پشتیوانی له‌ یه‌لتسین نه‌که‌ن، به‌لام کاتی‌ک ئه‌و به‌پروایه‌کی قوول‌ه‌وه‌ قسه‌ی کرد و لێیان نزیک بووه، سه‌ربازه‌کان بریاریان دا پشتیوانی لێ بکه‌ن و له ئه‌نجامدا کوده‌تاکه‌ی ئه‌رته‌ش شکستی هێنا و یه‌کیه‌تی سۆفی‌ه‌تیش بوو به‌شی‌ک له‌ می‌ژوو.

بروابه‌خوږوون یه‌کیک له تایبه‌تمه‌ندیه‌کانی گرنګی ریبه‌ره و شیوازیکی بیرکړدنه‌وهی ئه‌ریښیه. گه‌وره‌ترین ریبه‌ران و که‌سانی سه‌رکه‌وتوو سه‌ره‌رای هه‌موو که‌ندوکوسپه‌کان پروایان به خو هه‌یه. بروابه‌خوږوون سه‌رماپه‌یه‌کی گه‌وره‌ی ریبه‌ره که ده‌توانیت ئه‌و پروایه به لایه‌نگرانی خوښی بدات.

#### ۸. خوډیسیپلینی

هه‌موو ریبه‌رانی گه‌وره‌ی جیهان، به بی جیاوازی، خاوه‌نی تایبه‌تمه‌ندیی خوډیسیپلینین. به‌داخه‌وه به‌شیکی زور له ریبه‌رانی ټیمه به‌جیاتی خوډیسیپلینی، خه‌ریکی ژیانیکی جیاواز له‌و باوه‌رانه‌ن که پروپاگه‌نده‌ی بو ده‌که‌ن و جیاوازی باری ژیان له نیوان ئه‌ندامانی ریبه‌ری و به‌ده‌نده‌دا، که‌لینی له نیوان ریبه‌ری و ئه‌ندامانی حیزب و بنه‌ماله‌کان له بنکه و ئوردووگاگاندا ساز کردوو. هه‌چ سه‌رکه‌وتنیک له ریی "یه‌ک بان و دووه‌وا" وه ده‌سته‌به‌ر نابن. به‌هوئی هه‌لومه‌رجی کومه‌لایه‌تییه‌وه، سیاسه‌تیک که به‌شی ئاشکرای حیزب له باشووری کوردستان ټیټی که‌وتوو، له‌وانه‌یه نه‌توانین چاوه‌ریی ئه‌وه بین ریبه‌رانی ټیمه خوډیسیپلینی به‌ریوه‌به‌ن و ئاماده‌بن نرخی خوډیسیپلینی بده‌ن. کاتیک باس له خوډیسیپلینی دیته پیس مروّفه‌کان دوو ریگا زیاتریان له به‌رده‌مدا نییه: یا ټیش و ئازاری خوډیسیپلینی که بریتی بیت له فیداکاری، ری‌کوپیکو و گه‌شه‌کردن قبول ده‌که‌ن یا خود ټیش و ئازاری په‌شیمانی به‌هوئی له‌ده‌ستدانی هه‌له‌کان و خوڅه‌ریک‌کردن به‌شته لاهه‌کییه‌کانی خه‌باته‌وه. هه‌رکه‌سیک له ژياندا هه‌لېژارده‌یه‌کی هه‌یه. دوکتور قاسملو ری‌گای خوډیسیپلینی هه‌لېژارد و ته‌نانه‌ت شتیکی بو بنه‌ماله‌ی خوښی به‌جی نه‌هیشت و هه‌موو میراته‌که‌ی پیسکه‌شی حیزبی دیموکرات کرد.

#### ۹. توانایی پیوه‌ندی کاریگه‌ر

پیوه‌ندی به‌شیکی گرنګ له ژیانی ټیمه‌یه. لی‌کولینه‌وه‌کان ده‌سه‌لمین که نزیک به ۷۰٪ی کاتی مروّف ده‌که‌ویته‌خزمه‌تی پیوه‌ندییه‌کانه‌وه. ریبه‌ریک که توانای

پیوه‌ندیگرتنی نه‌بی، ناتوانی، به‌شیوه‌یه‌کی کاریگه‌ر و شیاو بوچوونه‌کانی خوئی به خه‌لک و ده‌وروبه‌ری رابگه‌یه‌نی. توانای ریبه‌ر له متمانه‌دان به خه‌لک یه‌کسانه له گه‌ل تواناکه‌ی له پیکه‌پینانی پیوه‌ندی‌دا. هه‌ردووک تایبه‌تمه‌ندیی سه‌ره‌وه پیوستیان به کرده‌وه له لایه‌ن ریبه‌ر و دژکرده‌وه له لایه‌ن لایه‌نگرانییه‌وه هه‌یه. پیوه‌ندی کرده‌وه‌به‌کی دوولایه‌نه‌ی ئه‌رینیه. کاتیک پیوه‌ندییه‌که یه‌ک لایه‌نانه بیّت، دره‌نگ یا زوو ئه‌و پیوه‌ندییه ده‌مریت. قاسملوو له هه‌موو ئاسته‌کانی پیوه‌ندی‌دا چ وه‌ک دیپلوماتیک و چ وه‌ک ریبه‌ر و که‌سیکی ئاسایی له ناو کومه‌لگه‌دا ده‌یتوانی له گه‌ل ده‌وروبه‌ره‌که‌ی پیوه‌ندی بگری و ئه‌وه‌نده شوپندانه‌ر بیّت که به دوا‌ی خویدا هه‌ستیکی به‌هیز به‌جی بیلیت. نمونه‌ی تایبه‌تمه‌ندیی د. قاسملوو له‌م باره‌یه‌وه، ده‌توانین ئاماژه به‌وه بکه‌ین که ئه‌و گرنگیه‌کی تایبه‌تی ده‌دا به‌و که‌سانه‌ی که قسه‌ی بو ده‌کردن. کاتیک گرنگی به‌که‌سیک یان کومه‌لیک ده‌دری که قسه‌یان بو ده‌کرئ، ئه‌وانیش به‌دل و گیان گوئی ده‌گرن. توانای سه‌رنجدان به‌و که‌سه‌ی که وه‌لام ده‌داته‌وه، ئه‌و که‌سانه‌ی که له پیوه‌ندییه‌کاندا لاوازن، ته‌نیا له کاتی قسه‌کردندا سه‌رنج ده‌دن و کاتی بیستنی وه‌لامی لایه‌نی به‌رامبه‌ر سه‌رنجیان پی ناده‌ن. ئه‌وانه‌ی که توانای پیوه‌ندیگرتنی به‌تینیان هه‌یه، ته‌نانه‌ت سه‌رنج ده‌دنه بزاقی جه‌سته‌ی ئه‌و که‌سه‌ی که گفتگوئی له گه‌ل ده‌کهن و به‌پیی ئه‌و هه‌لسوکه‌وت ده‌کهن. توانای پیوه‌ندیکردن به‌هه‌موو خه‌لکه‌وه، قاسملوو له پیوه‌ندیی خویدا ده‌یتوانی هه‌ستی ئارامی و ئینسانی به‌هه‌موو که‌س به‌خشئ. ئه‌و ده‌یتوانی له گه‌ل هه‌رکه‌سیک و به‌هه‌ر سه‌لیقه‌یه‌که‌وه، تیکه‌ل بی و گفتگوئی له گه‌ل بکا. پیوه‌ندی چاوبه‌چاو له گه‌ل لایه‌نی گفتگو، به‌یه‌ک چاوخشاندن به‌وینه‌کانی قاسملوو له کاتی قسه‌کردن یان گوپگرتن له که‌سیک که قسه‌ده‌کات، مروّف ده‌بینیت که به‌هوئی ئه‌وه‌ی که ئه‌و له گفتگوئی خویدا راستگو بوو، له کاتی قسه‌کردن و گوپگرتندا چاوی له چاوی به‌رابه‌ره‌که‌ی بوو. پیکه‌نینه‌که‌ی قاسملوو له‌وانه‌یه "موعجزه" ئاساترین تایبه‌تمه‌ندیی ئه‌و له کاتی پیوه‌ندیگرتندا بووبئ. ئه‌و ده‌یتوانی به‌بزه‌ی سه‌رلیو و پیکه‌نینه‌که‌ی، هه‌ستیکی گه‌ش به‌به‌رامبه‌ره‌که‌ی به‌خشئ و مروّف‌دوستی و ژیانویستی خوئی به‌گوپگره‌کانی سه‌لمین.

## ۱۰. نارازیوون له وهزعی مهوجود

ریبهران ئهوهی که ههیه دهبینن، بهلام زیدهباری ئهمهش، هویهکانیش دهبینن. ریبهری راستهقینه، قهت به رهوشی باو "قانع" نابئ. قاسملو ریبهریک بوو که زیاتر لهوانی دیکه، بۆ کردنهوهی دهروازهکانی پیشکهوتن و سهرکهوتن ههولئ دهدا. ئهوه بهدوای کردنهوهی ئاسۆی تازه و جیهانی نوپوه بوو بۆ کورد. قاسملو قهت له رهوشی حیزبهکهی رازی نهبوو و ههمیشه به دوای ئهوهوه بوو که به کهمترین "نرخ" زۆرتین دهستکهوت بهدهست بینئ. ناوبراو سهرهرای رهوشی تایهتی پیوهندیار به شهری چهکداری و تهنگهژه ئایدیولوژییهکان، روژلهدوای روژ، به ریبهرایهتییهکی بئ وئنه، حیزبهکهی بههیتتر دهکرد.

نارازیوون له وهزعی مهوجود به واتای بۆلهبۆل و گلهیی نییه، بهلکو به مانای بههیزی ویستی گۆرانکارییه. کهسیک که ئاماده نهبئ له پیناوی گۆرانکاریدا، ریسک بکا، سهر ناکهوی. بهداخهوه، ریبهرانی پارێزهری "وهزعی مهوجود" بۆخویان بوونهته "شوینکهوتووی" وهزعهکه. رایمۆند سمیت (Raymond Smith) سهروکی بیل ئاتلانتیک دهلیت: "برینی ریگایهکی بئ کۆسپ و مهترسی و یهکدهست، لهوانهیه سهرقالت بکا، بهلام بهدنیاییهوه له درێزخایهندا هیچ سوودیکی بۆ ریکخواههکه نابئ." ریبهرایهتی ئیستاکی حیزبی دیموکرات راست لهو خالهدا ماوهتهوه، واته له گۆرانی وهزعی مهوجود و ریسکی گۆرانکاری دهترسئ. چونکه لهناو ئیمهدا نایابن ئهوه ریبهرانهی که "ریسکدێر" بن وههنگاوی بویرانه بۆپیکهتینانی گۆرانکاریی بنهپهتی ههلبگرن.

بۆ ئهوه کهسانهی که له گهڵ کیشهی کۆن دهسازین، ژیان ئاسانتر و ئارامتره لهوهی که ریگاچارهی نووی بدۆزنهوه و ریسکی گۆران بکهن. جیاوازی نیوان شیایوی و کاتی پیویست بۆ باسکردن و گفتگۆ لهسهر چارهسهری کیشه کۆنهکان و دۆزینهوهی ریگای تازه بۆ پیشکهوتن و گۆرانکاری یهکجار کهمه. جیاوازییهکه له

جوړی بۆچوونه‌کاندايه. ده‌شئ ریبه‌رایه‌تیی حیذب به‌جیاتی قه‌تیسمان له کیشه‌ی کۆندا به‌ دوا‌ی چاره‌سه‌ری و گوړاندا بگه‌ړی.

قاسملوو به‌و هیوايه سه‌رمایه‌گوزاریی له سه‌ر ریبه‌رانی ئه‌مرۆی حیذب کرد که وه‌ک خو‌ی بینه ریبه‌رانیک‌ی سه‌رنج‌راکیش و به‌توانای حیذب و جوولانه‌وه. ئه‌وان به‌راستی ده‌توانن ئه‌و خه‌ونه‌ی قاسملوو وه‌دی بینن، به‌مه‌رجیک بزائن کۆمه‌لگه‌ی ئه‌مرۆی کوردستان لانیکه‌م ۳۰ سا‌ل که‌مه‌مه‌نتر له‌و کاته‌یه که ئه‌وان ده‌ستیان به‌ ریبه‌ری کرد و پێویسته فه‌لسه‌فه و کولتووری ریبه‌ریش به‌و پێیه بگۆردی.



## ریبه‌ری دلان وتاری ۹

تیواره‌ی روژتیک‌ی به‌هاری سالی ۱۹۸۵ (۱۳۶۴ ی ک.هه‌تاوی) رادیو بی.بی.سی دیمانه‌یه‌کی له گه‌ل دوکتور قاسملوودا بلاو ده‌کرده‌وه. به‌هه‌لکه‌وت میوانتیک‌ی به‌ته‌مه‌مان هه‌بوو و نوپژی مه‌غریبی دابه‌ستبوو و چوو‌بووه سه‌جده‌وه، هه‌رکه ده‌نگی قاسملووی به‌رگوئی که‌وت، خپرا نوپژه‌که‌ی به‌تال کرد و رادیوکه‌ی ماچ کرد. به‌لای من و باوکه‌وه که که‌سیکی زور ئایینی بوو، نه‌و کاره‌ی وی شتیک‌ی زور سه‌یر و سه‌رسورپه‌ینه‌ر بوو. میوانه‌که‌مان که هه‌ستی به سه‌رسورمانه‌که‌ی ئیمه‌ی کرد و وتی: "قاسملوو ته‌نیا که‌سیکه که ده‌توانیت به‌راستی ئازاد مان بکات". له‌و کاته‌وه تا روژی بوونم به پیشمه‌رگه و دواتر له‌نزیکه‌وه بینینی قاسملوو له بنکه‌ی که‌م نه‌ندامانی حدکادا، زور ته‌ستم بوو بوم له‌قسه‌ی پیره‌پیاوه‌که‌ بگه‌م. چونکه‌ ته‌وکات بو من و هاوته‌مه‌نه‌کانم "ریبه‌ری دلان" شتیک‌ی نه‌ناسرا‌بوو. ریبه‌ری واته‌هونه‌ری نفووز له‌دل و باوه‌ری که‌سانی دیکه. نه‌و هونه‌ره له‌دلی ریبه‌ره‌وه ده‌ست پئی ده‌کات. وه‌ک ده‌لین، قسه‌ی دل له‌دل ده‌نیشی، ریبه‌ریک ده‌شی ته‌وه بزائیت که‌هه‌ر بریاریک که‌ده‌یدات کار ده‌کاته‌سه‌ر ژبانی زور که‌س. "ریبه‌ری دلان" ته‌رکیک‌ی قورسه‌که‌ پیوستی به‌خوپینگه‌یاندنی به‌رده‌وامه. نه‌وروپاییه‌کان وته‌به‌کیان هه‌یه که‌ده‌لین: "ریبه‌ران ده‌خوینن و خوینه‌ران ریبه‌ری ده‌که‌ن". بو "ریبه‌ری دلان" خویندنه‌وه و تیگه‌یشتن له‌پیوستی کومه‌لگه و نه‌و ریخ‌راوه‌ی که‌ریبه‌ری ده‌کا، پیوستیه‌کی حه‌پاتییه. قاسملوو که‌سیک بوو که

خویندنه‌وه و فیربوون بوو بوونه به‌شیکی گ‌رنگ له تایبه‌تمه‌ندیی. می‌شکی مرۆف وه‌ک په‌ره‌شووت وایه، ته‌نیا به‌کراوه‌یی کار ده‌کا. قاسملووی بیرمه‌ند می‌شکی بو فیربوون کراوه بوو و له‌بواره‌کانی په‌روه‌رده و ریبه‌ری، توانای پیوه‌ندی مرۆفی و میتۆد و شیوازه‌کانی ریبه‌ری شاره‌زا بوو و زانیاری ئه‌و به‌ره‌می چه‌ن‌دین سا‌ل‌ه‌و‌ل و ته‌قه‌لا بو فیربوون به‌مه‌به‌ستی پ‌یشکه‌شکردنی با‌ش‌ترین خ‌زم‌ه‌ت به‌ د‌و‌زی گه‌له‌که‌ی بوو.

قاسملوو بو‌یه ریبه‌ری د‌له‌کان بوو، چونکه ئاگاداری چ‌و‌نیه‌تی هه‌لب‌ژاردنی به‌ها و بایه‌خه‌کان بوو بو حیزبه‌که‌ی و له‌ژ‌یر رووناکیی ئه‌و به‌هایانه‌دا تابلۆ ئه‌خلاقیه‌کانی "سیمای دیموکرات" و "کادریکی حیزبی ده‌بی... ئاماده و بلاو کرانه‌وه. ئه‌و شیوه‌ی چاک‌کردنه‌وه و به‌ره‌و‌پ‌یش‌بردنی حیزبه‌که‌ی ده‌زانی، بو‌یرانه رووبه‌رووی ئاسته‌نگ و لیگه‌ره‌کان ده‌بووه‌وه و توانای ئه‌وه‌ی هه‌بوو حیزبه‌که‌ی و‌یرای گ‌و‌ران‌کاری و نو‌یگه‌ریی به‌رده‌وام گه‌شه‌ی پ‌ت‌ی بدات و له‌ حیزبیکی ئه‌ستوونیه‌وه به‌ره‌و ر‌یک‌خراو‌پ‌کی دیموکراتیکی به‌ری.

هاندانی خه‌لک بو کار و گه‌شه‌س‌ه‌ندن به‌ره‌می ئه‌ند‌یشه‌ی به‌ه‌یزی ریبه‌ره. به‌داخه‌وه له‌ ماوه‌ی بیست سا‌لی راب‌ردوودا ز‌و‌ر له‌و که‌سانه‌ی له‌ ریبه‌رایه‌تیدا بوون که تواناییه‌کانی خ‌و‌پ‌ان به‌ ئه‌نقه‌ست یان خود له‌ سو‌نگه‌ی که‌م شاره‌زاییه‌وه، بو په‌راویز‌خ‌ستنی د‌له‌کان و له‌گه‌شه‌خ‌ستنی ر‌یک‌خراو‌پ‌کی دیموکراتیک هه‌نگاویان هه‌لگرتووه. ریبه‌ر بو ئه‌وه‌ی بتوان‌ی ژینگه‌که‌ی بنا‌س‌ی، پ‌یو‌یست ده‌کات له‌و سه‌رده‌مه‌دا لانیکه‌م هه‌فته‌یی جار‌یک له‌ ده‌ورو به‌ری خ‌و‌ی پروان‌ی و مرۆقه‌کان و هاوکارانی به‌سه‌ر بکاته‌وه و ئه‌وان بنا‌س‌یته‌وه.

هاندانی ئه‌ندامان بو ئه‌نجامی کاری چاک و گه‌شه‌س‌ه‌ندن، مرۆف هان ده‌دات، کاری چاک بکات. ئه‌مه‌ش ده‌بیته‌ه‌وی گه‌شه‌س‌ه‌ندنی ته‌واو‌یه‌تی حیزبی. پیوه‌ندی ئیوان ریبه‌ری و ئه‌ندام ده‌ش‌ی پیوه‌ندیه‌کی دوولایانه‌ بیت، پیوه‌ندی دوولایانه یارمه‌تیده‌ری مرۆقه‌ بو گه‌شه‌کردنی تاکه‌که‌سی و ر‌یک‌خراو‌ه‌بی.

قاسملوو له‌به‌ر نیازپاکیی خ‌و‌ی، ئاکامی باشیشی له‌ کار و دیالوگ له‌ گه‌ل ده‌وروبه‌ره‌که‌یدا وه‌رده‌گرت، خ‌و وه‌نه‌بی قاسملووش بی ک‌یشه و لیگه‌ر و چالش

بووبى، به لكو وهك رېبهرىكى به وهچ، دهيزانى كه وزه پوزيتيف و ئهرينى به ناو دهوروبهري خويدا بلاو بكاته وه.

رېبهرىكى كارامه له دوو ريگاو ه يارمه تىي دهوروبه ره كهى ده دا بو گه يشتن به ناكامى باش:

۱. ئامانجه كان به دروستى به وان ده ناسينى و بويان شى ده كانه وه.

۲. له پيناو گه يشتن به ئامانجى ديارىكراو، هيندهى له توانايدايه، ئه ندامان هان ده دا و رېنوئينيان ده كا.

روللى ريه ر زور له وه گرنگتره كه له ناو ئيمه دا باسى ليوه ده كرى. ئه وه ريه ره ديارى ده كا كه دهوروبه ره كهى له چالاكيه كانياندا سه ركه وتوون يان نا.

ئهركى ريه ريىك كه بيهه وى له دلى خه لكدا بژى، يارمه تيدان و هاندانى ئه ندامانى ريخراوه كه يه تى بو سه ركه وتن و پيشقه چوون. زورىك له ريه رانى ئه مرو چاوه روانى ئه وهن كه كه سانى دهوروبه ريان كاره كان به بى كه موكورتنى ئه نجام بدن، ئه مچار به بى ئه وهى كه رينوئينى پيويست كرابن. يا خود بريارىك ده دن و ده سته جى به بى ئاماده كردنى زه مينه ي جيه جيوونى، ئه ندامان و ئورگانه كان ناچار به جيه جى كردنى ده كه ن. ئه مه ش وهك ئه وه وايه به مناللىك كه هيشتا ناتوانى له سه رپى خوى رابوه ستى، بلىن: "رى بكه" و كاتىكىش كه ده كه وى، لىي بدرى و بوترى: "پىم وتى رى بكه!" هه لبه ت دايابى دلسوژ وا ناكه ن. سه ره تا داره داره به مناله كه ده كه ن، تا به ره به ره خوى به پيوه ده گرى، تا ده توائت نه ختىك له سه رپى رابوه ستى. ئه وكات داياب له خو شيان هاوار ده كه ن: "مناله كه مان پيره وكه بوو" و ئىنجا كو لپىك ماچ و هه ستى خو شه ويستىي خو يانى به سه ردا ده بارىن. روژى دواتر، به نه ختىكى ديكه رو يشتن ديسان دايك و باوكه كان له خو شيان نازانن چ بكه ن. به ره به ره برواى مناله كه به خوى گه شه ده كا و فىرى ريگا رو يشتن ده بى. مرو فه گه و ره ساله كانيش وان، ده شى له ئه نجامى كاره كانيان هان بدرىن و هه له كانيان به نيشانه ي فىرپوونى هه نگاوى داهاتوو ببىندرىن، نهك بىنه هوى ده سته جى سه ركونه كردن و په راويز خستىيان.

له ناو حيزبى كورديدا و به ئه زموونى خو م، به تايبه ت له ناو حدكادا فه ره ه نكيكى

ناپه‌وا جیی گرتوو، که مرۆفه‌کان له ناو حیزیدا به‌رز ده‌کرینه‌وه وهه‌رکات به‌رپرسان و ریبه‌ران ویستیان له به‌رزترین ئاسته‌وه به‌ خێرای فریانی ده‌ده‌نه خوارۆ. به‌پیی ئه‌و بۆچوونه‌ مرۆفه‌کان له ناو ریکخراوه‌که‌دا ئه‌وه‌نده پێش ده‌که‌ون تا ده‌گه‌نه سنووری ناشایسته‌یی. به‌ واتایه‌کی دیکه به‌پیی نیازی جیناح یان که‌سانیک هه‌ندی‌ک که‌س ئه‌وه‌نده به‌رز ده‌کرینه‌وه تا ئه‌وه‌ی که له روانگه‌ی به‌رزکه‌روه‌کانیان به‌ مه‌ترسی ده‌بیندرین یان هه‌له‌یه‌ک ده‌که‌ن. ئه‌وکات ئه‌وی به‌ شیوه‌یه‌ک له‌ عه‌رز ده‌ده‌ن که ئیتر نه‌توانی دووباره هه‌ستیته‌وه.

قاسملوو له‌و ریبه‌ره لێهاتووانه بوو که ده‌روه‌ست بوو به‌ یارمه‌تی به‌ گه‌شه‌کردن و سه‌رکه‌وتنی که‌سانی ژیر ریبه‌ری خۆیه‌وه. چونکه هه‌یچکام له‌وانی بۆخۆی به‌ هه‌په‌شه نه‌ده‌زانی و سه‌رکه‌وتنی ئه‌وان به‌ سه‌رکه‌وتنی خۆی ده‌زانی. ریبه‌ری به‌رپرس که‌سی‌که کاتیک که‌سی‌کی ژێرده‌ستی سه‌رکه‌وتوو نابێ، شکسته‌که‌ی به‌ هی خۆی بزانی و خۆی له به‌رپرسایه‌تی نه‌دزیته‌وه. پێویسته کاتیک که‌سی‌ک ده‌رده‌کری، په‌راویز ده‌خری یا خود ناچار ده‌کری ریزه‌کانی حیزب به‌جی بێلی، ریبه‌ر و به‌رپرس چاوی‌ک له‌ ئاوی‌نه بکات و خۆشی له‌ ئاوی‌نه‌ی ئه‌خلاقدا ببینی و بزانی‌ت داخوا هۆی سه‌ره‌کی پیکهاتنی ئه‌و ره‌وشه چی بووه.

گه‌وره‌ترین ئه‌رکی ریبه‌ر هاوکاریکرنی که‌سانی دیکه‌یه بۆ گه‌یشتن به‌ ئامانجه‌کان. کاتیک که‌سانی ژێرده‌ستی سه‌ر که‌وتن و به‌ ئامانجه دیاری کراوه‌کان گه‌یشتن، سه‌رکه‌وتنه‌که بۆ هه‌مووانه.

دیاریکردنی ئامانج، یارمه‌تیده‌ری سی‌گۆشه‌ی قه‌واره‌ی ریکخراوه‌که، واته ئه‌ندامان، به‌رپرسان و ریبه‌رانه. ئه‌ندامان بۆ دۆزینه‌وه‌ی ئامانج سه‌یری به‌رزترین ئاستی ریکخراوه‌که‌ ده‌که‌ن، به‌لام دوا‌ی رووبوونه‌وه‌ی ئامانجه‌که‌ سێ گۆشه‌ ده‌بێ سه‌راوین بکری‌ت: له‌و کاته‌دا خه‌لک ده‌بیته به‌شی سه‌ره‌وه‌ی سێ گۆشه، ئه‌ندامان و کادره‌کانی حیزبی ده‌بنه به‌شی ناوه‌راستی سێ گۆشه و ریبه‌ران و کادری ریبه‌ری ده‌بنه به‌شی خواره‌وه‌ی سێ گۆشه‌که.

کاتیک ئه‌و فه‌لسه‌فیه‌ جیه‌جی بکری‌ت، ریبه‌ر له "به‌رپرس" وه‌ ده‌بیته "وه‌لامده‌ر". ئه‌ندامان له‌ گه‌ل ریبه‌ری و به‌رپرس کار ده‌که‌ن نه‌ک بۆ ریبه‌رایه‌تی.

وهلامدهریی ریبهر، واتا دانی بهرپرسایهتی به ئەندامان بوّ ئەوهی که بوخۆشیان وهلامدەر بن.

قاسملوو ریبهریکی وهلامدەر بوو. بۆیه له پێپهوی ناوخۆی حیزبدا وهلامدهربوونی دهفتهری سیاسی له بهرامبەر کۆمیتهی ناوهندی و کۆمیتهی ناوهندیی له بهرامبەر کۆنگره‌دا راست به‌پێیّ ئەو فەلسەفەیه دارشتبوو. ئەسلیک که ئەمرۆ به‌کردهوه پێچهوانه بووه‌ته‌وه و ریبهران و بهرپرسان نه‌ته‌نیا له بهرامبهری هه‌له‌ ری‌کخراوه‌یی و پرهنسیپیه‌کانی خۆیاندا به‌رپرس نین، به‌لکو له هه‌ولێ سزادانی کهسانی ترن و کرده‌وه‌کانیان ده‌خه‌نه ژێر زه‌ره‌بینی ره‌خه‌وه.

ئەندامان دەبێ بنه بهرپرسی ئەنجامی به کوالیتە‌ی کاره‌کانیان و ریبه‌ری ده‌شێ وێرای پشتیوانی له ئەندامان، وهلامدهری پێوستیه‌کانی ئەوانیش بێت. به‌و شیوه‌یه به‌رپرسایه‌تییه‌کان له شوێنی گونجاوی خۆیان ده‌بن و ئەو که‌سانه‌ی ئەرکی خۆیان ئەنجام ده‌ده‌ن، هه‌ست به‌ گرنگیی خۆیان بکه‌ن و بزائن ئەندام گه‌وره‌ترین سه‌رمایه‌ی هه‌ر حیزب و ری‌کخراویکه.

## ریزداری یان خوشه‌ویستی گشتی؟

### وتاری ۱۰

باشتر وایه ریبه‌ر ریزدار بی، نه‌ک خوشه‌ویستی هه‌موان. یه‌کیک له‌هۆیه‌کانی هینانی لیستی فیکس له‌کۆنگره‌ی هه‌شته‌می حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێراندا، له‌لایه‌ن دوکتۆر قاسملوووه‌وه، ئه‌وه‌بوو که ئه‌و له‌وه‌لومه‌رجه‌دا هه‌ستی به‌وه‌کردبوو که پێویسته‌ریبه‌رایه‌تی حیزب کارامه‌بی‌ت و بتوانیت خیراتر به‌ره‌و ئامانجه‌کان بپروات. له‌هه‌لومه‌رجی خه‌باتی چه‌کداری و له‌وه‌لومه‌رجه‌ی که خه‌بات پێویستی به‌هه‌موو هه‌یزیکی ناو کۆمه‌لگه‌دا هه‌یه، ده‌بی هۆیه‌کی زۆر به‌هه‌یزی سیاسی و ریک‌خراوه‌یی هه‌بی تا‌کو قاسملوو ئه‌وه‌ی هه‌لبژاردنی حیزبه‌سۆسیالیسته‌کانی با‌کوری ئوروپا له‌کوردستاندا جێبه‌جێ بکات. حیزبیک که به‌وته‌ی مامۆستا عه‌بدو‌لا حه‌سه‌ن زاده له‌دیمانه‌له‌گه‌ل گۆفاری "لشین" دا (۲۰۰۶) "جاری فرچکی به‌دیموکراسیه‌وه‌نه‌کراوه‌ته‌وه".

ریبه‌ر، مامۆستا، دایاب یان به‌رپرسیک ده‌بی کاری باش له‌مرۆف فیر بی و چاوه‌روانی کاری چاک لی‌بکات. له‌وانه‌یه‌ریبه‌ریکی وا "تالی" و "شیرینی" لی‌ک بداته‌وه. چاوه‌دیری مرۆف بکا، به‌لام پێشی پێشقه‌چوونی ناگری. ریبه‌ریک که داوای کاری به‌نرخ له‌که‌سانی ژێرده‌ستی خۆی ده‌کات، ده‌شی له‌گه‌لیان راستگۆ بی‌ت و هه‌موو‌جاری ستاندارده‌کانی کار و چالاکی، به‌رز بکاته‌وه. به‌بی ئه‌وه‌ی مه‌ه‌وی بگه‌رپمه‌وه‌بو هۆیه‌کانی جیا‌بونه‌وه‌ی داوای کۆنگره‌ی هه‌شت، به‌پروای من ئه‌و که ئه‌وکات تازه‌بووومه‌پێشمه‌رگه، پرسى به‌رزکردنه‌وه‌ی ئاستی

چالاکى و کارامەيى رېئەرى و قەوارەي حىزب پېويستى بەو بەو گۆرانکارى لە "تەركيىسى" رېئەرايەتسى ئەو کاتدا پىك بىت. لە کاتىك كە پېويست بە ئالوگۆر دە کات لەوانەيە رېئەر خۆشەويستى خۆي فیدای ئامانجىكى گەرەتر بکا و رىسكى لە دەستدانى خۆشەويستى خۆي ھەلبۇزىرى.

رېئەرىك كە خوازىارى پىشكەوتنى حىزبەكەي بىت و بىھەوي رەوتى پىشكەوتنى خىراتر لە "حالتى" نۆرمال بىت، دەشى فیداکارى بکا و ئامادە بى كە دوستەکانى خۆشى لە دەست بدا. بەلام ئەمە بۆخۆي دەبىتە ھۆي بەرزبوونەوہى رىزى حورمەتى رېئەر لە لای نەوہەکانى دواتر.

قاسملو و پىراي بەھىزى لە ئالوگۆرەکاندا و جىگەوپىگەي تايبەتى، كەسىكى خاكى بوو. خاكى بوون بە واتاي خۆ كەم بىنين نىيە. خاكى بوون بەو واتايەيە كە مروقق كەمتر بىر لە خۆي دەكاتەوہ. لە خۆبايى بوون، پىشى فېربوون دەگرى و كاتىك مروقق فېر نەبى پىشيش ناكەوي. يەكىك لە گەرەترىن كىشەکانى بەشىك لە رېئەرايەتسى ئىمە لە خۆبايى بوون و قەناعەتکردن بە زانىارى و شارەزايى ئىستاكەيە. ئەمەش واتە كۆسپنانەوہ لە بەردەم ھەر جۆرە گۆرانكارىيە كدا. ئەو رېئەرانەي كە دەكەونە داوى ئەو نەخۆشىيەوہ، وەك ئەستوونى خىپوت لە ھەمبەر ھەر بايەكى نەختى توندا خۆ ناگرن و سەرکەوتنى كەسانى دىكە بە مەترسى دەزانن بۆ سەر خۆيان. بۆيە خۆيان لە پەرورەدە و ھاندانى كەسانى دىكە دەپارپىزن و نايانھەوي لە ھزر و شارەزايى كەسانى دىكە كەلك وەر بگرن. يەكىك لە جياوازيە كەنى قاسملو لە گەل رېئەرانى ئەمرو لەوہدا بوو كە واى لە كادر، پىشمەرگە و دەووروبەرەكەي دەكرد كە ھەست بە نەخش و شىاويى خۆيان بگەن. رېئەر يان بەرپرس ناشى وا نىشان بدات كە كاملترىن مروققە. رېئەران دەشى لە پشتى پەردەي بەھىزى، بى ركابەرى و تواناي كۆنترۆلى خەلكى دىكەوہ دەربكەون و دىمەنى جوانى "خاكى بوون" لە قاسملو فېر بن و ئەو رەوشتە لەخۆياندا پەرورەدە بگەن. مروقق ھەزى لەوہيە كەسانىك لە دەورى كۆ ببنەوہ كە قبوول بگەن كە ئەويش وەك مروققىكى دىكە زيانى بەر بگەوي و پېويستى بە كەلكوەرگرتن لە ئەندىشە و پىشنيار بى. كەسىك كە رىگا بە بەشدارىي خەلكانى

دیکه ده‌دات، تهمه‌نی ریبه‌رایه‌تیی خۆی دریژتر ده‌کاته‌وه و هه‌رچی کات به‌سه‌ر  
نه‌مانی فیزیکییدا ده‌رباز بئ، جیگه‌ی له‌ ناو ری‌بوارانییدا به‌رزتر و ئالاکه‌شی  
شه‌کاوه‌تر ده‌بئ



## ریبه‌ری چاک، گوئیگریکی هاودنه

### وتاری ۱۱

کاتیک له باره‌ی باشت‌ترین ریبه‌روهه پرسیار له خه‌لک بکه‌ی و لییان پرسی باشت‌ترین تاییه‌تمه‌ندی ریبه‌ریک که قه‌ت له‌بیری ناکنه چییه؟ وه‌لامه‌که‌ی ئه‌وه ده‌بی که ریبه‌ر ده‌بی گوئیگری چاک بی‌ت. قاسملوو له‌و ریبه‌رانه بوو، که به‌پی وته‌ی هاو‌ریانی چ له‌پلینومه‌کان، کونگره و کوبوونه‌وه‌کانی حیزبیدا گوئیگریکی چاک بوو. گوئیگری چاک وا ده‌کا که ریبه‌ر خو‌ی به‌هاو‌ریی ئه‌و که‌سانه بزانی‌ت که له‌ده‌وروبه‌ریدان، و گو‌ی له‌قسه‌کانی ده‌گرن. کاتیک ریبه‌ر به‌دل گو‌ی له‌که‌سیک ده‌گری که رووی قسه‌له‌وه، هه‌ست به‌که‌سایه‌تی ده‌کات و خو‌ی به‌"می‌حوه‌ر" ده‌زانی‌ت. ئه‌مه‌ش به‌واتای ریژگرتن له‌که‌رامه‌تی ئه‌و مروّفه‌یه که رووی له‌ریبه‌ره و هه‌روه‌ها ریژگرتنیشه له‌که‌رامه‌تی هه‌موو ئه‌وانه‌ی که له‌ده‌وری ریبه‌ر کو بوونه‌وته‌وه.

مروّف به‌گشتی دوو گو‌ی هه‌یه و یه‌ک زمان. بو‌یه له‌پپوه‌ندییه‌کاندا گوئیگرتن له‌قسه‌کردنیش گرن‌گتره. ریبه‌ریک که توانای گوئیگرتنی نه‌بی‌ت، توانای ئه‌وه‌شی ناب‌ی که په‌یامی خو‌ی به‌گو‌ی خه‌لک بگه‌یه‌نی و ته‌نانه‌ت قسه‌که‌ریکی چاکیش بی‌ت، په‌یامه‌که‌ی زور له‌بیری خه‌لکدا نامی‌نیه‌وه.

چوارجو‌ر گوئیگرتن له‌پپوه‌ندییه‌کاندا بریتین له‌: گوئیگرتنی چالاکانه، گوئیگرتنی هاودلانه، گوئیگرتنی ره‌خنه‌گرانه و گوئیگرتنی چیژگرانه.

گوڭرتنى چالاكانه شىوازيكى پيوهنديه‌كانه كه له رايوژكارى، فيركارى و چاره‌سەرى كيشه‌كاندا به‌كار دە‌بردري و گوڭگر ويراى دووپاتكرده‌وهى ئەو شتانهى لايەنى ديكه دە‌ليت، دلنپايى دە‌دات بو ئەوهى تىگه‌يشتنى هاوبه‌شيان هەبى له‌بابەتى گفتگو له‌پيناو چاره‌سەرى كيشه‌كان و ويكگه‌يشتن له‌پرسە‌كاندا.

له‌گوڭرتنى هاودلانه (Empathic listening) كه شىوازيكى گوڭگرتن و وه‌لامدانه‌وه به‌كەسێكى ديكه‌يه كه دە‌بێته‌هۆى قوولبوونه‌وهى تىگه‌يشتنى هاوبه‌ش و برپا به‌يه‌كت. ئەم تايبه‌تمه‌نديانە بو ريه‌ر و كه‌سانێك كه له‌ئاستى به‌رپرسايه‌تيدان زور گرنه‌گه‌ بو ئەوهى هەم توانايى گوڭگرتيان هەبیت و هەم بتوانن به‌ جوانى ئەوهى گوڭى دە‌گرن شى بکه‌نه‌وه و وه‌لامى شياو بدە‌نه‌وه. وه‌لامدانه‌وه به‌شىكى جيانه‌كراوه له‌پيشاژۆى گوڭگرتنه‌ كه گفتگو‌يه‌ك سه‌رده‌خا يان هەلى دە‌وه‌شىنێته‌وه. سووده‌كاني گوڭگرتنى هاودلانه بریتين له‌:

- گه‌شه‌کردنى ريز و حورمه‌ت
- لايه‌نه‌كاني گفتگو دە‌توانن هه‌ستي خوڭيان به‌شيوه‌يه‌كى جوان ده‌رپرن
- كه‌مكرده‌وهى كيشه‌كان
- هاندەرى مروّفه‌ بو ئالوگۆرى زانپارى
- ده‌بێته‌هۆى پيکه‌پينانى كه‌شىكى هيمن بو باسکردن له‌پرسه‌هاوبه‌شه‌كان.
- له‌گوڭگرتنى ره‌خه‌گرانه‌دا، سه‌رنجى گوڭگر وردبوونه‌وه بو تىگه‌يشتن و ليكدانه‌وهى لايەنى به‌رامبه‌ر بو ئەوهى بتوانى له‌ روانگه‌يه‌كى ره‌خه‌گرانه‌وه وه‌لامى قسه‌كه‌ر بداته‌وه و ده‌بێته‌هۆى ئەوهى كه گوڭگر له‌بارەى ناوه‌رۆكى قسه‌كاني قسه‌كه‌ره‌وه هه‌لوپست بگرى. له‌ شىوازي گوڭگرتنى چيژگرانه‌وه كه له‌كولتورى ئيمه‌ي كورددا باوه، بۆمونه‌وه گوڭگرتن له‌مۆسقا، قسه‌ي خوڭ و شيعر و گۆرانى ناو به‌ردري.
- ريه‌ريك ده‌شى له‌ته‌كينيكي گوڭگرتن شاره‌زا بى، تا بتوانى به‌پيى هه‌لومه‌رج، هه‌ركام له‌وه‌ته‌كيناكه‌ به‌كار ببا. قاسملوو له‌گفتگو و پيوهنديه‌كانيدا ئەو جوړه گوڭگرتانه‌ي ده‌ناسى و و زورچار له‌وه‌كه‌سانه‌ي كه له‌نزيكه‌وه هه‌لسوكه‌وتيان له‌گه‌ل قاسملوو كردوو، ده‌بیسریت كه ئەو گوڭگرپكى سه‌ير بوو. بو "سه‌ير" بوو، چونكه مروّفه‌كان بوخوڭيان ده‌بوونه "ميحوه‌رى" گفتگو‌كان. گرنگيى گوڭگرتن گه‌ر

زیاتر له قسه‌کردن نه‌بیت، که‌متر نییه، چونکه به‌گوییگرتن به‌وانه ریبه‌ر ده‌توانیت  
سه‌رنج بداته خه‌لک و ببیته ریبه‌ری خه‌لکی.

## قاسملوو ریبهری گۆرانخواز و خزمه تگوزار وتاری ۱۲

هونهری ریبهری وهک جوانی وایه. مروّف ناتوانی شروّفهی بکات، به لام کاتیک سهری ریبهریک دهکهی، دهزانی که ئه و کهسه خاوه نی ئه و هونهر و تاییه تمه ندییانه یه یان نا. له و روانگه یه وه ده کرری ریبهران به سهر سئ شیوازی جیادا دابهش بکرین: "ریبهرانی پاوانخواز" ئه وانهی که ده یانه وهی هه موو ده سه لاتیک له ده ست خویاندا بی و هه موو شتیکی کۆنترۆل بکه ن و له پیوه ندی له گه ل هه موو شتیکی و به جیاتی هه موو که سیک بریار بده ن. ئه وان هه میسه پیویستیان به وه یه که ریبهر میننه وه بو ئه وه ی بتوانن کاریک بکه ن. "ریبهرانی خزمه تگوزار" ئه و ریبهرانه ن که ته نیا کاتیک ریبهری قبوّل ده که ن که بتوانن له و ریگایه وه خزمه تیک به خه لکه یان بکه ن. "ریبهرانی گۆرانخواز" ئه و که سانه ن که بروایان به بهر زکردنه وه ی ئاستی کارایی، تیگه یشتن و پیگه یشتنی هاوړییانیه یه و جوړی هه لسوکه وتیان به شیوه یه که که لایه نگرانی ئه و که سه وهک نمونه ی خووره وشتی باش ده بینن و پیروه ی لی ده که ن.

رابرت گرین لیف (Robert Greenleaf) یه که م جار له سالی ۱۹۸۷ تیوری "ریبهری خزمه تگوزار" ی داھینا. به پپی پیناسه ی گرین لیف، ریبهر ده شی پیویستی خه لکی دیکه بهر له پیویستییه کانی خوی بینن.. ریبهری خزمه تگوزار ریز له یه کسانیه مروّف ده گری و له ریکخراودا هه وّل ده دات ئه ندامانی ریکخراوه که گه شه بکه ن. له شیوازی ریبهری خزمه تگوزاردا، ریبهر ده شی خاوه نی هه ندیک بیروبوچوون

بی که بریتی بیّت له سه‌رنجدان و ریژگرتن له کهسانی دیکه. سه‌رنجی ریبه‌ری له و شیوازه له ریبه‌ریدا له سه‌ر هاوکاران و کهسانیکه که پی‌ره‌وی له و ده‌که‌ن و له و کاته‌دا ریبه‌ری ویسته‌کانی خوئی له‌بیر ده‌کات. به‌وته‌ی گرین لیف، ریبه‌ری خزمه‌تگوزار ده‌شی خوئی و ته‌ناهیی خوئی له پیناو هاوریانییدا له بیر بکات و خزمه‌ت بوّ خو نابی هانده‌ری ریبه‌ری بیّت و له دارپشتنی پلانی کارکردنیدا به‌رژه‌وه‌ندیی خوئی له‌به‌رچاو بگریّت، به‌لکو ده‌بی مه‌به‌سته سه‌ره‌کیه‌که‌ی دابینکردنی به‌رژه‌وه‌ندیی گشتی، واته به‌رژه‌وه‌ندیی هاوکاران و شوینکه‌وتوانی بی. دوکتور قاسملوو وه‌ک ریبه‌ریک، له ته‌واوی قسه‌کانیدا رووی له به‌رژه‌وه‌ندیی گشتی، به‌ره‌و‌پیش چوونی حیزبی دیموکرات، په‌روه‌رده‌ی کادر و سه‌رکه‌وتنی ئه‌واندایه. بویه ته‌نانه‌ت له وه‌سیه‌تنامه‌که‌شیدا هه‌موو سامانه‌که‌ی به‌جیاتی بنه‌ماله‌که‌ی، پیشکه‌شی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیرانی ده‌کات.

به‌پیچه‌وانه‌شه‌وه، ئه‌گه‌ر هه‌موو خه‌می ریبه‌ری به‌ده‌سته‌وه‌گرتنی ده‌سه‌لات بی، ریبه‌ری له ستانداردیکی به‌رزوی ریبه‌رایه‌تیدا نامینتته‌وه و ریبه‌ری له حاله‌تی "بایه‌خ و به‌های" ریبه‌رییه‌وه بداده‌به‌زی بوّ "پوستی ریبه‌ری". ئه‌ده‌بیاتیک که ئه‌مرۆ له ناو حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیراندا جیی گرتوو، به‌ده‌سته‌پینانی پوسته نه‌ک پله و ئه‌رکی ریبه‌ری. ده‌بی خزمه‌تکردن بیته‌ ناوه‌ند و کاکله‌ی فه‌لسه‌فه‌ی ریبه‌ری. سروشتیه‌ که ده‌سه‌لات پیوه‌ندیی به‌ ریبه‌رییه‌وه هه‌یه و کاتیک که‌سیک بوو به‌ ریبه‌ری، ده‌سه‌لاتیشی ده‌بیّت، به‌لام ئه‌و ده‌سه‌لاته‌ ته‌نیا کاتیک ره‌وايه که خزمه‌تگوزار بیّت.

ده‌ تابه‌تمه‌ندی که دوکتور قاسملوو ده‌که‌ن به‌ ریبه‌ریکی خزمه‌تگوزار بریتین له: گوپیگرتنی هاودلانه، هاودلی، چاکسازی، زانیاری، هیزی تیگه‌یاندن، واتاسازی، دووربینی و داهاتوو‌بینی، چاوه‌دی‌ری، ده‌روه‌ستبوون به‌ پیشکه‌وتن و گه‌شه‌سەندن، شکلدان به‌ ریخه‌راو. جیا له‌وه دوکتور قاسملوو که‌سیکی راستگو، دروستکار و بر‌وا‌ی به‌خوئی و هیزی گه‌له‌که‌ی بوو. که‌سیک بوو که له‌ رووی ره‌وشته‌وه ئولگووی پیکه‌وه‌ ژیان، نامانجی خه‌بات و ژیانی روژانه‌ی بوو، پیشه‌نگ بوو و ریزی له‌ خه‌لکانی دیکه ده‌گرت و هانده‌ری گه‌شه‌سەندن‌نی توانای که‌سانی دیکه

بوو. له زانستی ریبه‌ریدا، ئەو تایبه‌مه‌ندیانە وەک تایبه‌مه‌ندیی کردەکیی ریبه‌ری خزمەتگوزار دەبیندرێن. ئەو تایبه‌مه‌ندیانە دەبنە هۆی ئەو‌ه‌ی ریبه‌رکار بکاتە سەر دە‌و‌ر‌و‌بەر و ژینگە‌کە‌ی. جیا‌له‌و‌ تایبه‌مه‌ندیانە‌ی کە باس کران، دوکتۆر قاسملوو خاوه‌نی تایبه‌مه‌ندیی "ریبه‌ری گۆرانیکاری" خا‌و‌ا‌ی‌ش بوو.

ریبه‌ری گۆرانیکاریخ‌و‌ا‌ز، کاتی‌ک خۆی دە‌ن‌و‌ی‌ت کە ریبه‌ر له‌ه‌ه‌و‌لی به‌رزکردنه‌وه‌ی ئاستی تی‌گه‌یشتن و پێش‌ق‌ه‌چ‌و‌ون و سه‌ر‌ک‌ه‌وتنی هاو‌ر‌پ‌یا‌ن و رێ‌ک‌خ‌را‌وه‌ک‌ه‌ی ی‌ی‌ت و زانیاری و هه‌ستی قبوولی به‌ر‌پ‌س‌ایه‌تی له‌ ناو هاو‌ر‌پ‌یا‌نی خۆیدا به‌رز بکات‌ه‌وه‌. بۆ ریبه‌ری گۆرانیکاریخ‌و‌ا‌ز پێ‌ن‌ا‌ژ‌ۆ‌ی نفووزی زانیاریانە له‌ ناو کە‌س‌ان و گرووپه‌کاندا بۆ پیکه‌ی‌ن‌انی ئالو‌گ‌ۆ‌ر و گۆرانیکاری ره‌وشی "مه‌‌و‌ج‌و‌ود" به‌ره‌و ره‌وشی د‌ل‌خ‌و‌ا‌زانه‌ی رێ‌ک‌خ‌را‌و ته‌وا‌و‌ک‌ه‌ری بازنه‌ی ریبه‌ری و خه‌باته‌.

چا‌و‌خ‌ش‌اند‌ن‌یک به‌ سه‌ر هه‌و‌ل و ته‌ق‌ه‌لا‌کانی دوکتۆر قاسملوو له‌ نیوان کۆنگره‌کانی پێنجه‌م و شه‌شه‌می حد‌کا‌دا بۆ په‌سه‌ند‌کردنی سۆسیالیزمی دیموکراتیک و ه‌ک ئامانجی د‌وا‌ر‌و‌ژ‌ی حیزب و هه‌روه‌ها تیۆری‌گه‌لی پێوه‌ندیدار به‌و هه‌لب‌ژ‌اردنه‌وه‌، گۆرانیکاریخ‌و‌ا‌زیی قاسملوو ده‌رده‌خه‌ن. وتار و کرداری قاسملوو هه‌موو حیزبی دیموکرات و ره‌وتی خه‌باتی نه‌ته‌وا‌ی‌ه‌تی له‌ رۆژه‌لاتی کوردستانی له‌ گه‌ل ئالو‌گ‌ۆ‌ر به‌ه‌رو‌و کرد و ئیستاکه‌ش له‌ کوردستاندا، زۆر کەس لایه‌نگری له‌ بۆ‌چ‌و‌ونه‌کانی ده‌کەن. ئەم جو‌ره‌ ریبه‌رییه‌، کاتی‌ک جیبه‌جی ده‌ی‌ت کە ریبه‌ران هانده‌ن، یارمه‌تیده‌ر و پشتیوانی هاو‌ر‌پ‌یا‌نیان له‌ گه‌یشتن به‌ ئامانجه‌کانیان بن و هاو‌خه‌باتانی خۆیان هان بدن تا‌کو زیاتر له‌ سه‌روو به‌رژه‌وه‌ندیی تاکه‌که‌سییه‌وه‌ بێر بکه‌نه‌وه‌ و بۆ‌خ‌و‌ش‌یا‌ن له‌م باره‌وه‌ نمونه‌ بن.

تایبه‌مه‌ندییه‌کانی ریبه‌ری گۆرانیکاریخ‌و‌ا‌ز بریتین له‌: به‌پ‌ر‌شتی، وزه‌ده‌ری، هانده‌ری، به‌رزک‌ه‌ره‌وه‌ی توانای هزری، مایه‌ی سه‌ره‌به‌رز، سه‌رنج‌را‌ک‌ی‌شی، به‌حورمه‌تی، جیی باوه‌ری و پیکه‌ی‌نه‌ری هه‌ستی وه‌فادارییه‌ له‌ ناو هاو‌ر‌پ‌یا‌نیدا. نفووزی د‌ل‌خ‌و‌ا‌ز ده‌ی‌ت‌ه‌ هۆی ئەو‌ه‌ی کە ریبه‌ر بتوانی وه‌ک سه‌مبۆلیک له‌ وته‌ و کرداری هاو‌گونج کار بکات و بپێته‌ نمونه‌ی ره‌فتار و کردار بۆ لایه‌نگرانی. ریبه‌ری خزمه‌تگوزار و گۆرانیکاریخ‌و‌ا‌ز خاوه‌نی تایبه‌مه‌ندی‌گه‌لی زۆر و پیک‌چ‌و‌ون. به‌

خویندنه‌وه‌یه‌کی خیرای ئه‌و دوو تایبه‌تمه‌ندیانه‌ دهرده‌که‌ووئ که ریبه‌ریک که خاوه‌نی ئه‌و تایبه‌تمه‌ندیانه‌ بی، خاوه‌نی که سایه‌تییه‌کی کاریزماتیکه. کاریزمای قاسملوو به‌هۆی ئه‌وه‌وه‌ نه‌بوو که خاوه‌نی ده‌سه‌لاتی زۆر بوو، به‌لکو ده‌سه‌لاته‌که‌ی به‌هۆی بوونی که سایه‌تییه‌ کاریزماتیکه‌که‌یه‌وه‌ بوو که هه‌موو تایبه‌تمه‌ندییه‌کانی ریبه‌ری له‌ پیناو خزمه‌تکردن و به‌ره‌وپیش بردنی ته‌واویه‌تی بزاقی نه‌ته‌واویه‌تی کورد و حیزبه‌که‌یدا خسته‌گه‌ر.

قاسملوو له‌ ماوه‌ی ریبه‌رایه‌تییه‌ خویدا هه‌ستی یه‌کسانی له‌ ئیوان خوئی و هاوڕیکانیدا گه‌شه‌ پئی ده‌دا، چونکه‌ باوه‌ری به‌ یه‌کسانی، هانی ده‌دا که یه‌کسانیی له‌ سیسته‌می حیزبی و ریکخراوه‌ییدا پیک بی‌نی. ئه‌مه‌ش یه‌کیک له‌ هۆیانه‌بوو که حیزبی دیموکرات وه‌ک ریکخراوئیکی "خۆفیرکار" ره‌وتی فیرکردن و خۆفیرکردنی کرده‌ به‌شیک له‌ پرۆسه‌ی گه‌شه‌کردنی مروّفی ریکخراوه‌یی و به‌پێچه‌وانه‌ی حیزبه‌ چه‌په‌کان، په‌روه‌رده‌ی ئایدیۆلۆژیی له‌ ناو حیزبدا نه‌گونجاند و ئه‌ندامانی حیزبی تاک ره‌هه‌ند بار نه‌هینا.

به‌داخه‌وه‌ کولتووری داخراو و سیسته‌می حاکم به‌سه‌ر حیزب، له‌ سالانی دوا‌ی قاسملوودا، وای کرد که حیزبی دیموکرات نه‌توانی به‌ یارمه‌تی ئه‌و شیوازه‌ له‌ ریبه‌ری، کولتووری ئالوگۆر له‌ خویدا گه‌شه‌ پئی بدات و حیزبی دیموکرات له‌ حیزبیکه‌ گه‌شه‌کردووه‌ به‌ره‌و حیزبیکه‌ نه‌ریتی و خۆپارێز پاشه‌گه‌شه‌ی کرد و به‌شی هه‌ره‌زۆری قه‌یرانه‌کانی ریکخراوه‌یی و سیاسی ناو حیزبیش له‌و کولتوور و میتۆدی ریبه‌رانی دوا‌ی قاسملوو سه‌رچاوه‌ ده‌گرئ.

## گۈرۈنى رېكخراوئىكى نەرىتى بەرەو رېكخراوئىكى خۇفئىركار و زانست خولقئىنەر وتارى ۱۳

يەككە لە سەرنجراكىشتىن دروشمەكانى حىزبى دىموكراتى كوردستانى ئىران، "رېكخراو چەكى ھەرە گرنكى ئىمەيە" يە كە دوكتۇر قاسملوو داھىنەرىيەتى. بەو دروشمە، خۇرئىكخستن، فېربوون و فېركردن و ھەرۈھا بەرەوئىش بردنى رېكخراو لە ناوگۇمەلگە بوو بە ئەركىكى حىزبى و حىزبى دىموكرات دەستى كرد بە دامەزراندنى كۇمىسيۇنە جياوازەكانى وەك كۇمىسيۇنى سىاسى - نىزامى و كۇمىسيۇنى كۇمەلايەتى، كۇمىسيۇنى مالى و ھتد.

دروشمى رېكخراو "چەكى ھەرە گرنكى ئىمەيە"، بوو بە بناغەي گەشەكردنى رېكخراوئىكى خۇفئىركار و زانست خولقئىنەر دامەزرا. رېكخراوى خۇفئىركار ئەو رېكخراوانەن كە ئەندامانى ئەو بە شىۋەي بەردەوام تواناييەكانى خۇيان بەرز بكنەوہ بو ئەوہى بە ئاكامى دلخواز بكنەن. بو ئەو مەبەستەش ھزرى كارى بەكۇمەل لە ناو رېكخراودا گەشەي پى دەدرىت و ئەندامانى رېكخراو لە جىياتى ئەوہى كە "چى فېربىن" فېرى چۇنيەتىي فېربوون دەكەن. جياوازييەك كە لە ئىوان پەرۋەردە لە حىزبى دىموكرات و حىزب و رېكخراوكانى چەپدا ھەبوو، ئەوہيە كە: رېكخراوہ چەپەكان ئەندامان و كادىرانى خۇيان فېرى ئەوہيان دەكرد كە "چى فېربىن" و حىزبى دىموكراتى رېكخراوہ و ئەندامانى فېرى "چۇنيەتىي" فېربوون دەكرد و چى فېربوون گرئىدراو بە ويست، توانايى و پىويستى كارى



ئەندام و کادری حیزبیه‌وه بوو.

رێکخراوی خوڤی‌رکار بە واتایەکی دیکە رێکخراویکی زانست خوڵقیڤنه، ئەو رێکخراوانە‌ی که له‌واندا زانست و زانیاری نوێ و داھێنانی کارێکی تایبەت بە پەسپۆران و شارەزایان نییە، بە‌لکو جوړیک له‌کرده‌وی هەمە لایەنە‌یە و شیوازیکە که ئەندامانی رێکخراو بە‌کرده‌وه جیبه‌جی دە‌کەن. بە‌ واتایەکی دیکە رێکخراوی زانست خوڵقیڤن، رێکخراویکە که له‌ودا هەر که‌سیک مروڤیکی داھێنەر و زانست خوڵقیڤنه. له‌وه‌ها رێکخراویکدا هزر، باس و گفتگوێ بە‌کۆمە‌ل و داھێنانی بیرو هزری نوێ پشتگیری لێ دە‌کری و ئەندامان هان دە‌درین بو‌ فیروون و داھێنانی نوێ.

ئەو جوړه رێکخراوانه رێکخراوگه‌لیکن که تایبەتمەندی ئایدیالیان هە‌یە و رێکخراوی ئایدیۆلۆژیک نین. بە‌لکو ئە‌وه‌ی هانده‌ری ئە‌ندامان و لایەنگرانی رێکخراوگه‌یه، ئارمان و ویستی رێکخراوه‌یه که له‌ سه‌رووی ئایدیۆلۆجیگه‌لی ته‌سک و سیکتاریستین. دوکتۆر قاسملوو به‌هه‌ستکردن به‌و راستییه، هه‌ولێکی زۆری دا، رێکخراو و ئۆرگانە‌کانی حیزبی بنه‌ رێکخراوی خوڤی‌رکار و زانست خوڵقیڤن، بو‌یه له‌ دارشتنی سیستەمی پە‌روه‌رده‌ی حیزبی و پێکھێنانی فەرھه‌نگی رێکخراوه‌بیدا، که‌شی ئازد و دیموکراتیکی فی‌رکاری به‌ باشتین شیوه‌ی فیروونی زانیوه و به‌رله‌وه‌ی که ناوه‌رۆکی بابە‌ته‌ فی‌رکاریه‌کان بکاته‌ سه‌ردی‌ری وانە‌ی فی‌رکاری حیزبی، چۆنیەتی فیروون و فی‌رکاری هێنایه‌ ناو رێکخراوه‌کانی حیزب.

ئەو که‌سانە‌ی که له‌ سه‌رده‌می سه‌کریتی قاسملوودا به‌شداریی فی‌رگه‌ی سیاسی- نیزایی بوون، له‌وانه‌یه‌ چاک له‌بیریان بی‌ت، که‌یه‌کیک له‌ سه‌ره‌تاییتین بابە‌ته‌کانی پێوه‌ندیدار به‌ فیروون به‌تایبەت له‌ بواری کاروباری کۆمه‌لایه‌تیدا، پە‌روه‌رده‌کردنی پێشمه‌رگه‌ بوو به‌گوێره‌ی بنه‌ماکانی دیموکراسی و خو‌به‌رپوه‌به‌ری، که‌ سه‌ره‌تا پێشمه‌رگه‌کان به‌ شیوه‌ی هه‌لبژاردنی شورایی بو‌ کاروباری پێوه‌ندیدار به‌ جیبه‌جیکردنی پێداویستییه‌کانی خو‌یان، وه‌ک کاروباری ته‌داروکاتی، دابه‌شکردنی نو‌ره‌ی نیگابانی، به‌رنامه‌کانی دیکه‌ی پێشمه‌رگه‌کانی به‌شدار له‌ ده‌وره‌دا. ئەو نموونه‌ بچووکە وێنه‌یه‌که‌ له‌و داھێنانه‌ی که دوکتۆر قاسملوو به‌پێی ئە‌زموونی وڵاتانی

پێشکەوتوو له رووی خۆبه‌رپوه‌به‌ری و خۆفێرکارییه‌وه، هێنابووێه ناو حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران.

ئه‌وه‌ی له رێکخراوی خۆفێرکاردا گرنه‌گه‌، گۆڕینی جۆری کرداره‌ وه‌ک سه‌ره‌کێترین به‌شی فێربوون. فێربوون ره‌وتیکه‌ که‌ له‌ودا کردار و ئه‌ندیشه‌ی که‌سان ده‌گۆڕین و تا به‌شپۆه‌یه‌کی دیکه‌ بێر بکه‌نه‌وه‌ و کرداریان به‌و شپۆه‌یه‌ بگۆردری. به‌و شپۆه‌یه‌ له‌ رێکخراوی خۆفێرکاردا، فێربوون کاتیکی سه‌ر ده‌گرێ، که‌ گۆرانکاری له‌ کرداری ئه‌ندامانی ریکخواه‌که‌دا بپیندری. ئه‌م کرده‌وانه‌ زۆرجار به‌ شپۆه‌ی راسته‌وخۆ ده‌بپیندرن و گه‌لیک جارێش به‌ شپۆه‌ی ناراسته‌وخۆ هه‌ست پێ ده‌کری.

زۆرجار ره‌خنه‌ له‌ حدکا ده‌گرێ، له‌ مه‌ر هه‌لسوکه‌وتی وه‌ک سه‌رده‌می شه‌ری چه‌کداری و ئه‌وکاته‌ی که‌ گه‌وره‌ترین هێزی کوردستانی بوو. ئه‌م قسه‌یه‌ تا ئاستیکی زۆر راسته‌ و به‌داخه‌وه‌ له‌وه‌پرا سه‌رچاوه‌ده‌گرێ که‌ رێکخراوی حیزبی دوا‌ی دوکتۆر قاسملوو و شه‌ره‌فکه‌ندی، به‌پێی سه‌رده‌م ئالوگۆڕیکی ئه‌وتۆی به‌ سه‌ردا نه‌هاتوو. ریکخراوی خۆفێرکار به‌ پێی سه‌رده‌م فێر ده‌بێ و هه‌لسوکه‌وتی خۆی ده‌گۆڕی. ریکخراوی خۆفێرکار ریکخراویکێ که‌ کرداری له‌ رێگای زانیاری و تیگه‌یشتنی زیاتره‌وه‌، به‌رزتر ده‌بێته‌وه‌ و ئالوگۆر و ریفۆرم له‌ خۆیدا پیک دینێ و له‌ رێگای پێوه‌ندیه‌کانییه‌وه‌، له‌ ناو کۆمه‌لگه‌دا زیاتر په‌لوپۆ ده‌هاوێ و له‌ هه‌لسوکه‌وتیدا سه‌رکه‌وتووتره‌. ریکخواه‌کان کاتیکی ده‌توانن خۆیان به‌ ریکخراوی خۆفێرکار و زانستی خولقین بزانی که‌ به‌چاکی مێژووی خۆیان بخویننه‌وه‌ و خویندنه‌وه‌که‌ش بکه‌نه‌ چرای خه‌باتیان.

فێربوونی ریکخواه‌ پێشازۆی دۆزینه‌وه‌ی که‌موکورتی و هه‌له‌کان و راستکردنه‌وه‌ی ئه‌وانه‌. فێربوونی ریکخواه‌ له‌ سه‌ر بنه‌مای بۆچوونی هاوبه‌ش، هاوفکری و ئالوگۆری بێر و زانستی و ئه‌زمونه‌کانی پێشوو و رووداوه‌کانی داهااتوو دامه‌زراوه‌. حیزبی دیموکرات له‌ سه‌رده‌می قاسملوودا له‌ ماوه‌ی سالانی ۱۹۷۹ بۆ ۱۹۸۹دا، به‌و پێیه‌ هه‌ولێ داوه‌ چه‌ندین گۆرانکاری له‌ فه‌ره‌ه‌نگی ریکخواه‌یی، هه‌لسوکه‌وت، په‌روه‌رده‌ و جۆری بێرکردنه‌وه‌ی سیاسیدا پیک دینێ و بێته‌ خاوه‌ن ناسنامه‌ی ریکخواه‌یکی چالاک و زیندوو له‌ رووی ریکخواه‌یی و گه‌شه‌کردنه‌وه‌. ئه‌مرۆ بیست و پینج سال

دواى دوكتوّر قاسملوو، كه مترین ئالوگوّرى بنه پره تى له فرهه ننگى رېكخراوه يى حيزبىدا، پېك هاتوووه و كه مترین كار كراوه له پېناو ئه وهى كه رېكخراوه كانى حيزبى بنه رېكخراوى به راستى خوڤيركار و زانست خولقين. بويه ئه وهى كه پېى ده لېن "داهيتاننى فيكرى" له ناو ريزه كانى حدكادا كه متر له ئاستى پېويسته و كوچى نوخبه گان و شاره زايان له ريزه كانى حيزبى ديموكرات بووته رهوتىكى مه ترسیدار له م سالانه دا.

## سه‌ربه‌خۆیی کلیلی سه‌رکه‌وتن و پیشقه‌چوونه

### وتاری ۱۴

بو ئه‌وه‌ی بزاین مه‌به‌ستی قاسملوو له ریکخراوی خۆفیرکار و زانست خولقین چیه، شیکردنه‌وه‌ی ریکخراوی خۆفیرکار و تاییه‌مه‌ندییه‌کانی زیاتر یارمه‌تیده‌ ده‌بێ:

دوای شه‌ری ئێران -عێراق، کۆبوونه‌وه‌یه‌ک له بنکه‌ی ده‌فته‌ری سیاسی حدکا له ناوچه‌ی قه‌ندیل بو دوکتۆر قاسملوو پیک هێنرا. له‌و کۆبوونه‌وه‌یه‌دا دوکتۆر قاسملوو له سه‌ر ره‌وشی پیکهاتوو دوای قبوولی بپارنامه‌ی ۵۹۸ی نه‌ته‌وه‌یه‌که‌گرتوووه‌کان له لایه‌ن ئێرانه‌وه‌ دوا و له‌و پێوه‌ندییه‌دا، هه‌ندی‌ک سیناریۆی دوای شه‌ره‌که‌ که له‌وانه‌یه‌ شۆرشێ کوردستان له‌ گه‌لیان به‌ره‌وووبێ، هێنانه‌ به‌ر باس. یه‌کی‌ک له‌ خاله‌ هه‌ره‌ سه‌رنج‌راکیشه‌کانی قسه‌کانی دوکتۆر قاسملوو بریتی بوو له‌وه‌ که "حیزبی دیموکرات بو ئه‌وه‌ی بتوانیت سه‌ربه‌خۆیی خۆی بپاریزی و هه‌روا وه‌ک پیشه‌روه‌ی خه‌باتی نه‌ته‌وايه‌تی کورد له‌ کوردستانی ئێران مینیته‌وه، ده‌بێ سه‌ربه‌خۆیی سیاسی خۆی بپاریزیت و نه‌پرواته‌ خواره‌وه‌ی جاده‌ ئاسفاله‌ته‌که‌وه." مه‌به‌ست له‌ جاده‌که‌ش، ئه‌و جاده‌یه‌ بوو که قه‌لادزی و دیانانی به‌یه‌که‌وه‌ گرێ ده‌دا و گواستنه‌وه‌ی بنکه‌کانی حدکا بو خواره‌وه‌ی جاده‌یه‌ی به‌ مانای که‌وتنه‌ ژێرکۆنترۆلی هیزه‌کانی ده‌وله‌تی عێراق و دۆراندنی سه‌ربه‌خۆیی سیاسی حیزبی بوو. سه‌ربه‌خۆیی سیاسی و ریکخراوه‌یی کلیلی سه‌رکه‌وتنی ریکخراویکی خۆفیرکه‌ر و زانست خولقینه‌.

ریکخراوی خوّفیرکار ریکخراویکه که وهک تهواویهتیک و بهشیوهی هاوناهاهنگ  
 فیّر دهیّت و بهرهو پیّش دهروات. ریکخراوی وا بوخوی ریگاکهی دهدوژیتهوه و  
 بهرهوپیّش دهروات. ئەزموونی کهسانی شارهزا و خاوهن بیر وهردهگری و چاکسازی  
 له خویدا دهکا. ریکخراوی وا به کهس کۆنترۆل ناکرئ، سهربهخوپی و ملکهچی  
 دهسهلاته دهرهکییهکان نابئ و بوّ خوئی ئامانج و ریپازهکهی دیاری دهکا.  
 ریبهرازیّک که ههستی فیّربوون له ناو ریکخراوهکیاندا لاواز بکهن و به بیانوی  
 جوّراجووری وهک "ئهوانه بوّ حیزب نابنه مال" و "دوای دوو سال له ناو حیزب  
 دهپۆنه دهر" رهوتی ریکخراوی خوّفیرکار بهرهو ریکخراویکی داخراو و چهقیو دهبا  
 و پیّشکهوتنی ریکخراوهیی کپ دهکاتهوه.

ریکخراوی خوّفیرکار ههستیاره بهرامبهر فیّربوونی ئەندامهکانی. ریکخراوی  
 خوّفیرکار، ههست به پیویستی فیّربوون دهکات و بهردهوام پهجووری فیّربوونه.  
 ریکخراوی خوّفیرکار وهک مروّفیک پیویستی به گهشهکردنی خولیاوی فیّربوون ههیه.  
 ریکخراویک گهر ههست بکات بوّ درێژهدان به ژیان له ژینگهیهک که رکهبهری  
 سیاسی و ریکخراوهیی روژ له گهّل روژ له زیادبووندان دهبئ، سهرکهوتوو و جیی  
 متمانهی زۆربهی خهّلك بئ، بیگومان بهدوای فیّربووندا دهگهپئ و گهر ئه و  
 نیازه ههست نهکات، هیچ بیانوییهکی نییه بوّ فیّربوون. ریکخراویک که داها  
 و شیوهی ژيانی گریدراو به بوودجهیهکی دیاریکراو له لایهن دهولّهت یا خود  
 ریکخراوه ناونهتوههییهکانهوه بئ و ههست به رکهبهری نهکات، ریکخراویک که  
 ریبهرایهتییهکهی له بهرامبهر خهّلك و ئەندامانیدا وهلامدهر نهبئ، له زهروورتهی  
 فیّربوون ناگا و ههولّی فیّربوون و پیّشکهوتن نادا. بوّیه بوّ ئهوهی ریکخراوهکان  
 وهلامدهر بن، دهبئ له ژینگهیهکی پر رکهبهری راستهقینهدا بژین تاکو بنکه  
 و بنیاتهکانی خویان ئاوهدان بکهنهوه. ریکخراو دهبئ بهردهوام رهوش و کرداری  
 خوئی ههلسهنگیّت و له بهرامبهر بهرپرسایهتییهکهیدا بکهوپیته ژیر پرسیار و هیچ  
 ریکخراویک به بئ هو، پشتیوانیی لئی نهکریت. له کهشیکی وادایه که ریکخراو  
 وهدوای فیّربوون دهکهوپیّت و ناچار دهیّت بوّ مانهوهی، خوئی پهروهده بکا و  
 ئەنگیزهیی فیّربوون له ناوخویدا گهشه پیّ بدات.

ریکخراوی خۆفیرکار له گه‌ل کیشه‌کان رانایه‌ت و هه‌ستیار و وریایه. هه‌رکه هه‌ستی به کیشه‌یه‌ک کرد، ده‌سته‌جێ له هه‌وڵی چاره‌سه‌ریدا ده‌بێ. هه‌وڵ ده‌دات ریگا چاره‌سه‌ری نوێ بدۆزیته‌وه و کیشه‌کان ناشاریته‌وه. حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران له ساڵی ۱۹۹۳ به‌ دواوه، له گه‌ل کیشه‌کان راهاتوووه، که به‌ره‌به‌ره کیشه‌ی جیناحی، ناوچه‌گه‌راییی و هتد.... به‌ سروشتی ناوبرد و له به‌رامبه‌ر کیشه‌کاندا ده‌سته‌وئه‌ژنۆ مایه‌وه و روۆلی قوربانیی گێرا. ریکخراویک ئه‌مه‌ حالێ بێ، هیچکات ناتوانێ ببیته‌ ریکخراویکی خۆفیرکار و خۆی به‌ میرانگری ریپازی قاسملوو بزانی. ریکخراوی خۆفیرکار ده‌بێ که‌ره‌سه‌ی وشیا‌ری و خه‌سارناسی له ناو‌خۆیدا زیاد بکات و هه‌رکات هه‌ستی کرد که کیشه‌یه‌ک له ریکخراوه‌که‌دا سه‌ری هه‌ل‌داوه، هه‌وڵ ده‌دا کیشه‌که‌ بناسێ و له‌به‌رامبه‌ریدا خه‌بات بکات. ریکخراوی خۆفیرکار ده‌شی کیشه‌کان بناسێ و به‌ دۆزینه‌وه‌ی مکانیزمی چاره‌سه‌ری کیشه‌کان ریکخراوه‌که‌ له هه‌ل‌دێری نه‌مان رزگار بکه‌ن. زۆر‌جار وا پێویسته‌ ریپه‌ران خۆیان له جێ ئه‌ندامانی ساده، خه‌لکی ئاسایی دا‌بنین تا‌کو خاله‌ لاوازه‌کان به‌چاوی خۆیان ببینن.

## ریکخراوی خوښکار پووستی به کادری داهینه‌ره‌یه وتاری ۱۵

قاسملوو له ماوه‌ی ریبه‌ریه‌که‌یدا هه‌ولیک‌ی زوری دا که نه‌ندامان و ریبه‌رایه‌تیی حیزب، فیری پېشاژۆ و فره‌ه‌نگیک‌ی نوڤ بن که ئه‌ویش جیگیرکردنی فره‌ه‌نگی نوڤ بوو له حیزبدا. فیربوون له سه‌ره‌تاییه‌وه بگره تا ئاستی کادری به‌رز، به‌شیک بوو له بنه‌ماکانی ریبه‌ریی حیزب و کۆنگره‌کانی حیزب له سه‌رده‌می ریبه‌ری قاسملوو، نمونه‌ی فیربوونی کۆلیکتیف و به‌کۆمه‌ل بوون که دوای تیرۆری ئه‌و، له هه‌موو کۆنگره‌کانی حیزبدا جییان خالییه. چاوخشان‌دیک به راپۆرت‌ه‌کانی کۆمیت‌ه‌ی ناوه‌ندی بۆ کۆنگره‌ی چواره‌م تا هه‌شته‌می حیزب، ئه‌و راستییه‌ی جوانتر روون ده‌که‌نه‌وه، که راپۆرت‌ه‌کان جیا له گوزارشتی سیاسی، سیاسه‌تیک‌ی په‌روه‌ده‌شی له خۆیدا گونجاندوه، چونکه باوه‌ری وا بوو که ریکخراو و کاری ریکخراوه‌یی وه‌ک وه‌رزش وایه، وه‌رزشقان ناتوانیت به کاوه‌خۆ و به بئ فیربوون و راهینه‌ی به‌رده‌وام و بئ راوه‌ستان، بگاته لووتکه‌ی سه‌رکه‌وتن و بئ من وه‌رزشقانم.

پیتر سېنج (Peter Senge) له کتییی "ئه‌سلی پینجه‌م" ی خۆیدا نمونه‌یه‌ک دینتیه‌وه که له پیه‌ندی له گه‌ل په‌روه‌ده و سیاسه‌تی ریکخراوی خۆفیرکاردا زۆر سه‌رنجراکیشه. ناوبراو ده‌لئ، گه‌ر بۆقیک بخه‌ینه ناو ئاوی کۆلیه‌وه خیرا ده‌ده‌په‌ری. به‌لام گه‌ر بۆقه‌که له قاپیک‌ی ئاو دابندریت که به‌ره‌به‌ره گه‌رماکه‌ی زیاد بکری، بۆقه‌که هه‌ست به به‌رزبوونه‌وه‌ی پله‌ی گه‌رمای ئاوه‌که نا‌کا و دژکرده‌وه‌یه‌کیش له‌به‌رامبه‌ر به‌رزیی گه‌رماکه‌دا نیشان نادات، تا ئه‌وکاته‌ی که

ئاوه که ده کۆلی، بۆقه که ههست به گهرمی ده کات، به لام ئیتر زۆر دره ننگه، چونکه ده ماره کانی بۆقه که ئه وهنده شل بوون که نه توانی له قاپه که ده په رپی و له ناو ئاوه که دا ده کۆلی. ریّخراوه کانی ش گهر وریا نه بن، کیشه کان به ره نگیکی وا له جهسته یاندا هیلانه ده کهن و که له که ده بن که ئیدی توانای چاره سه رکردنیانان نامینی و ده بی له مهیدانی چالاکي برۆنه ده ری.

ئه ندام گرینگترین سه رمایه ی ههر ریّخراوه یه کی سیاسی، مه دهنی و ته نانهت بازرگانییه. ریّخراو له ریّگای ئه ندامان و کادره کانییه وه پرۆسه ی فیروون سه ر ده خا. هه رچه ند ته نیا فیروونی که سان بو فیروونی ریّخراو به س نییه، به لام مه رجی پپوئیستی ریّخراوی خۆفیرکار فیروونی ئه ندامان و کادره کانییه تی. له ریّخراوی خۆفیرکاردا ده شی ئه ندامان بتوانن تواناییه کانی خۆیان بدۆزنه وه و گه شه یان پی بدن و ژیا نی خۆیان و ریّخراویان ده ولّه مه نتر بکه ن. هه موو مروّفیک خاوه نی توانایه کی دا هینه رانه ی شاراوه یه، که گهر توانایه که ی بناسری و گه شه ی پی بدریّت ریّخراو له وه هیزانه به هره یه کی زۆر ده بات. هه رکات مروّفیک تواناییه کانی خۆی ناسی و ده ستی کرد به گه شه پیدانیان، به رده وام پیش ده که وئی و ده بیته دا هینه ر و نو یگه را. ریّخراوی خۆفیرکار له وه جو ره مروّفانه پیک دی. مروّفی گه شه کردوو و دا هینه ر به رزتر له مروّفیکه که جاریک فیرووه و له ناستیکی دیاریکراودا چه قیوه. مروّفی وا دژکرده وه له خۆی نیشان نادا، به لکو چالاک و خۆلقینه ره. ئه وه ته نیا له به رامبه ر ژینگه دا دژکرده وه له خۆی نیشان نادا، به لکو ژینگه که ی له پیناو ئامانجه کانی خۆیدا ده گوژی. ئه وه له جیاتی سازان له گه لّ قه زاوقه ده ری ژینگه یی، ژینگه که ی له گه لّ خۆی ده گونجینی.

قاسملوو راست به وه شیوه یه هه لّ سوکه وتی کرد. ئه وه چاوه ری نه بوو پیشتر ژینگه به شیوه یه ک بگۆردری که بتوانیّت ره خنه له سۆسیالیزی مه وجود بگریّت، چاوه ری گۆر باجۆف نه بوو که سۆسیالیزی دیموکراتیک بکاته ئامانجی دوارۆژی حیزبه که ی وه ره ها چاوه ری ئه وه ش نه بوو که دیموکراسی بیته ناوچه ی رۆژه لاتنی ناوه راست و یا خود دوا ی نزیک به چل سال له نووسینی تیزه که ی تازه باسی رۆژه لاتنی ناوه راستی گه وه بگریّت. ئه وه چاوه ری نه بوو



كه سؤسيالېست ئەنترناسيؤنال له سالى ۲۰۰۰ ئامانجى خوى بكاته سؤسيالېزمى ديموكراتىك تا حېزبهكهى شوئىنى ئەم رېكخراوه بكهوئى . ئەو چهمكانهى كه بو گورانى كۆمهلگه پيويستن ئەو كردنى به كليلى ره مزى ئاواته كانى حېزبهكهى و ويپراي خهباتى رؤژانه و روتىنى حېزبى له پيناو فيربوون و بهره و پيش بردنى حېزب و كۆمهلگه كهيدا تى ده كؤشا. كاتىك رېكخراوئىك بوو به خاوهنى رېبهرى وا، فورمى رېكخراوه كهيش وهك سروشتى مرؤفه خوڤيركاره كانى ده گؤردرى. مرؤفگهلى داھينەر و خوڤيركار، رؤحى رېكخراوى خوڤيركەرن. مرؤفه داھينەرەكان ژينگهى بگؤر دەناسن و گؤرانكارىيه كانى بهردهوامى ژينگه له پيناو ئامانجه كانى رېكخراوه كه ياندا ده خەنە گەر. فيربوون تەنيا گېرانەوه و كۆكردنەوهى زانىارى نييه، بهلكو برىتييه له گەشە كردنى تواناييه كان و شارەزابوون له چۆنەتیی داھينان و بنەماكانى رېكخراوئىكى چالاك و به بهرەم.

"زانيارى بو رزگارى"، دروشمئىك بوو كه له سەردەمى رېبهرى دوكتۆر قاسملوودا له سەر كىتبه پەروەردەبىيه كان دەبيندرا و بەويپهش لەناو حېزبى ديموكراتدا سەرمایه گوزارىيه كى زۆر دەكرا له سەر فيربوون و خوڤيركردنى ئەندامانى حېزب، فيربوونئىك كه جياوازيه كهى له گەل حېزبه كانى دىكه له چۆنەتیی فيربووندا بوو نەك چى فيربووندا. مرؤفى داھينەر و خوڤيركار له كەشئىكى بەردهوامى فيربووندا دەژيت. ئەو فير دەكات، تاقى دەكاتەوه و له رىگای فيربوون و زانينهوه خوى دەخولقئيتتەوه . فيربوون و داھينان ئەركىكى پيروژه و ئەمەش هاندەريهتى له كارو چالاكىيه كانيدا. مرؤفه داھينەرەكان فير دەبن چۆن پيشوازى له گؤرانكارىيه كان بكهن و كهلكيان لئى وهربگرن. پەرچە كردار له بەرامبەر گؤرانكاريدا، له مرؤفى خوڤيركار و داھينەر ناوه شئيتتەوه. هەر دياردهيه كى نوئى مرؤفى خولياى فيربوون ناچار به بىركردنەوه دەكا و له هەر رووداوئىك شتئىكى تازه فير دەبئى.

پرسگريئىك كه ئەمرؤ له بەرامبەر رېبهرى حېزبى ديموكراتدا هەيه، ئەوهيه كه چۆن بتوانئى له پيناو پەروەردە و دروستكردنى ئەندامگه لئىكى چالاك و داھينەردا هەنگاو بنئى و ئايدىا و سىاسەتى جياواز و سەرنجراكئيش دابريئى. گەشە كردنى ئەندامانى رېكخراو و بەرزبوونەوهى ئاستى داھينانيان، دەبئتە هوئى پيشكەوتن و

گه‌شه‌کردنی حیزب. به‌و شیویه‌یه حیزبی دیموکرات، له حیزبیکِی نه‌ریتیه‌وه به‌ره‌و حیزبیکِی نوځخواز، داهینه‌ر و پیش‌ره‌و هه‌نگاو دهنی که تئیدا شایسته‌سالاری کوّدی هاوبه‌شی به‌ره‌و پیش‌بردنی ری‌کخراوه‌کانی حیزبی بی.

## فیربوون له نهزموون به واتای مانهوه له میژوودا نییه وتاری ۱۶

نهزموونی تال، بهشیکی جیانهکراوه له میژووی بزافی نهتهوایهتی کورد و نهمازه، حیزبی دیموکراتی کوردستانی تیران که بههوی پیگه ی سیاسی و کومه لایه تییهوه، هه رگاڤ له هیلی پیشهوهی هیرشی نه یارانگی گه لی کورددا بووه. له دهستانی یهک له دوی یهکی ریبه رانی بلیمه تی وهک دوکتور قاسملوو و دوکتور سادق شه ره فکه ندی، بووه هوی تراوما و خه ساریکی قوولی گشتی که کاری کرده سه ر ناستی متمانه و ههستی خه باتگپرانه ی نه ندامانی حیزب، ته نانهت له دهرهوهی ولایتیش تا راگه یاندنی ناکامی دادگای میکونوس له ۱۰،۴،۱۹۹۷ دا تووشی لیگه ر و چالش کردبوو و له و ماوه یه دا و ته نانهت له سه رده می دوی راگه یاندنی حوکی دادگای میکونوسیش زوربه ی هه ره زوری چالاکییه کان په چه کردار و ریته کتیف بوون.

ریکخراوی خوقیرکار ده شی له نهزموونه کانی رابردوی دهرس وه ربگریت. به لام ناشی ته نیا خوی به نهزموونه کانه وه به سستیته وه. هی نانه به رباسی له راده به دهری نهزموون و ده سته که وته کانی رابردوو، به واتای کالفامی و نه بوونی پلانه بو داهاتوو. ریکخراوی چالاک ریکخراویکه، که زانست و تیگه یشتووی له سه روو نهزموونه وه داده نی و به لیکنانی زانست و نهزموون، هه ول ده دا زورترین ده سکه وت وه ده ست بی نی. سه رچاوه و تیمکاناتی حیزب زور به نرخ و سنووردان. له قازانجی حیزب نییه که ته نیا به نهزموونه تاله کان و هه له کردن دهرسی سه رنه که وتن وه ربگری.

ئەمجۆره دەرسوهرگرتهانه له سهر ریکخراو زۆر گران دهکهون و داهاتووی حیزب بهرهو ههڵدێر و لیکهه لوهشان دهبن. حیزب دهشێ به که لکوه رگرتن له زانیاری، شارهزایی و پسپۆری ئه ندامان، لایه نگران و کادره کانی خۆی بژاری سههرکه وتوو بو داهاتوو دیاری بکات و به له بهرچا و گرتنی ئه زمونه کانی رابردووی، بریاری گونجاو و ژیرانه بدا. که لکوه رگرتن له زانیاری و شارهزایی خه لکانی دیکه، رهوتی پێشکه وتنی حیزب وردبینانه تر و خێتر ده کات و نرخ خه باتی میلی کی که متر ده کاته وه. که لکوه رگرتن له ئه زموون و شارهزایی که سانی شارهزا ده بیته هۆی ئه وهی که بریاره کان ریئالیستانه تر و هاوساز له گه ل ئه و ژینگه یه بن که حیزب تیدا چالاکه. زانست ده رگا کانی داهاتوو مان بو ده کاته وه و رابردوو ئه زمونه کان وه بیه ر دینه وه. که لکوه رگرتن له م دووانه، ده بیته هۆی ده رکردنی بریاری گونجاو و شیاو له حیزبدا.

له "کورته باسیک له سهر سو سیالیزمی دیموکراتیک" دوکتۆر قاسملوو به که لکوه رگرتن له رابردووی خه باتی نه ته وایه تی له باشووری کوردستان و ههروه ها خه باتی حیزبی تووده ی ئیران ده گاته ئه و ئه نجامه که خه بات له پیناو کومه لگه یه کی به خته وه ر و سههرکه وتوودا، ده بێ هه م خه باتی نه ته وایه تی بیته و هه م خه باتی کومه لایه تی و ئه و دووانه پیکه وه گرێ ده دات. ئه زموونی رابردوو و زانستی قاسملوو ئاسۆبینیه کی نوێ به و ده به خشن تا کو بتوانی نه خشه ریگای خه باتی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران، جیاواز له هه موو حیزبه کانی ده ورو به ر دابریژی و نرخ و به ها سیاسی و ئه خلاقیه کانی حیزب بکاته نرخ و به های داهاتوو و بناغه ی فه لسه فی ناسیۆنالیزمی کوردی له رۆژه لاتی کوردستاندا.

ریکخراوی خۆفیرکار له ناوخۆیدا به دوا ی سههرچاوه ی کیشه کاندا ده گه ری. زۆر جار کاتی که ره خنه یه ک له سیاسه ت یان بریاری کی حیزبی ده گیرێ یا خود له پپوه ندی له گه ل کیشه و پرسه کانی ناوخۆیی حیزبدا گفتو گو یه ک ده کری، ره خنه گر که به ساویلکه یا فریوخواردوو له که سانی ده زانری. سروشتی مروّف وایه که به زۆری پپی

خۆشە ھۆى كىشە و شكستەكانى خۆى بە فاكتهرگەلى كۆنترۆلنەكراوى دەرەككەيەوہ بەستىتتەوہ و سەرکەوتنەكانىش بە ئەنجامى چالاكى و سىياسەتى حەكىمانەى خۆى بزائى. ئەم جوړە بوچوونە دەبىتتە ھۆى ئەوہى كە مروقق لە دەرەوہى خۆى دواى ھۆى كەموكورتىيەكان بگەرېځى و خۆى دوور بزائى لە كەموكورتى. كەسى وا ھىچ كات بەدروستى تواناىى و خالە لاوازەكانى خۆى پى لىك نادرىنەوہ و لە ئەنجامدا نابىتتە كەسىكى سەرکەوتوو. حىزبى دىموكراتىش زورچار بە دەست ئەو نەخۆشەيەوہ دەنالىنئى و زور جار كىشەكان بە فاكتهرگەلى دەرەوہى دەسەلاتى خۆى و حىزبەوہ دەبەستنەوہ و بەرپرسان لە بەرامبەر كەموكورتىيەكاندا خويان بە بەرپرسىار نازانن. ئەمەش وا دەكا كە ھىچكات لە ناو خودى حىزبدا، بە دواى سەرچاوەى كىشە و شكستەكان نەكەون و پرس و لاوازيەكانى حىزب بە دروستى لىك نەدەنەوہ. رىكخراوى خۆفېركار دەشى، بو دۆزىنەوہى سەرچاوەى كىشەكان بەرلە ھەموو شتى، بە بى دەمارگرژى، لە ھۆكارگەلى ناوخۆىى بكوځىتتەوہ. لە رەوشىكى وادايە كە حىزب خالە لاوازەكانى خۆى دەبىنئتتەوہ و لە ھەولى چارەسەر كوردنياندا دەبى. گەر رىكخراو كەموكورتى و خالە لاوازەكانى خۆى نەبىنئى، ھىچكات لە ئەزمونى رابردوو فىر نابى. ھەرەوہكو لە ئەزمونى كۆنگرەكانى ھەشت، دە و سىزدەى حىزبى دىموكراتدا دەرەكەوئى، رېئەرايەتىى ئىستاي حىزبى دىموكرات لە شكستەكانى رابردوو، كەمترىن ئەزمونى وەرگرتووہ. راپورتى كۆمىتەى ناوہندىى حىزب بو كۆنگرەى چواردەھەم لە پىوہندى لە گەل كىشە ناوخۆىيەكاندا ئەو راستىيە دەسەلمىنئى كە رېئەرايەتىى حىزب، ئەوہندە بوئر نىيە كە لە پىوہندى لە گەل كىشە ناوخۆىيەكاندا سەبرى خۆى بكات. كاتىك رىكخراو كىشەكان بە ھۆگەلى دەرەكى يان لاوہكەيەوہ دەبەستىتتەوہ، ماناى وايە كە كىشەيەك نابىنئى تا لە ھەولى چارەسەر كوردنياندا بى و ھاندەر و ھۆيەكىش بو فىر بوون بەدى ناكا. حىزبىك كە گۆرانكارىيەكانى ناو كۆمەلگە، نەوہكان، پرسە كۆمەلايەتى نەبىنئى و ھەروا بە زمانى رابردوو قسە بكات و نەتوانئى لە ھۆى شكستەكانى پىوہنديار بە مانۆرى سىياسى لە كاتى ھەلېزاردنەكان و تەنانەت يادكردنەوہى كارەساتى رېئەرانى شەھىد ئەزمونى پىوېست وەر بگرئى، ھىچكات فىر نابى. چونكە

هیچکات که موکورتییهک له سیاسه‌ته‌کانی خویدا نابینئی دراستی بکاته‌وه. دیاره کاتیک که باس له حیزب ده‌که‌ین، مه‌به‌ستمان کاروباری به‌ریّوه‌به‌ری و شیوازی هه‌لسوکه‌وتی ریّه‌رایه‌تییه له گه‌ل پرس و کیشه‌کاندا.

## گه‌شه‌کردنی کاری تیمی ده‌بیته هۆی فیروبونی گشتی

### وتاری ۱۷

ماده‌ی حه‌وته‌می پیره‌وی نیوخۆی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران، ده‌لئ: "دارشتنی پلان و بریار له به‌رزترین ئۆرگانه‌وه تا خوارترین ئۆرگان به‌کۆمه‌له، تاکره‌وی و سه‌ره‌پۆیی له ناو حیزبدا جیگایان نیه". ئەم به‌نده‌ی پیره‌وی ناوخۆی حدکا، له‌راستیدا ریبه‌رایه‌تی ئه‌و حیزبه ئه‌رکدار ده‌کات به‌ په‌روه‌رده‌کردنی کاری تیمی و گروه‌پیی و پیکه‌یتانی فه‌ره‌ه‌نگی گروه‌پیی. ریخه‌راوی خۆفیرکار، فیروبونی گروه‌پیی و تیمی ئاسان ده‌کات و ئەندامان بۆ ئه‌و شیوه‌ فیروبونه هان ده‌دات. ریخه‌راوی خۆفیرکار به‌ که‌لکوه‌رگرتن له شیوازه‌کانی دیالۆگ و گفتگۆ فیروبونی گروه‌پیی له ناو ریخه‌راودا گه‌شه‌ پێ ده‌دات. له وه‌ها ریخه‌راویکدا ئەندامان ده‌بێ فیر بکرین که چالاکیی ئه‌وان وه‌ک گروه‌پییان تیمیک، له چالاکیی یه‌ک یه‌کی ئه‌وان کاریگه‌رتره. گروه‌پیه‌هاوکار و هاوئاهه‌نگه‌کان پیکه‌وه فیری کاری به‌کۆمه‌ل ده‌بن و فیروبونی ئه‌وان هیزیکێ زۆر به‌ گه‌شه‌کردن و پیشقه‌چوونی ریخه‌راوه‌که ده‌به‌خشێ. باس وگفتگۆ ده‌بیته هۆی ئه‌وه‌ی که ئەندامان له بیروبۆچوونی یه‌کتر ئاگادار بن. دیالۆگ زمانی هاوبه‌ش له ئیوان ئەندامانی حیزبدا پیک دینێ و ده‌بیته هۆی که‌مبونه‌وه‌ی جیاوازی ئیوانیان. هه‌روه‌ها باس وگفتگۆوا ده‌کا که ئەزموون، شاره‌زایی و زانیاریی ئەندامان له ئیوانیاندا ئالوویر بکری و پێوه‌ندیی ئیوانیان قوولتر و به‌هیزتر بێ. بۆ ئه‌وه‌ی دیالۆگ به‌ئاکام بگات، ده‌شێ، ئەندامان بریاری پێش وه‌خته‌ نه‌ده‌ن و به‌ بیریکێ کراوه‌وه به‌شداریی دیالۆگه‌کان بن.

ئەمەش بە واتای دەستەلگرتن نییە لە رای خۆیان، بە لکو دەشی ئاگاداری بیروپرای خۆیان بن وبتوانن کە دەرپرینی بیروبۆچوونی خۆیاندا پەلە نەکەن. لەو کاتەدا ئەندامان ناشی دەرەق بە بیروبۆچوونی خۆیان حەساسیەتیان نیشان بدەن و پێی لە سەر بگرن. بە لکو لە کەشیکێ ئارامدایە کە بیروپراکان ئالوگۆریان بەسەر دادی. قازانجیکێ دیکە ی ئەوجۆرە گفتوگۆیانە جووری بۆچوونی ئەندامان بەرامبەر یەکتەر. لە کۆبوونەوهیە کدا کە بەرپرس و ئەندامان تێدا بەشدارن، ئیدی لە کاتی دەرپرینی راوبۆچوونەکاندا، بەرپرس و سەرجم بەشدارانی گفتوگۆکان وەک یەک و هاوڕێ و هاوکاری یەکتزن. مروّف لە گەلّ هاوکار و هاوڕێی خۆی زۆر راحەتر و ئاسانتر دەکەوێتە دیالوگەوه تاکو لە گەلّ بەرپرس یان کەسانی ژێردەستی خۆی. ئەو پرسانە لەوانە یە زۆر سادە و ساکار بێنە بەرچاو، بەلام بەکردهوه زۆر سەخت و پێویستی بە راهێنانی زۆر دەکات، چونکە مروّفەکان خۆیان لە ئاستی جیاواز هەست دەبینن و ئەو نایەکسانییە لە رووی پلە ی تەشکیلاتی و بەرپرسیایەتیەوه، تەنگەژە لە پێوەندییەکاندا پێک دێنن. حورمەتی لە رادەبەدەر و لەوانە یە ترس لە بەرپرس بێتە هۆی ئەوهی کە ئەندامی سادە نەتوانن، بە شیۆه یەکی ئازاد و بێ ترس بیروپرای خۆی دەربەری. بەلام بۆ ئەوهی کە گفتوگۆکان بە ئاکام بگەن و کۆبوونەوه کە هەر وا لە بازنە یە کدا نەسوورپتەوه، کە سیّک دەبی سەرۆکایەتی کۆبوونەوه کە بکات. مروّف پێی خۆشە لە سەر ئەو شتە ی کە دەزانن بدوین و ئەمەش خالیکێ ئەرینییە، بەلام گەر ئەو شتە ی کە دەیانەوین باسی بکەن لە دەرەوهی ئامانجی کۆبوونەوه بێت، کۆبوونەوه کە لە ریگای خۆی لای دەدات و ئەرکی بەرپێوه بەری کۆبوونەوه یە کە بەشداران بەرەو بابەتی سەرەکی کۆبوونەوه رینۆینی بکات. دەشی ریش نەدری باسەکان بوەستن و هەول بدری کە کۆبوونەوه بە دەسکەوت بێ.

بەشی دیکە ی فیربوون هونەری پێکەوه باسکردنە (دییات). دەمەتەقی بەشی پێویست و تەواو کەرەوهی دیالوگی ریکخراویە. لە باسکردندا بیروبۆچوونی جیاواز پێشکەش دەکری و هەرکە سیّک داکوکی لە بیروبۆچوونی خۆی دەکات. ریکخراوی خۆفیرکار دەشی لە گفتگو و باسکردنی نیوان ئەندامانی کە لک



وه ربگريّت و لهو ريگايه دا فيربوونى كارى گرووپى له ناو ريکخراودا گه شه پى بدات. ئه وکاره ده شى به ريکوپيکى و به شيوهى به رده وام له ناو ريکخراوه که دا بکرى، بو ئه وهى که تيگه يشتنى قوولتر له ناو ريکخراودا پيک بيت و گرووپه کان ئاگادار، ره خنه گر و وريا په روه رده بکرىن. ئه و گرووپانهى که پيکه وه ريکخراوى خو فيرکار ساز ده که ن.

يه کيک له شانازييه کانى مي توڊى ري به رايه تىى دوکتور قاسملو، هي تانه كايه ي ئه و جوړه باسانه و وه دي هپنانى بنه ماکانى ريکخراوى خو فيرکار بوو. له ناو حيزبدا له کو بوونه وه و باسه کاند، هيچ باسيک مادام له چوارچيويهى سنوورى پاراستنى حورمه تى مرو فدا باين، ئازاد بوو له وما حيزبى ديموکرات له جياتى ئه وهى له کو بوونه وه کانى خو يدا باس له ئايديو لؤ ژييه كى تاييه ت بکات، باس له ئايدياله کانى پيوه نديدار به خه بات، جفاک و دواروژى ده کرد. ئه م باسانه به تاييه ت له کو بوونه وه کانى کو ميتهى ناوه ندى و کونگره کانى حيزبدا ده بيندرى و نهر يتيکى ئه ري نيشه.

## خولقاندنی ناسۆی هاوبه‌ش هیز ده‌داته چالاکی گشتی ریڅخراوه وتاری ۱۸

یه‌کیک له‌و کارانه‌ی که دوکتور قاسملوو له‌ حیزبی دیموکراتدا دای هینا، دیاریکردنی پله‌ی کادریتی بوو. پله‌ی کادر به‌ پپی ناستی ئەزمون، زانیاری و به‌رپرسایه‌تییه‌که‌ی له‌ ناو حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیراندا دیاری ده‌کری. ئەمه‌ش به‌ره‌می کولتووری ریڅخراوی خوڤیرکاره‌ که هانده‌ری ئەندامانی خوڤه‌تی بو‌ به‌رزکردنه‌وه‌ی ناستی ئامانجی تاکه‌که‌سی و ریڅخراوه‌یی. به‌پپی ماده‌ی چواره‌می پیره‌وی ناوخوا‌ی حدکا، یه‌کیک له‌ ئه‌رکه‌کانی ئەندام "به‌رزکردنه‌وه‌ی ناستی زانیاری و سیاسی و پیگه‌ی کۆمه‌لایه‌تی"یه.

له‌ به‌شه‌کانی پيشوودا که باس له‌ ریڅخراوی خوڤیرکار کرا، باس له‌ پیوستی ئەندامی داهینه‌ر، شاره‌زا و گرووپه‌ خوڤیرکاره‌کان وه‌ک پیوستی گرنگی ریڅخراو کرا. داخوا ئەو مروّفه‌ داهینه‌ر و گرووپه‌ شاره‌زاکان چۆن ده‌توانن له‌ چوارچێوه‌ی ریڅخراویکی خوڤیرکاردا کار بکه‌ن؟ داخوا ناشی ریگایه‌ک بدۆزێته‌وه‌ بو‌ ئەوه‌ی مروّف و ریڅخراو ببن به‌ یه‌ک و له‌ قالبی ریڅخراوی فیرکاریدا کۆ ببنه‌وه. پیره‌وی ناوخوا‌ی حدکا له‌ ئه‌رکی ئەندام به‌ "پاراستن و گه‌شه‌پێدانی یه‌کیه‌تی سیاسی و ته‌شکیلاتی حیزب" ده‌زانن. ریڅخراوی خوڤیرکار ناتوانیت پیک بیت، گه‌ر بیت و ئامانجی مروّفه‌ داهینه‌ر و زانیاری خولقینه‌کان له‌ گه‌ل ئامانجه‌کانی ریڅخراوه‌که‌ ویک نه‌که‌ون. له‌و ویککه‌وتنه‌ و هاوئامانجیه‌دا گه‌شه‌کردن و فیربوون پیک دی.

ریکخراوی خوځیرکار به هه‌وله‌کانی ریبه‌رایه‌تیبه‌که‌ی گه‌شه ده‌کات. به‌لام به‌بی ھاوکاری و ھاوړپتی ټه‌ندامانی لیهاوو هیچ ریبه‌ریک توانای ټه‌وه‌ی نابئ، به‌ته‌نیا ریکخراوه‌که گه‌شه پئ بدات و به‌ره‌ووپشی به‌ری. به واتایه‌کی دیکه ریکخراوی خوځیرکار ده‌بی، ئاسوؤ ھاوبه‌ش و تیگه‌یشتنی ھاوبه‌ش له ناو ټه‌ندامانی خویدا گه‌شه پئ بدات بو ټه‌وه‌ی ببئ به ریکخراویکی خوځیرکار. ھاوئاسوؤی و تیگه‌یشتنی ھاوبه‌ش هیز به ریکخراو ده‌به‌خشئ و ئامانجه‌کانی ټه‌ندام، ئورگان و ته‌واوه‌تی حیزب یه‌کگرتوو ده‌کات و ټه‌ندام کاتیک ده‌توانئ له پیناو یه‌کیه‌تی سیاسی و ته‌شکیلاتی حیزبه‌که‌یدا چالاک بی.

ھاودلئ و ئاسوؤ ھاوبه‌ش له ناو ریکخراوه‌که‌دا به بی له‌به‌رچاوگرتنی مافی یه‌کسانی هه‌موو ټه‌ندامان و ره‌چاوکردنی "یه‌ک دیسپلین" که له پیره‌وی ناوخوځا هاتوو، کاریکئ ټه‌سته‌مه. به‌ندیک که به‌درژځایی میژووی کیشه‌کانی ناوخوؤ حیزب به ټه‌سته‌م جیبه‌جئ کراوه و ته‌نیا دژئ که‌مایه‌تیبه‌کان و جیایرانی ناوحیزب‌دا بووه. له کاتی ره‌چاوکردنی یه‌کسانی هه‌لسوکه‌وت له نیوان ټه‌ندامانی حیزب‌دا، ټه‌و ھاودلئیه دیسپلینی حیزبی و چالاکئ ھاوبه‌ش و یه‌کگرتوو له پیناو ئامانجه‌کانیدا به‌هیز ده‌ک. له کاتیک وادایه که ټه‌ندامان ده‌توانن هه‌موویان ته‌نیا بیر له یه‌ک ئامانچ بکه‌نه‌وه و دیمه‌نیکئ ھاوبه‌شیان هه‌بی له حیزب و ټه‌و ټه‌رکانه‌ی که حیزب پینان ده‌سپیرئ.

ھاودلئ یان ټه‌وه‌ی له ټه‌ده‌بیاتی حیزبی دیموکراتدا به یه‌کریزی ناو ده‌بردري، پیوستی کاری ریکخراوه‌ی خوځیرکاره. چونکه ټه‌و یه‌کریزیبه ده‌بیته هانده‌ر و پیشخه‌ری ره‌وتی فیربوون و وه‌دیهاټنی ئامانجه‌کانی حیزبیش. له ماوه‌ی بیست سالی رابردوودا - ره‌نگه به‌هوؤ ژینگه‌یه‌ک که به‌سه‌ر ریبه‌رایه‌تی حیزبی دیموکرات سه‌پیناوه - چانديکئ نه‌ریتی شوینی چاندي ریکخراوی خوځیرکار له ناو حیزب‌دا گرتوووه. له‌وه‌ها ژینگه‌یه‌کی نه‌ریتی ریکخراوه‌که‌دا، فیربوون له‌سه‌ر بنه‌مای دژکرده‌وه‌یه. ټه‌ندامان پیوستیبه‌ک نابینن بو ھاودلئ له فیربووندا. ټه‌ندامان ټه‌وه‌ی که جیناح و لایه‌نه‌کان پینان ده‌لین، فیرده‌بن. به‌لام به‌هوؤ نه‌بوونی یه‌کریزی فیربوونی گشتی له ریکخراوه‌که‌دا مسوگه‌ر نابئ و سه‌ره‌رای

بوونی برۆ و توانایی و شارهزایی زۆری ئەندامان ههنگاوهکانیان که بهشیوهی لێکدراو و دور له یهکه ناتوانن، پێویستییهکانی فێربوونی گشتی و پهرهپێدانی کارو چالاکیهکانیان له پێناو وهدهیهتانی ئامانجهکانی حیزب بهراورد بکات. هاودلی، یهکریزی و هاوئاسۆیی تهنیا بۆچوونێکی تایهت به یهکه کهس و گرووپیکی تایهت نییه، بهلکو دهبی بپهته بۆچوونێکی گشتی و ههموو ئەندامان و لایهنگرانی حیزب لهدهوری خوۆی کو بکاتهوه. ئەرکیکی بهکوهمل و گشتیه که ههموو ئەندامان برۆیان پیه و بۆچوون و سیاسهته گشتیهکانی حیزب وهک بۆچوون و ئامانجی خوۆیان دهبینن. یهکریزی و یهک ئاسۆیی لهوانهیه رووبه ناوخۆ یان روو به دهروهه بی. یهکریزی رووبهدهروهه، وهک یهکهتی و هاوخهباتی بۆ سهرکهوتن بهسهردوژمن و نهیار و رکهبهری هاوبهش و بهرهورووبونهوه له گهڵ مهترسییهکی جیدی بهرامبهر به حیزب، دهکرێ ناودێر بکری و هاودلی ناوخویش بریتیه له ویکگهیشتن و یهکریزی ریکخراوهیی بۆ بهرزکردنهوهی وهی کاری هاوبهش و بهکوهمل بۆ گهیشتن به ئامانجه ناوخوویهکانی حیزب.

رێبهری کاریگهر له حیزبدا هۆی سههرهکیه له وهدهیهتانی یهکریزی و هاودلی له ناو ئەنداماندا. ریهانی سههرکهوتوو کهسانێکن که بتوانن کهسانی جووراو جوور له ژیر یهک ئالای هاوبهشی ئەندیشهیی و بیروباوهریکی هاوبهشدا کو بکهنهوه و ئەو تیکهپهشتنه پیک بینن که بوونی بیرورا جیاواز له ناو حیزبدا کیشهیهکی بچووکه و ئەوهی که بایهخی هیه بوونی ههست و ئامانجی هاوبهشه. ریکخراوی خوڤیرکار ناتوانن، سههرکهوتوو بی گهر له کهسانی شارهزا، داهینهر و خوڤیرکار و گرووپ و تیمهکانی چالاک له پێناو یهکریزی و هاوخهباتی کهلک وهرنهگری. ئولگوو و رهوشتی ئەخلاقی و کردهوهی ریهران له چوارچیوهی بایهخهکاندا ریهران رۆلێکی گرنگ دهگیرن له پیکهتانی یهکریزی و کهشی تهندروستی ریکخراوکهدها. یهکریزی و هاوئاسۆیی ئەندامان له چوارچیوهی بهها هاوبهشهکاندا پیک دی و بۆچوونهکان و ههلسوکهوتی دهسهلاتدارانی حیزب شوپێندانهره له گهشهکردن و پێشقهچوونی ئەو بههایانهدا.

خالیکی گرنگ لهو پێوهندییهدا بوونی ئەمنیهت و تهناهیی ههلبژاردنی ئاسۆی

هاوبه شه. گهر ئەندامان ههست بکهن که سیاسه ته گشتیه کانی حیزب یان ئەوهی له ئەدهبیاتی حیزبدا پپی دهوتری یه کیه تیی سیاسی و تهشکیلاتی حیزب، کاریکی "ئیحباری" و بهزۆر بی و ئەندامان و ریکخواوه کانی حیزب مه جالیان نه بی بو به شداری له پیکهتانی ئاسۆ و تیگه یشتنی هاوبه ش، هاودلی و یه کریزی حیزبی پیک نایهت و ئەمهش ده بیته هو ی خیرابوونی هیزی دوورکه وتنه وه له حیزب و حیزب له گه شه سەندن و پیشکەوتن ده وه سەتته وه.

یه کریزی و هاوئاسۆیی له ناو ریکخرادا به واتای ئەوه نییه که ئەندامه کان دهست له بیروبوچوونی خویان هه لڤگرن، به لکو، ده توانن بوچوونی خویان رابگرن و له ریگای بوچوونه کانیانه وه، بیر له ئامانجی گشتی بکه نه وه و باوه ریان پی بی. چونکه کاتیک ئامانج و خه ونه کان هاوبه ش بن، ئامانجگه لی کورتخایه ن و جیاوازی بیرورا ناتوانن، ری له هاوکاری و یه کریزی حیزب بگرن.

له حیزبیکدا که خو ی میراتگری پرنسپیه کانی قاسملوو ده زانی، ده شی هه ول بدری، تاییه ته ندیی هولۆگرام (Hologram) له پیوه ندی له گه ل هاوئاسۆیی پیک به پیندری. واته، بیروبوچوونی ئەندامان له روانگه ی گشتی حیزبدا جی بکاته وه و سیاسه ته گشتیه کانی حیزب ره نگدانه وه ی بیروبوچوونی ئەندامانیش بن. هولۆگرام په ره یه که که زانیارییه کان به شیوه ی شه پۆلی نوور تۆمار ده کات، به شیوه یه ک که ته واوهت له هه موو به شه کانی په ره که دا ده پیندری. به و واتایه که گهر بیته و په ره (زینگ) ی هولۆگرامه که بشکیت و پارچه پارچه بیته هه ر پارچه یه ک وه ک ئەوه یه که هه موو زانیارییه کانی تیدا تۆمار کراییت و ده کریته هه موو زانیاریگه لی تۆمارکراو له ری یه ک پارچه وه، دیسان تۆمار بکریته وه.

له ریکخواوی خو فیرکاریشدا هه ر ئەندامیک خو ی له ناو بیروبوچوونی گشتیدا ده بینیتته وه و به و شیوه یه گریدراوی به هیل و سیاسه ته گشتیه کانی حیزبه وه زیاتر ده بی. هاوته ریبوونی ئامانج و خه ونه کانی ئەندامان له گه ل ئامانجه کانی حیزب و ده بیته هو ی بروای هاوبه ش و خاوه ن بایه خ و به هاکانی هاوبه ش له حیزبدا که ئەمهش له ستونگه لی سه ره کیی ئەندیشه و فیکری ریکخواویکی خو فیرکار و زانست خو لقیته. به بی ئەو ئەسه له یه کریزی زۆر ناخایه نی و حیزب

ناتوانی نه له رابردوو دەرس وەر بگری و نه هه‌نگاویش به‌ره‌و داها‌توو هه‌لبگری. له کۆمه‌لگه‌یه‌کدا که له سه‌ده‌ی راگه‌یاندن و توّره کۆمه‌لایه‌تییه‌کاندا روژ به روژ به سه‌ر به‌شی جیاواز دابه‌ش ده‌بی و پلورالیزم ره‌ه‌ندی نوێ ده‌دوژیته‌وه. حیزب کاتیک سه‌رکه‌وتوو ده‌بی که ئەندامان، لایه‌نگران، کادر و ریبه‌رانی حیزب له چوارچۆیه‌ی به‌ها و ئامانجگه‌لی هاوبه‌شدا وه‌ک ئەندامی یه‌ک جه‌سته بن و پیکه‌وه به‌ره‌و ئاسۆی هاوبه‌ش خه‌بات بکه‌ن.

## قاسملوو و کولتووری ریخراوه‌یی له‌ناو حیزبی دیموکراتدا وتاری ۱۹

کاریگه‌ری یه‌کیک له‌ گرینگترین بابه‌ته‌کانی تیگه‌یشتن له‌ هه‌لسوکه‌وتی ریخراوه‌ییه. شاره‌زایانی ریبه‌ری له‌و بروایه‌دان که کاریگه‌ری باسی هه‌ره‌گرنگ له‌ لیکدانه‌وه‌ی ریخراوه‌ییه و ئاسۆی ریخراوه‌یی به‌ بی‌ دیاریکردنی ئاستی کاریگه‌ری، زه‌حمه‌ته. ریبه‌ری له‌ حیزبکی نه‌ته‌واپه‌تیی وه‌ک حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیراندا، پیگه‌یه‌که‌ بو‌ پیکه‌پنانی ئالوگۆر و ریبه‌رانی گۆرپانکاریخواز، گرنگترین سه‌رچاوه‌ی حیزبکی له‌ چه‌شنی حیزبی دیموکراتن. شکست و لاوازی هه‌ر ریخراویک ده‌کرئ تا راده‌یه‌کی زۆر به‌ لاوازی و لینه‌هاتوویی ریبه‌راپه‌تیی ریخراوه‌که‌ دابنرئ. ته‌نیا تایبه‌ته‌ندی ریبه‌ران هۆکاری کاریگه‌ریی ئه‌وان نییه، به‌لکو هۆکارگه‌لی ژینگه‌یی و هه‌لسوکه‌وتی لایه‌نگرایان ریبه‌ر و هه‌روه‌ها پیوستیه‌کانی تایبه‌تی سه‌رده‌می ریخراوه‌که‌ش له‌ به‌رزکردنه‌وه‌ی ئاستی کاریگه‌ریی ئه‌واندا یارمه‌تیده‌رن.

ئه‌وه‌ی که له‌ پیوه‌ندی له‌ گه‌ل دوکتۆر قاسملوودا ده‌کرئ به‌ کورتی باس بکری ئه‌وه‌یه‌ که دوکتۆر قاسملوو ریبه‌ریکی شوپێندانه‌ر بوو له‌ بواری گه‌شه‌کردنی فه‌ره‌ه‌نگ و کولتووری ریخراوه‌ییدا، هانده‌ری و هه‌ست به‌ شانازیکردنی ئه‌ندامان، ده‌روه‌ستی ریخراوه‌یی و پیوه‌ندییه‌کانی ریخراوه‌ییدا. به‌هۆی ئه‌وه‌ی که ئه‌ندامان و کادره‌کانی حیزب له‌ سه‌رده‌می خه‌باتی نیوه‌نهییدا که چالاکیی

چه‌کداری راوه‌ستاوه، چالاکى ده‌نوینن، وه‌ک ریبه‌رانى خوځیى ناو کۆمه‌لگه‌کان و ده‌بى به‌پیى کولتوورى ری‌کخراوه‌یى و هه‌روه‌ک له‌پیره‌وى ناو‌خویى حیزبیشدا هاتوو ده‌بى پله‌ی کۆمه‌لایه‌تى خویمان به‌رز بکه‌نه‌وه. ئەمه‌ش پېویستی به‌په‌روه‌رده‌ی کولتوورى ری‌کخراوه‌یى له‌هه‌موو ئاسته‌کانى حیزبدا نیشان ده‌دا. کوردستان له‌بیست و پینج سالی رابردوودا، ئالوگۆرى زۆرى به‌خویه‌وه‌ بینیه‌وه، کۆمه‌لگه‌ی کوردی ئەمرۆ له‌گه‌ل کۆمه‌لگه‌ی ۲۵ سال له‌مه‌وبه‌ر جیاوازییه‌کى زۆرى له‌رووی کولتوورى، ئاستى خویندن و نووسین، جوړی پیشه، ئابوورى، پېوه‌ندى، هه‌لسوکه‌وت، پېویستی، بایه‌خ و به‌هاوه‌هیه. به‌پىی ئەوه‌ش ده‌شئ فه‌ره‌نگى ری‌کخراوه‌یى ئەمرۆى حیزبى دیموکرات جیاواز بئ له‌هى بیست و پینج سال له‌مه‌وبه‌ر. به‌پروای کامرۆن کوین (Cameron K. S Quinn) فه‌ره‌نگى ری‌کخراوه‌یى به‌ش و کۆمپۆنننته‌کانى فه‌ره‌نگى ری‌کخراوه‌یى بریتین له: نمونه‌ی به‌ریه‌به‌رى، به‌رنامه‌ ستراتیژییه‌کان، که‌شى ناو‌خویى ری‌کخراوه‌که، سیسته‌مى خه‌لاتکردن، ریبه‌رى و بایه‌خه‌ بناغه‌ییه‌کانى ری‌کخراو. بو ئەوه‌ی ری‌کخراویک بگۆردرى، ده‌شئ ئەو به‌شانه‌ به‌وردی لیک بدریه‌وه و له‌چوارچېوه‌ی ئایدیال و ئاسۆى دواروژى ری‌کخراوه‌که‌هه‌لبسه‌نگیترین.

کولتوورى ری‌کخراوه‌یى، گرینگترین هۆکارى به‌رزبوونه‌وه‌ی ئاستى ره‌زانه‌ندىی ئەندامانه‌ له‌ری‌کخراو و ریبه‌ریه‌که‌ی. پېداگى له‌سه‌ر رۆلى ریبه‌رى له‌به‌ر وره‌به‌خشین و هاندانى ئەندامان و رینوینىی ئەوان به‌ره‌و به‌ها و بایه‌خه‌ نوپیه‌کاندايه. بۆیه‌ رۆلى ریبه‌رى گۆرانخواز بو گه‌شه‌کردنى ری‌کخراو و به‌ره‌وپی‌شچوونى زۆر گرنگ و به‌رچاوه. ریبه‌رى دیارده‌یه‌کى کۆمه‌لایه‌تیه‌که‌ ریگا به‌مرؤف ده‌دات به‌ئاگادارییه‌وه‌ ئاکامه‌کان به‌هۆیه‌کانه‌وه‌ گرى بدات و هه‌لومه‌رجى دژوار و تیکه‌ه‌لپچراو به‌شپوه‌یه‌ک که‌هه‌مووکه‌س تىى بگات شى بکاته‌وه. یه‌کىک له‌تایه‌مه‌ندیه‌کانى ریبه‌رى له‌حیزبىکى سیاسیدا، پرسى ئالوگۆرى کۆمه‌لایه‌تیه‌که‌ به‌پىی ئەو بۆچوونه‌ راده‌ی کارىگه‌رىی ریبه‌ر، به‌راده‌ی ئەو چاوه‌پروانىیه‌وه‌ به‌ستراوه‌ته‌وه‌ که‌لایه‌نگران له‌ریبه‌رىکى به‌توانا هه‌یانه‌ یا خود ئەو ئاسته‌ ئالوگۆره‌ی که‌ریبه‌رىکى گۆرانخواز وه‌دیى دینى. نمونه‌ی ریبه‌رى



گورآنخوواى له چه شنى قاسملوو تا ئه مروّشى له گه ل بى، سه ركه وتووترين نمونهى رېبهرى له ناو حيزبى ديموكرات بووه. رېبهرانى گورآنخوواى له پېكهيپان و گه شه سندنى فهره ننگى رېكخراوه يى يارمه تىى رېكخراوه كه ده دن. بو ئه وهى ئاستى كېبه ركى و هه قركى به شيويه كى ته ندروست به رز بيته وه، گورآنكارى كولووورى رېكخراوه يى پويوسته.

رېبهرى گورآنخوواى له شيواى ديموكراتىكى رېبهرى كه لك وه رده گرى كه به شيويه كى گونجاو فهره ننگى رېكخراوه يى له ريگاي گورآنكارى هه نگاوه به هه نگاوى رېكخراوه كه وه، به هيىز ده كات و هيىزى پروابه خو بوون له ناو ئه نداماندا گه شه پى ده دات. ئه م شيوازه چاوه روانيه كى زور له كادر و به رپرسان پيك دىنى. چونكه ئه وه ئه وانن كه گورآنكارى به كان وه دى دىن.

بو گه يشتن به ئاستى رېبه ريه كى شياوى شوپندانهر، ده بى رېبه رايه تىى حيزب سه رنج بداته پېقاژوى فهره ننگى رېكخراوه يى و ره زامه ندىى گشتىى ئه ندامان و چالاكانى حيزبى كه له ريگاي پروگرامه په روه رده بيه كانه وه، شاه زابى و زانيارى پويوست به ئه ندامان ده درى. ليكولينه وه كانى بوارى رېبه رى ده سه لمين كه رېبه رى كولووورى رېكخراوه و ره زامه ندىى گشتىى ئه ندامان، ئه نگيزه و ويستى كار كردن و چالاكىى ئه وان به رز ده كاته وه. چونكه كولووورى رېكخراوه يى به شيويه راسته وخو و ناراسته وخو له ريگاي په زامه ندىى ئه ندامانه وه ئاستى كارى گه رى رېبه ر به رتر ده كاته وه. بويه به ره وپيش بردن و گه شه كردنى زانيارى و تيگه يشتنى ئه ندامانى ريه رى و كادره كانى حيزب راسته وخو كار ده كاته سه ر ئاستى ره زامه ندى و ئه نگيزه ئه ندامان و رېكخراوه كانى حيزبى.

## پیوهندی نیوان شیوازی ریبهری و کولتووری ریخراوهیی وتاری ۲۰

له گه لاویژی سالی ۱۹۸۸د دواي ئه وهی بریارنامهی ۱۹۸۵ی نه ته وه یه کگرتووه کان له لایهن کۆماری ئیسلامی ئیرانه وه په سه ند کرا و ئاگر به س له نیوان ئیران و عیرا قدا راگه یاندر ا. کۆبوونه وه یه ک له بنکه ی ده فته ری سیاسی حیزب بو دوکتور قاسملوو گیرا. دواي کۆبوونه وه که، دوکتور قاسملوو که وته و کرده وهی نمونه بی بوو، له کاتی ده رکه وتن له سالۆنی کۆبوونه وه که دا، له ده ره وهی سالۆنه که، پارچه زبلیکی که وته به رچاو، هه لئ گرت ه وه. زۆر به ی به شدارانئ کۆبوونه وه که چاویان له م کاره سه مبولیکه ی وی کرد و ده ورو به ری سالۆنی غه زاخۆری و کۆبوونه وه کانی ده فته ری سیاسی خاوین کرانه وه. بیگومان قاسملوو ده یتوانی له جیاتی ئه وهی بو خۆی زبله که کو بکاته وه، کاره که به پیشمه رگه کان یان که سانی ده ورو به ری بکا. به لام ئه و به کرده وه و له ناو ریزی پیشمه رگه کاندانیشانی دا که ریبه ریک ده توانی وه ک هه موو مروّفیکی ئاسایی له خه می ژینگه ی هاوبه ش و گه شه سه ندنی فه ره نگی پاراستنی پاک و خاوینی بیته. نمونه یه ک که ئه مروّف له ناو ریبه رایه تیسی حیزبدا "غایب"ه.

فه ره نگی ریخراوه یی له هۆیه گرنه گه کانی کارکردی ریخراوه ییه و ریبه ری کیلی سه رکه وتن حیزب له و بواره دایه. بۆیه ناسینی پیوه ندیی نیوان ریبه ری و فه ره نگی ریخراوه یی گرنگیه کی تابه تی هه یه. به هۆی ئه وهی که تا ئیستا

له ناو حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیراندا و به‌داخه‌وه ده‌توانم بلّیم، له ناو حیزبه‌کانی دیکه‌ی کوردستانیشدا جگه له پارتی کریکارانی کوردستان، پرسى فهره‌نگی ریخراوه‌یی به شیوه‌یه‌کی پته‌و و ریکویپک باس و لیكۆلینه‌وه و په‌روه‌ده‌ی پیوه‌ندیاری بو نه‌کراوه، پیوه‌ندی نیوان ریبه‌ری، فهره‌نگ و چاندی ریخراوه‌یی که‌متر که‌وتووته‌ به‌ر پلان و به‌رنامه‌ی کار و چالاکیی ریخراوه کوردییه‌کان. لی‌ره‌دا به‌کورتی، پیوه‌ندی نیوان شیوازی ریبه‌ری و فهره‌نگی ریخراوه‌یی ده‌خریته به‌ر باس. ده‌مانه‌وی وه‌لامی ئه‌و پرسیاره بده‌ینه‌وه که کامه‌یان کار ده‌که‌نه سهر ئه‌وی دیکه: چاندی کۆمه‌لگه‌ یان شیوازی ریبه‌ری، ده‌بیته هوی گۆرانی فهره‌نگی ریخراوه‌یی؟ به‌ واتایه‌کی دیکه داخوا ریبه‌ر ده‌توانی فهره‌نگی ریخراوه‌یی بخولقیننی یا خود ئه‌وه کولتوروه که شیوازی ریبه‌ری له ناو ریخراویکدا دیاری ده‌کات؟ ژماره‌یه‌کی زور له لیكۆله‌ران و زانایان به‌و پروایه‌ن که ئه‌وه توانای ریبه‌ره که فهره‌نگی ریخراوه‌که ده‌گورپی و ته‌نانه‌ت چاندیکی نووی له ریخراوه‌که‌دا وه‌دی دیننی. ئیدگار چین (Edgar H. Schein)، داهینه‌ری ده‌رووناسی ریخراوه‌یی له‌و پروایه‌دایه که ریبه‌ری به‌هیز توانای خولقاندنی کولتورویکی تایبه‌ت به ریخراوه‌که‌ی هه‌یه.

کولتوروی ریخراوه ده‌توانی وه‌ک بگورپک (متغییر) بی که له لایه‌که‌وه فاکتوری کاریگه‌ری گۆرانکاری یا خود گۆرانکاری ده‌ستدریژیکار بی‌ت. کولتور له روانگی بگۆره‌وه به‌و واتایه‌یه که ده‌گوردرپی و ئالوگۆر به‌سهر کولتور و چاندی ریخراوه و کۆمه‌لگه‌دا بی. ئه‌مه‌ش گری به‌ توانای ریبه‌ریه‌وه گری دراوه. به‌ واتایه‌کی دیکه ئه‌وه ریبه‌ره که کار ده‌کاته سهر فهره‌نگی ریخراوه‌که. خوتنده‌وه‌ی دیکه له‌و پیوه‌ندییه‌دا ئه‌وه‌یه که فهره‌نگی ریخراوه‌یی به‌شیکی جیانه‌کراوه‌یه له سه‌رتاپای ریخراوه‌که، که بیرکردنه‌وه و هه‌ستی ریبه‌ر له‌ژیر کاریگه‌ری ئه‌م فهره‌نگه‌دا بیجم ده‌گری. به‌شیکی زوری ئه‌ندامانی ریبه‌رایه‌تی حیزب پی‌ره‌وی له‌م جوړه بوچوونه ده‌که‌ن و بویه میتودی ریبه‌رایه‌تی سالانی رابردوو له ناو حیزبدا کاردانه‌وه‌یه که له هه‌مبه‌ر ئالوگۆره‌کانی ده‌وربه‌ردا و پی به‌پیی ئه‌مه‌ش سروشتی جیاوازی چینایه‌تی و هه‌لسوکه‌وتی له‌سه‌ره‌وه بو خوارپی، بوته‌ سیمای

زالی فه‌ره‌ه‌نگی هه‌لسوکه‌وتی حیزبی.

فه‌ره‌ه‌نگی ری‌ک‌خ‌راوه‌یی به‌شیکه‌ له‌ ژینگه‌ی کۆمه‌لایه‌تی هه‌ر ری‌ک‌خ‌راوه‌یه‌ک که کار ده‌کاته سه‌ر به‌ریوه‌به‌ریی سه‌رچاوه‌ مرۆفیه‌کانی ناو ری‌ک‌خ‌راوه‌که. کولتووری ری‌ک‌خ‌راوه‌یی ره‌نگدانه‌وه‌ی ئولگوو و ئایدیالگه‌لی ره‌وشتی و ئەخلاقیی نه‌یئیی ریبه‌رانه‌ له‌ ناو ری‌ک‌خ‌راوه‌که‌دا. زۆربه‌ی نووسه‌ران پێیان وایه‌ که کولتوور و ستراتیژی له‌ ناو ری‌ک‌خ‌راوه‌یه‌که‌دا هاوته‌ریبن. هه‌ندیکی دیکه‌ش فه‌ره‌ه‌نگی ری‌ک‌خ‌راوه‌یی به‌ به‌ره‌می ستراتیژی ری‌ک‌خ‌راوه‌که‌ ده‌بینن. هه‌رچۆتیک بی، فه‌ره‌ه‌نگی ری‌ک‌خ‌راوه‌ بریتییه‌ له‌ هۆکار، هانده‌ر، به‌ها، باوه‌ر، ناسنامه‌ و شۆقه‌ی رووداوه‌ گرنگه‌کان که به‌پێی ئەزمونی ری‌ک‌خ‌راوه‌که‌ شکل ده‌گرێ و ئەندامانی ری‌ک‌خ‌راوه‌که‌ خۆیانی له‌ گه‌ل ده‌گونجینن.

کاریگه‌یی کولتووره‌ جیاوازه‌کانی ناو ری‌ک‌خ‌راوه‌که‌ له‌ سه‌ر شیوازی ریبه‌ری و به‌ریوه‌به‌ریی ری‌ک‌خ‌راوه‌یی جیاوازه. ده‌کرێ ئاماژه‌ به‌ سی‌ جو‌ر له‌ فه‌ره‌ه‌نگی ری‌ک‌خ‌راوه‌یی بکرێ که کاردانه‌وه‌یان له‌ سه‌ر ری‌ک‌خ‌راوه‌یه‌یه: کولتووری گرووپی (هانده‌رانه‌)، کولتووری پیشقه‌چوون و داهینه‌رانه‌ و کولتووری له‌به‌رچاوه‌گرتنی پله‌ ری‌ک‌خ‌راوه‌یه‌یه‌کان (برۆکراتیک). فه‌ره‌ه‌نگی گرووپی له‌ سه‌ر بنه‌مای مرۆفگه‌رایانه‌ دامه‌زراوه‌ و هه‌ول ده‌دات ژینگه‌یه‌کی دۆستانه‌ بۆ ئەندامانی ری‌ک‌خ‌راوه‌ پیک بێنن. له‌و ری‌ک‌خ‌راوه‌یه‌دا که خاوه‌نی فه‌ره‌ه‌نگی هانده‌رانه‌ن، ژینگه‌ی کاری ری‌ک‌خ‌راوه‌یی دۆستانه‌، دادپه‌روه‌رانه‌ و ئەندامه‌کان پشتیوانی یه‌کترن و یه‌کتر هان ده‌ده‌ن بۆ بپروا به‌خۆبوون و به‌شداری له‌ کاروبار و پیشقه‌چوونی کاره‌کان. له‌ کولتووری داهینه‌رانه‌دا ئەندامان هان ده‌درێن بۆ داهێنان، ریسک‌کردن و گه‌شه‌پیدان هانده‌ری ئەندامانه‌ بۆ کارکردن. له‌و کولتووره‌دا که ئەندامه‌کانان زۆتر بایه‌خ به‌ ستراتیژی و ئامانجه‌کانی ری‌ک‌خ‌راوه‌که‌ ده‌ده‌ن، هان ده‌درێن بۆ ریسک‌کردنی گه‌وره‌تر و داهێنانی نوێتر. له‌ به‌رامبه‌ردا کولتوورێک که ئەمرۆ له‌ ناو حیزبی دیموکراتدا باوه‌، کولتوورێکه‌ له‌ سه‌ر بنه‌مای ریزبه‌ندی قه‌واره‌کان و له‌به‌رچاوه‌گرتنی پله‌ی ری‌ک‌خ‌راوه‌یی و جیه‌جیک‌کردنی بپاره‌کان له‌ سه‌ره‌وه‌ بۆ خواریه‌ و به‌کرده‌وه‌ ئەندامه‌کان له‌ خواره‌وه‌ بۆ سه‌ری‌ده‌بی ته‌نیا راپۆرتی خۆیان بۆ ئۆرگانه‌کانی

سه‌روهه به‌رز بکه‌نه‌وه. له کولتووریکی وادا که پښ له سهر برؤکراسی و کوکړدنه‌وهی ده‌سه‌لّاتی ته‌واو له ده‌ست ناوه‌ندی سه‌ره‌کیی بریاردان، واته ده‌فته‌ری سیاسی - نه‌ک کوّمیته‌ی ناوه‌ندی-داده‌گری، گوړانکاری و نه‌رمینواندن "انگاف پژی‌ری" کاریکی ته‌ستم و وزه‌به‌ره. له و کولتووره‌دا، نه‌ندام نابیته‌ گرینگترین سه‌رمایه‌ی ری‌کخراوه‌یی و بویه له پیوه‌ندیی‌ه‌کاندا نه‌ندام له لایه‌ن سه‌رووتره‌وه، پشتگوئی ده‌خری و زور به‌ده‌گمه‌ن وه‌لامی ره‌خنه، پیشنیار یان پیداچوونه‌وه به پرسپیکدا، به‌دی ده‌کری.

تیگه‌یشتن له پیوه‌ندیی نیوان ریبه‌رایه‌تی و کولتووری ری‌کخراوه‌دا، ده‌بیته هوی به‌هیزبوونی کاریگه‌ریی ریبه‌رایه‌تی. ناسینی شیوازه جوړاو جوړه‌کانی ریبه‌ری و گونجاندنی ته‌و شیوازانه له گه‌ل کولتووری ری‌کخراوه‌یی و پیکه‌پینانی ئالوگوپری پیویست ده‌بیته هوی چالاکي و کاریگه‌ریی زیاتری حیزب. تا ئیستا له ناو حیزبی دیموکراتدا به شیوه‌یه‌کی سیستماتیک و ری‌کویپک له پیوه‌ندی له گه‌ل بگوړگه‌لی کولتووری و پیوه‌ندیی نیوان ریبه‌ری و کولتووری ری‌کخراوه‌یی کاریکی ته‌وتو ته‌نجام نه‌دراوه. نه‌گه‌ر جاروبارله کوپوونه‌وه‌کان ئاماژه‌یه‌ک به‌و پرسه کرابیت، ئاماژه‌کان یه‌ک ره‌ه‌ندی و تاکه‌که‌سی بوون. گرنگیدان به‌ پرسی ریبه‌ری و کولتووری ری‌کخراوه‌یی، شوین له سهر ئاستی یه‌کیه‌تی ته‌شکیلاتی و ری‌کخراوه‌یی حیزب داده‌نی و بنه‌ماله لی‌کبلاوه‌که‌ی دیموکرات له ده‌وری یه‌کتر کو ده‌کاته‌وه.

کولتوور و مؤدیله‌کانی ریبه‌ری به شیوازی جوړاو جوړ له سهر ری‌کخراو ره‌نگ ده‌ده‌نه‌وه. به‌گشتی فره‌ه‌نگی ری‌کخراوه‌یی له ری‌گای شکلدان به‌ بایه‌خ و برواکانی ته‌ندامانی ناو ری‌کخراوه‌که، رولیکی گرنگ له پیکه‌پینانی هه‌ستی هاوبه‌ش و پرؤسه‌ی به‌شداریی ته‌ندامان له بریاراتی حیزبی و جیبه‌جی کردنیاندا ده‌گی‌ری. هه‌روه‌ک له سه‌رده‌می قاسملوودا ده‌رده‌که‌وی، کولتووری داه‌پنه‌رانه، کاردانه‌وه‌ی نه‌رینی بووه له سهر وزه و گه‌شه‌کردنی ری‌کخراوه‌کانی حیزبی و گوړانی مؤدیلی ریبه‌ری له ریبه‌ریه‌کی کوّنزه‌رفاتیف و پاریزه‌ری "هه‌لومه‌رجی مه‌وجود" بو ریبه‌ریه‌کی گوړانخواز و نویگه‌را ژینگه‌یه‌کی تازه له ناو حیزبی دیموکراتدا ده‌خولقی‌نی. گوړانکاری و گه‌شه‌پیدان، بیرکردنه‌وه‌ی نوی و ئاماده‌یی ریسک کردنی

پپویسته. کولتووری نه‌ریتگه‌را و بروکراتیکی ریشه‌دار، که مه‌ودای نیوان ریبه‌ری و ئەندامانی زیاد به‌رین کردوو، ته‌نیا کاری نه‌رینی ده‌کاته سه‌ر حیزب و وزه‌به‌که‌ی به‌فیرۆ ده‌دا و هیژی پراکردن له‌سه‌نته‌ر و له‌ده‌ستدانی تواناکان زیاد ده‌کا.

## ریبهری نه خلاقى

### وتارى ۲۱

به له بهرچا وگرتنى روّلى سهره كى ريه رايه تى له پيشخستن و گه ياندنى ههر ريكخراوېك به ئامانجه كانى، پيوسته هه موو به شه كانى ريكخراوه كه له گه ل ريه رايه تيدا هاوئا هه ننگ بن. بويه ده بى ريه ر هه و ل بدات له ريگاي جورا و جوروه به له بهرچا وگرتنى پيوستى كومه لگه و ئاستى كولتورى جفاك و تيگه يشتوويى سياسى ئه ندانمانى ريكخراوه كه، زه مينه ي پيشكه وتنى تاكه كه سى و گروپى ئه ندانمانى پيك بينى. هه و ل قاسملو له پيناو به رز كردنه وه ي بايه خ و به ها هاوبه شه كان، داھينانى ريگاي پيشكه وتن و گه شه كردنى حيزبى ديموكراتى كوردستان و هه روه ها روانگه ئه خلاقيه كانى له پيوهندي له گه ل جورى خه باتى سياسى، دژايه تى له گه ل بارمته گرتن، تيرور، باوه رى به پلوراليزم، دژايه تى له گه ل چه وسانه وه ي مروّف به ده ستى مروّف و دژايه تى له گه ل هه ر جوره ره گه ز به رستى و مه زنايخوازيه ك، قاسملوى كردووه ته "ريبهرى نه خلاقى". ريه رايه تى نه خلاقى له جورى تيگه يشتن و جيهان بينى ريه رانه وه ده ست پى ده كات. ريه رايه تى نه خلاقى بنه ماكانى نه خلاقى حيزب و بهر پر سايه تى كومه لايه تى و ژينگه يى ئه ندانمانى حيزب ديارى ده كات. ئه و دوو به شه ليك جيا ناكړينه وه و ده بى به رده وام هه و لى په ره پيدانيان بدرى. ئه وه ي كه ريه ران تا چ ئاستيك پيوهنديان به جيهانى ده ورو به رانه وه هه يه و تا چهنده لى تى ده گهن، پوتانسيله لى ئه وان له پيوهندي له گه ل ليكولينه وه،

تیگه‌یشتن و پراتیکدا روون ده‌کاته‌وه. ئه‌و پوټانسیه‌له‌ش بریتیه‌له‌ لیّه‌اتوووی ، زانست و روان‌گیانه‌ی که مروّف ده‌توانی گه‌شه‌یان پی‌ بدات. روّلی ریبه‌ران بریتیه‌له‌ ریڼوینی و پیشقه‌بردن و به‌رزکردنه‌وه‌ی ئاستی گه‌شه‌کردنی ئه‌ندامان له‌ پی‌ناوی گه‌شه‌سەندن و جیبه‌جی‌کردنی ئامانجه‌کانی حیزبدا.

ریبه‌ری ئه‌خلاق‌ی ده‌بی کاریه‌گر و زور کارامه‌بی. ئه‌گه‌ر وا نه‌بی، ئه‌وا به‌هره و توانای ئه‌ندامان به‌ فیرو ده‌پوا. ریبه‌رانی حیزبی دیموکرات، دوا‌ی دوکتور قاسملووش میراته ئه‌خلاقیه‌کانی وییان به‌رز راگتووه و گه‌شه‌یان پی‌ داوون. به‌لام ته‌نیا ئه‌خلاق و ره‌وشت به‌س نین. ریبه‌ر ده‌بی لی‌زان، کاراش بی، میتودی گونجاو له‌ گه‌ل هه‌لومه‌رج هه‌لبژی‌ری. ریبه‌رایه‌تی ئه‌خلاق‌ی بریتیه‌له‌ پینج شیواز که له‌ که‌سایه‌تی دوکتور قاسملوودا ده‌بیندران.

بو ئه‌وه‌ی ریبه‌ریک کارا و به‌رز بی، ده‌بی چوار له‌ به‌شی سه‌ره‌کی ریبه‌رایه‌تی ئه‌خلاق‌ی تی‌ بگا و گه‌شه‌یان پی‌ بدا. ئه‌م به‌شانه‌ بریتین له‌: ئامانج، زانست، ده‌سه‌لات و بپروا. پپوه‌ندی ئه‌و چوار به‌شه‌ وه‌ک پپوه‌ندی نیوان جه‌سته و خوین وایه. به‌ته‌نیا بایه‌خدان به‌ هه‌ریه‌ک له‌وانه، ده‌بیته‌ هوّی که‌موکورتی و سه‌رلیشی‌واوی له‌ کاروباردا.

هیچ ری‌کخراویک خاوه‌نی یه‌ک میتود و تاییه‌مه‌ندی تاییه‌ت به‌ ریبه‌ری نییه‌. بو‌یه‌ هیچ ری‌کخراویک میتودی ریبه‌رایه‌تی تاییه‌تی نییه‌. ریبه‌ری ئه‌خلاق‌ی به‌گویی‌ره‌ی میتودگه‌لی گونجاوه‌وه، ئاستی ئه‌خلاق‌ی و چالاکی له‌ناو ری‌کخراوه‌که‌دا به‌رز ده‌کاته‌وه. ئه‌و به‌شانه‌ به‌رده‌وام له‌ حاالی گه‌شه‌سەندن سیسته‌ماتیک و ره‌وانن.

میتودی گونجاوی ریبه‌ری به‌ تیگه‌یشتنی ئه‌خلاق‌ی باو له‌ ناو ری‌کخراوه‌که‌وه گری‌ دراوه. چاند و فه‌ره‌ه‌نگی ری‌کخراوه‌که‌ له‌ هه‌موو قو‌ناغی‌کی ته‌مه‌نیدا نیشان ده‌دا. کولتوو‌ری ری‌کخراوه‌یی یه‌کیک له‌ به‌رپرسایه‌تیگه‌لی گرنگی کومه‌لایه‌تی ری‌کخراوه‌یه‌ و چالاکبوون و گه‌شه‌سەندن ده‌بیته‌ هوّی گه‌شه‌سەندن و به‌رینتربوونی پپوه‌ندییه‌ کومه‌لایه‌تییه‌کانی.



## ریبه‌ری نه‌خلاقى و کاردانه‌وهی له سهر ژینگه‌ی

### نه‌خلاقىی ریخراو

#### وتارى ۲۲

که‌شى ناوه‌ر ریخراوه‌یه‌ک زوړ کار ده‌کاته سهر ئاستی هه‌لسوکه‌وتی نه‌ندامان و پڼوه‌ندییه‌کانی. ژینگه‌ی نه‌خلاقىی حیزب بریتیه له کرداری هه‌لبژردراوی نه‌ندامان و هه‌روه‌ها نه‌و کردارانه‌ی که له ریگای پپړه‌وی ناوخو و ئایین‌نامه‌کانه‌وه پڼوه‌ندی نیوان نه‌ندامان و ریبه‌رایه‌تی دیاری ده‌کهن. نه‌م ژینگانه به‌پیی هه‌لومه‌رجی جیاواز کرداره نه‌خلاقیه‌کانی نه‌ندامان و ریخراوه‌شی ده‌کهنه‌وه، بو نه‌وه‌ی له شوینی کار و چالاکیه‌کانیان له رووی پڼوه‌ندی و هه‌لسوکه‌وتی نه‌خلاقیه‌وه، شتیک به‌شاراوه‌یی نه‌مینئ. که‌وابوو ریبه‌رایه‌تیی حیزب له جیاتى نه‌وه‌ی چاوه‌پروانیی کرداری نه‌خلاقىی له نه‌ندامه‌کان هه‌بئ، به‌رپرس و وه‌لامده‌روه‌ی که‌شى نه‌خلاقىی ریخراوه‌که‌یه.

مه‌به‌ست له "ژینگه‌ی نه‌خلاقىی حیزب" نه‌وه‌یه که‌چوڼ که‌شى ناوخویى ریخراوه‌که‌کار ده‌کاته سهر کرده‌وه‌ی نه‌خلاقىی و نا نه‌خلاقىی نه‌ندامان. ژینگه‌ی نه‌خلاقىی له حیزبدا شوینی نه‌ریڼی له‌سهر هه‌لسوکه‌وتی نه‌ندامانى حیزب داده‌نئ و راسته‌خو کار ده‌کاته سهر نه‌نگیزه و هوى کار و چالاکیی نه‌ندامان. له پیسه‌کیی به‌رنامه و پپړه‌وی ناوخویى حیزبى دیموکراتى کوردستانى ئیراندا هاتووه: " سیاسه‌تی حیزبى دیموکراتى کوردستانى ئیران له سهر بنه‌مایه‌ک دارپژراوه که‌کرامه‌تی مروّف به‌گرینگترین به‌های ژيان ده‌زانئ". هه‌روه‌ها ماده‌کانى پڼجه‌م

و شه‌شەمی پېرەوی ناوخوای حیزبیش، ویپرای شیکردنه‌وهی مافه‌کانی ئەندامان و دیسپلینی حیزبی، شیکه‌ره‌وهی ژینگه‌ی فەرمیی ئەخلاقیی حیزبی دیموکراتیسه. به‌و پێیه ژینگه‌ی ئەخلاقیی بریتیه له "تیگه‌یشتنی هاوبه‌ش له‌وه که چ کرداریک له روانگه‌ی ئەخلاقیه‌وه دروسته و چۆن ده‌شێ له‌گەڵ پرسه ئەخلاقیه‌کان هه‌لسوکه‌وت بکری." به‌له‌به‌رچاوگرتنی جیاوازی نیوان ئەرک و پله‌ی ئەندامان و کادیرانی حیزب، له‌وانه‌یه تیگه‌یشتنیان له‌سه‌ر ژینگه‌ی ئەخلاقیی حیزب جیاواز بی. ئەوه ریبه‌رانن که هه‌لسوکه‌وته‌که‌یان باشت‌ترین و پنه‌ی تیگه‌یشتن له‌ ژینگه‌ی ئەخلاقیی حیزبه و ژبانی روژانه، هه‌لسوکه‌وتیان له‌گەڵ خه‌لک و ژێرده‌ستانیان، ده‌رب‌ری سیاسه‌ت و کرده‌وه ئەخلاقیه‌کانیانه.

قاسملوو ریبه‌ریک بوو که هانده‌ری پیکه‌تانی ژینگه‌یه‌کی خه‌لکپه‌روه‌ر و پره‌نسیبی و ئەرکناسی ئەخلاقیی له‌ ناو حیزبدا بوو. چوارچۆیه‌کانی ژینگه‌ی ئەخلاقیی به‌ سێ ره‌هه‌ند دابه‌ش ده‌کړین: خوخوازانه، خێرخوازانه (Benevolence)، پره‌نسیب (ئەرکناسی). خوخواز یان ئیگۆیست زۆرت‌ترین سه‌رنجی له‌ سه‌ر قازانج و به‌رژه‌وه‌ندی تاکه‌که‌سییه و هه‌ول ده‌دا له‌ هه‌موو کارو کرده‌وه‌کانی خۆیدا له‌ پله‌ی یه‌که‌م به‌رژه‌وه‌ندی تاکه‌که‌سیی خۆی یان لایه‌نگرانی له‌به‌رچاو بگری. خێرخوازی یان خه‌لکپه‌روه‌ری به‌ واتای ئەوه‌ دیت که که‌سان به‌ره‌چاوکردنی ئەنجامی ئەرینی و نه‌رینی بپارەکانیان له‌سه‌ر خه‌لکانی دیکه، ده‌جوولینه‌وه. ئەرکناس هه‌ول ده‌دات ره‌فتاری ئەخلاقیی خۆی له‌ چوارچۆیه‌ی یاسا و بپارەکاندا ریک بخوا.

جووری ژینگه‌ی ئەخلاقیی ریکخوا، پیه‌وه‌ندی به‌ هه‌لسوکه‌وتی ریبه‌ران و به‌رپرسانی ریکخواه‌که‌وه‌هیه. تیوری فیروبونی کومه‌لایه‌تی (Social Learning Theory) روونی ده‌کاته‌وه که خه‌لک به‌ دیتنی ره‌فتاری بپارده‌ران ده‌که‌نه ئولگووی خۆیان. بو ئەوه‌ی که‌سیک بپته‌ ئولگووی خه‌لکانی دیکه، ده‌بێ خاوه‌نی تایبه‌تمه‌ندییه‌کی جیی بپروا و سه‌رنج‌راکیش بی. ئەوان ده‌بێ هه‌روه‌ک له‌ پېرەوی ناوخوای حیزبی دیموکراتیشدا ئاماژه‌ی پێ کراوه، هه‌ول بدن پێگه‌ و متمانه‌ی کومه‌لایه‌تی خۆیان به‌رز بکه‌نه‌وه. ریبه‌ران له‌ ناو ریکخوادا، کاریگه‌رن، بویه به‌شیوه‌یه‌کی سروشتی

له بهر پلهی ته شکيلاتی یان سیاسییانه وه، خاوه نی متمانه یه کی ریخراوه یین و ئەمه ش بهر پرسایه تی و رۆلیان قورستر ده کات. به هۆی پینگه ی کۆمه لایه تی، سیاسی و ته شکيلاتیانه وه، هه لسوکه وتیان کاریگه ریی راسته وخۆی هه یه له سه ر ژینگه ی ئەخلاقیی ریخراوه که و جوړی باوه ری کۆمه لایه تی ئەوان.

تیوړی گریدراوی (Dependency theory) ده یسه لمیننی که رۆلی تاکه کان له ریگای پیوه ندیی نیوان بهر پرس و ئەندامانی ده سه لاتداری ریخراوه که وه، شوین له سه ر ژینگه ی ئەخلاقیی ریخراوه که داده ننی. تاکه کان له ریگای پیوه ندی بنه مالهی، خزمایه تی، ناوچه یی و ههروه ها بهر ژه وه ندیی هاو به شه وه، بو دابینکردنی پیوستییه که سی و گرووییه کان لیک گری ده درین. حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران به درژیایی کیشه ناوخیی و جیا بونه وه و لیکتزازانه کانی رابردوو و کیشه و قهیرانه کانی ئەمرۆی، گیرۆده ی دهستی نه خو شیی پیوه ندیی گریدراوی بووه و تا ئەمرۆشی له گه ل بئ، هینده بوژنه بووه، خو ی له دهستی ئەو نه خو شیه زگار بکا. ئەمه ش وای کردوو که پیوه ندیه کان له ناو حیزبی دیموکراتدا له جیاتی پیوه ندیی ریخراوه یی و ئورگانیک زۆتر بنه پیوه ندیی تاکه که سی و گرووی و ناسیای.

گریدراوی پیوه ندیه کان، ته نیا لایه نی نه ریئیی نیه، پیوه ندیگه لی ئورگانیکی نیوان ئەندامان و به ریوه به ران پیوه ندیی گریدراویین و ریبه ران و بهر پرسان پیوه ندیه کی گریدراوییان هه یه له گه ل ئەندامان و ئورگانه کانی ژێرده ستیان. بویه جئ پروابوون و سه رنجدان به پیوانه ئەخلاقیه کانی ریخراوه یی شوین له سه ر ئاستی چالاکسی و هه ست به بهر پرسایه تیکردنی ئەندامان به رامبه ر به ئورگان و ته وایه تی حیزب شوین داده ننی. ئەو جوړه هه لسوکه وته به شیکه له تایبه ته ندیی ریبه ری گوړانخواز.

له روانگه ی گه وره یی ئەخلاقیی ریبه ره وه، ریبه ری ئەخلاقیی بو ریئوینی ئەخلاقیی ئەندامان و کهسانی ژێرده ستی، چاو له کهسانی ده ره وه ی خو ی ده کا. واتا ئەوان که سانیک وه ک نمونه ی هه لسوکه وتی ئەخلاقیی هه لده بزیرن که بو کۆمه لگه نمونه بن و له ئاستی جیهانی شدا جیی سه رنج بن. که وابوو هه لسوکه وتی ئەخلاقیی ریبه ر

شوپندانهره له سه ر ژینگه‌ی ئەخلاقیی حیزب و تیگه‌یشتن و هه‌لسوکه‌وتی ئەندامان له پێوه‌ندی له‌گه‌ڵ ئەخلاقیی حیزبی.

ئەو ریبه‌رانه‌ی که به پێی بنه‌ماکانی ریبه‌ریی ئەخلاقیی هه‌لسوکه‌وت ده‌که‌ن ده‌بنه هانده‌ری ئەندامانی رێکخراو بۆ به‌ره‌وپێش بردنی ژینگه‌ی ئەخلاقیی حیزب. کرداری ریبه‌ران، ئاستی هه‌ستی هێمنایه‌تی و هه‌لومه‌رجی ئەخلاقیی ئەندامان و ئۆرگانه‌کانی حیزبی دیاری ده‌کا و ده‌بێته هۆی گه‌شه‌سەندنی راستگۆیی و متمانه‌ی کۆمه‌لایه‌تی. ئەمرۆ بنه‌ماله‌ی دیموکرات پێویستی به ئۆرگانیکیی تایه‌ت هه‌یه بۆ به‌رپوه‌به‌ریی بنه‌ماکانی ئەخلاق له ژینگه‌ی حیزبیدا. قازانجه‌کانی ئۆرگان یان ناوه‌ندیکی وا زۆرن، له‌وانه:

۱. سه‌رنجدان به ئەخلاق و ژینگه‌ی ئەخلاقیی ده‌بێته هۆی چاکسازی له کۆمه‌لگه‌ی حیزبیدا.
  ۲. پلان و به‌رنامه‌ی ئەخلاقیی، له‌و هه‌لومه‌رجه‌ی که حیزب تێدايه یاریده‌ده‌ر ده‌بێ، بنه‌ماله‌ی دیموکرات له ده‌وری بنه‌ماکانی ئەخلاقیی خۆی کۆ بپێته‌وه.
  ۳. به‌رنامه‌ی ئەخلاقیی ده‌بێته هۆی ئەوه‌ی که کاری گرووپ و تیمه‌کانی حیزبی شکی نووی به‌خۆیه‌وه بگرن و پێوه‌ندییه‌کانیان به‌وتر بن.
  ۴. به‌رنامه‌ی ئەخلاقیی ده‌بێته هۆی گه‌شه‌سەندن و پێشقه‌چوونی ئەندامانی حیزب.
  ۵. به‌رنامه‌ی ئەخلاقیی ده‌بێته هۆی ئەوه‌ی که رێبازه‌ په‌سه‌ندکراوه‌کانی حیزب ببنه بنه‌مای کاروکرده‌وه‌کان و بپروا به رێبازی حیزبی قوولتر بپێته‌وه.
  ۶. به‌رنامه‌ی ئەخلاقیی ده‌بێته هۆی پێشگیری له گه‌نده‌لیی رێکخراوه‌یی، ته‌شکیلاتی و ئیداری له ناو حیزبیدا
  ۷. به‌رنامه‌ی ئەخلاقیی یارمه‌تیده‌ری گه‌شه‌سەندنی نرخ و به‌هاکانی حیزبه و به‌رنامه و ستراتێژییه‌کانی به‌هێزتر و جێ بپواتر ده‌کا
  ۸. به‌رنامه‌ی ئەخلاقیی ده‌بێته هۆی پیکه‌یتانی تیگه‌یشتنیکیی ئەرینی له حیزب له‌لایه‌ن خه‌لکه‌وه.
- حیزبی دیموکرات به پیکه‌یتانی به‌رنامه‌ی به‌رپوه‌به‌ری ئەخلاق، ده‌توانی ژینگه‌کی

ئەخلاقى لە ناو رېكخراوه حيزببىيە كاندا گەشە پىن بىدات. ئامانجى سەرەككىي بەرنامەي ئەخلاقى، پېكھېنانى ھاوسەنگى لە نىوان بنەماگەلى ئەخلاقى و بايە خگەلى حيزبى و ھەلسوكەوتى ئەندامان لە ھەموو ئاستەكانى ژيانى رېكخراوھىياندايە. بەرنامەي ئەخلاقى لە بەھا، ھېل و ئەو چالاككيانە پېك دى كە شوپىندانەر بىت لە سەر چاكتەر بوونى ھەلسوكەوتى رېكخراوھىيە. بەرنامەي ئەخلاقى دەتوانى دەورەي جۇراوجۇر و گەتگۇ و لېكدانەوھى جۇراوجۇر لە خو بگرى.

لەو پىئوھندىيەدا پىويست بە دارشتنەوھى بنەماگەلى ئەخلاقى دەكات. بنەماگەلى ئەخلاقى برىتين لە كۇدگەلى ئەخلاقى، ھەلسوكەوت، ھېلەگشتىيەكان و شىئوھەكانى چارەسەرى كېشەكان. لە ھەلومەرجى ئەمپۇرى بزاقتى نەتەوايەتسى رۇژھەلاتى كوردستاندا، دەكرى كۇدگەلى ئەخلاقىي حيزبى بەم شىئوھەيە خواروھە بن:

۱. پابەندبوون بە رىزگرتن لە كەرامەتى مروّف لە ناوخۇ و دەروھەي حيزبدا.
۲. رىزگرتن لە ياسا و بنەماكانى پىرەوى ناوخۇيى حيزب
۳. راستگۇيى لە قسە، كرده و رەفتاردا.
۴. پاراستنى نھىنى و بەكارنەھىنانى نھىنىيى حيزبى بۇ مەبەستى شەخسى.
۵. بەشدارىي چالاكانە لە بەرھەو پىشېردنى كاروبارى حيزبى و دەروھەستبوون بە چالاككەگەلى بەكۆمەل، يارمەتسى كەسانى دىكە و دوورەپەرىزى لە خۇسەپاندن و تاكپەوى.
۶. وەفادارى و ھەستى بەرپرسايەتى بەرامبەر بە حيزب، بەرزراگرتنى بەرژھوھندىيە بالآ نەتەوھىيەكان و بەرژھوھندىيە گشتىيەكانى حيزبى بەسەر بەرژھوھندىيە تاكەكەسى، جىناحى و گرووپى و بەرگرى لە بايەخەكانى پەسەندكراوى ھاوبەشى بنەمالەي دىموكرات.
۷. ھەبوونى وىژدانى كارى و سياسى و ھەگەرخستنى ھەموو تواناكان بۇ جىبەجىكردنى ئامانجە پەسەندكراوھەكان.
۸. خۇپاراستن لە پاپئوھەنان و ھەلاواردنى جىبايران و خۇپاراستن لە سووكايەتى و شكاندنى كەسايەتى ئەندامان و كەسانى جىباير.

۹. لەبەرچاوغرتنى رەشتى كۆمەلایەتى و خۇپاراستن لە زمانى سووك لە ھەلسوكەوتى كۆمەلایەتیدا.
۱۰. لەبەرچاوغرتنى دىسپىلنى حىزبى و جىبەجىڭردنى دىسپىلنەكە بە ھەكسانى لە ھەموو ئاستەكانى حىزبیدا.
۱۱. پاراستنى تەندوروستى رىڭخراوى و ژىنگەيى
۱۲. خۇبواردن لە ھەرچۆرە ھەلاوردىتك لە سۆنگەي رەگەز، ناوچە، زمان و زاراوہ و بىرورا و بارى فىزىكىيەوہ.
۱۳. خۇپاراستن لە ھەر چەشنە بەرتىلدان و خەلاتىك لە سەر بنەماي پىوہندى تاكەكەسى.
۱۴. جىاگردنەوہى چالاكىي تاكەكەسى، كات بەسەربردن و كاتى بنەمالە و لە ئەركى حىزبى و پىڭھىنانى ھاوسەنگى لە نىوانىندا.
۱۵. بەكارنەھىنانى كەرەستە و دامودەزگاي حىزبى بۆ مەبەستى تايبەت.
۱۶. رىزگرتن و پرواي بەرامبەر لە نىوان ئەنداماندا.
۱۷. خۇپاراستن لە جگەرەكىشان و مادەھۆشەبەرەكان لە شوينى كارو چالاكىي حىزبى.
۱۸. ژىنگەپارىزى وراگرتنى پاكوخاوينى شوينى كار و ژيان.
۱۹. بنبارى يان وئەستۆگرتنى بەرپرسىارەتى و وەلامدەربوون لە ھەموو ئاستەكاندا.
۲۰. پاراستن سنوورى كەسى و رىزگرتن لە ژيانى تايبەتى خەلك.
۲۱. قەدەغەگردنى دانوئەستاندن تايبەتى لە كاتى بەرپوہبردنى كارو چالاكىدا.
۲۲. ھەولدان بۆ بەرزگردنەوہى پلەي زانىارى و پىشكەوتن.
۲۳. ھەولدان بۆ بەرزگردنەوہى ئاستى پەزامەندىي خەلك
۲۴. رىزگرتن لە پلۆراليزم و فرەچەشنىي كۆمەلگە و رىزەكانى حىزب
۲۵. لەبەرچاوغرتنى بنەماگەلى ئەخلاقى لە كاتى جىبەجىڭردنى برپار و ئەرەكاندا.

## رابردوو هه‌میشه چرای پېشهرۆژ نییه وتاری ۲۳

قاسملوو که‌سیک بوو که چ له رووی هه‌لبژاردی سیاسی و چ له رووی جوړی ریبه‌ریکردنه‌وه، زۆر به‌رهه‌لستی باوهر و دابونه‌ریتی کۆنی کردوو. زۆرن ئه‌و دابونه‌ریتانه‌ی که به‌ره‌می پېوه‌ندی ساکار و ساده‌ی کۆنی ریخراوه‌یین و ئه‌مپروک‌ه‌ش له‌به‌ر ئه‌وه‌ی که له لایه‌ک پېوه‌ندییه کۆمه‌لایه‌تی و ریخراوه‌یییه‌کان و هه‌روه‌ها هه‌لومه‌رجی ژیا‌نی سیاسی و کۆمه‌لایه‌تی گۆرانکاری بانه‌ره‌تی به‌سه‌ردا هاتوو، ئیدی پېوه‌ندییه‌ کۆنه‌کان وه‌لامی پیداو‌یستییه‌ ریخراوه‌یی و خه‌باتی هه‌نووکه‌ بن.

له‌ سایه‌ی ته‌کنۆلۆژی پېوه‌ندییه‌کان و توّره‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌کانه‌وه، روژانه‌ هه‌زاران لیکۆلینه‌وه و توژیینه‌وه‌ی نوّی له‌ پېوه‌ندی له‌ گه‌ل پرسه‌جوّراو‌جوّره‌کانی پېوه‌ندی‌دار به‌ خوژیخستن و ریخراوه‌ بلاو ده‌کرینه‌وه، که دياره‌ تا‌کو ده‌ پانزده‌ سا‌ل له‌مه‌وبه‌ر، بو‌ار نه‌بوو ئه‌و هه‌موو زانیارییه‌ بلاو بکریته‌وه و بگاته‌ ده‌ست چالا‌کانی کورد. کۆمه‌لگه‌ی کوردستان له‌ سی (۳۰) سا‌لی رابردوودا، ئالوگۆرپکی زۆری به‌خۆبه‌وه‌ بینوه. له‌ سۆنگه‌ی سه‌ره‌له‌دان‌ی ئه‌کته‌رگه‌لی نوّی سیاسی، بوونی رایه‌لکه‌ی جوّراو‌جوّری پېوه‌ندی و هه‌روه‌ها هه‌لبژاردی زۆری ریخراوه‌یی و سیاسیه‌وه، ئیدی به‌شیکی زۆر له‌ یاسا و ریوشوینه‌ نه‌ریتییه‌ ریخراوه‌یییه‌کان وه‌لامده‌ره‌وه‌ نین.

زۆر له‌و ریوشوینانه‌ی که له‌ رابردوودا وه‌لامده‌ر بوون، ئیستاکه‌ له‌ ناو نه‌وه‌ی

دووهم و سییه‌می حیزبی دیموکراتدا بوون به باوه‌ری گشتی. به‌لام به‌هوی خیرایی ئالوگوره جیهانییه‌کانه‌وه، چی دیکه چالاکیه‌کان هیلی راسته‌رؤ (linear) و له‌سه‌ر بنه‌مای سانترالیزمیکی به‌هیز نین و له‌وانه‌یه‌ داهااتوو له‌سه‌ر ره‌وتی رابردوو، مل‌نه‌ئی. بویه ریبه‌ران ده‌شی ئەزموونه‌کانی رابردوووی خویمان به‌نه‌ ژیر پرسیاره‌وه. دامه‌زراندنی کومیسسیونه‌ جو‌راو‌جو‌ره‌کانی، کوپری په‌روه‌ده و فیترکردن، زانکو، فیترگه‌ی سیاسی- نیزامی و هه‌روه‌ها دامه‌زراندنی پیوه‌ندیی دیپلوماتیک و داوای ئەندامه‌تی له‌ سۆسیالیست ئەنترناسیۆنال و کردنه‌وه‌ی ده‌فته‌ری نوینه‌رایه‌تی حیزبی دیموکرات له‌ پاریس، به‌ریبه‌رایه‌تی قاسملوو هه‌موو ئەو هونوانه‌ن که ئەو ریبه‌ره رابردوووی نه‌کردوو‌ته‌ چرای ریگی داهااتوو و یاسا‌کانی خه‌باتی رابردوووی تاقی نه‌کردوو‌ته‌وه. چونکه کاتیک ده‌کرئی ئەزموونی رابردوو دووپات بکریته‌وه که دیارده‌کان دووباره بکرینه‌وه و کرداره‌کان پیشبینی بکرین.

ریبه‌ران و کادره‌کانی حیزب، ئەستیره‌کانی ئاسمانی خه‌بات و چالاکیی ئەو حیزبه‌ن. ریبه‌ریی حیزب، به‌ره‌فتاری کاریگه‌ری خوئی گه‌وره‌ترین رۆلی هه‌یه له‌ گۆرانی هه‌ست و هۆشمه‌ندیی ئەندامان و دابینکردنی قازانجی حیزبدا. ئەندامی ژیر خوازیاری ریبه‌ر و به‌ریوه‌به‌ری ژیر و هۆشمه‌نده و ریبه‌ران و به‌ریوه‌به‌رانی هۆشمه‌ند که‌سانیکن که‌ بتوانن سروشتی هۆشمه‌ندانه‌ی مرؤف، هه‌روه‌ک دوکتور سه‌عید شه‌ره‌فکه‌ندی ده‌لیت، بکه‌نه‌ شکلی مادی و ده‌ستگیر و بزانه‌ن که‌ هه‌رکه‌س تاییه‌مه‌ندیی خوئی هه‌یه و ده‌بی له‌ به‌ریوه‌بردنی هیزی مرؤفیدا، سه‌رنج بدریته تاییه‌مه‌ندیی جیاوازه‌کانی مرؤف. له‌ ریبه‌ریکردنی هیزی مرؤفیدا سه‌رنجدان به‌ چوار هۆ زۆر گرنگه‌: هه‌لبژاردنی دروستی که‌سه‌کان، دیاریکردن و روونکردنه‌وه‌ی ئەو چاوه‌روانیانه‌ی که‌ ریبه‌ران له‌ که‌سانه‌ین هه‌یه، هاندان و پیکه‌پینانی ئەنگیزه و سه‌ره‌نجام پیکه‌پینانی زه‌مینه‌ی گه‌شه‌کردنی تاکه‌کان. ئەو چوار خاله‌ وه‌ک کلیلی ده‌رگای سه‌ره‌که‌وتنی ری‌کخراوه‌یی له‌ ئاستی تاکه‌که‌سی و گروو‌پیدان. گه‌ر کليلة‌کان به‌ دروستی بخرینه‌ کار، ئاستی هۆشمه‌ندیی تاکه‌که‌سی و گروو‌پی ری‌کخراو گه‌شه ده‌کات و له‌ ئەنجامدا ری‌کخراوه‌که‌یش گه‌شه‌ ده‌کا.

ریبه‌رانی گه‌وره‌ی وه‌ک قاسملوو له‌ جیهاندا هونوه‌یان که‌مه. ریبه‌رانی له‌و چه‌شنه



به شیوازی جیاواز کار ده‌کهن و ئامانجی جیاوازیان هه‌یه. ریبه‌رانی له چه‌شنی قاسملوو سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ی که ئامانجه‌کانیان جیاوازن، به‌لام یه‌ک خالی هاوبه‌شیان هه‌یه: ئه‌وان له‌ده‌سپییکی کاره‌کانیاندا خۆیان له هه‌موو نه‌ریته‌ کۆنباوه‌کان زرگار ده‌کهن. ریبه‌رانی گه‌وره شوپرشگێرانه هه‌لسوکه‌وت ده‌کهن. گه‌وره‌ترین شوپرشی ریبه‌رانی گه‌وره هاندانی لایه‌نگرانیانه بو سهرمایه‌گوزاری له سهر خۆیان.

کادر و ئه‌ندامی هۆشمه‌ند، خوازیاری ریبه‌ر و به‌رپوه‌به‌ری هۆشمه‌ندن. که‌سانی هۆشمه‌ندی وه‌ک دوکتۆر سه‌عید شه‌ره‌فکه‌ندی به‌هۆی که‌سایه‌تی کاریزماتیکی قاسملوو، توانای له‌رێکخستنی هێز، به‌رنامه و بایه‌خه‌ سیاسییه‌کانیدا، بوو به‌ ئه‌ندامی حیزبی دیموکرات و سه‌خاوه‌مه‌ندانه‌ گیانی خۆی له‌ پیناو بیروباوه‌ر و ئامانجه‌کانی قاسملوو دا به‌خشی. ئه‌ندیشه‌ی قاسملوو ساده و سه‌رراست بوو، ئه‌مه‌ش به‌ واتای ئه‌وه‌ نییه‌ که‌ جیبه‌جێکردنی ئه‌و ئه‌ندیشه‌ی کارێکی ئاسان بن. به‌لام ئه‌وه‌ ئاسانه‌ که‌ به‌روا بکه‌ین که‌ هه‌موو مروّفیک خاوه‌نی توانای له‌بننه‌هاتوو. زۆر ئاسانه‌ بیر له‌وه‌ بکه‌ینه‌وه‌ که‌ باشترین ریگی نه‌هێشتنی که‌موکورتیی که‌سیک ئه‌وه‌یه‌ که‌ یارمه‌تی بدریت تاکو باشتر ئه‌رکه‌کانی به‌ریوه‌ به‌ریت. له‌ روانگه‌ی ریبه‌رییه‌وه‌ هه‌لسوکه‌وتی یه‌کسان له‌ به‌رامبه‌ر هه‌مووکه‌س ئاسانه‌ له‌وه‌یه‌ که‌ هه‌ندیک هه‌لبژێردرین و دواتر وه‌لامی کرده‌وه‌کانی خۆمان بده‌ینه‌وه‌. جیبه‌جێکردنی نه‌ریته‌کان و کار به‌ شیوه‌ی نه‌ریتی زۆر ئارامکه‌ره‌وه‌یه‌. زانایانی شوپرشگێر به‌و شیوه‌یه‌ هه‌لسوکه‌وت ناکهن. ریگی ئه‌وان زۆر دژواره، به‌لام روونه‌برینی ئه‌و ریگیه‌، پێویستی به‌ رێکوپێکی و خۆدیسپلینی، کۆکردنه‌وه‌ی سه‌رنج، به‌روا و له‌ هه‌مووی گرنگتر ویستی قبوولی ئالوگۆره‌.

له‌م سه‌رده‌مه‌دا پێویست ناکات، ریبه‌رانی دیموکرات تیئۆری نوێ دا به‌پین، ته‌نیا شتیک که‌ پێویسته، سه‌رنجدانه‌ به‌ سروشتی مروّفه‌کان و دۆزینه‌وه‌ی ره‌مزی گۆرینی توانا و هۆشمه‌ندی ئه‌وانه‌ به‌ کاروچالاکیی. چالش و لێگه‌ری ئه‌م بواره‌ش ئه‌وه‌یه‌ که‌ داخوا چۆن ریبه‌رانی حیزب ئه‌و جوژه‌ بوچوونه‌ له‌ شیوازی بینین، به‌ریوه‌به‌ری و جیبه‌جێکردنیان و هه‌لسوکه‌وت له‌ گه‌ل تاکاندا پراکتیزه‌ ده‌کهن.

## جەوت وانەي قاسملو بۇ رېبەرانى داھاتوو

### ۲۴ وتارى

ھەر كۆمەلگەيەك، ھەر حيزب و رېكخراوېك و بىنەمالەيەكى سەركەوتوو لە يەك تايبەتمەندىيەكدا ھاوبەشەن: ھەموويان، خاوەنى رېبەرانى بىر يان بەرپۆبەريكن كە بىنەماكانى رېبەرى و بەرپۆبەرى دەزانى. رېبەرىك كە لە ھەلومەرجە دژوار و ھەستيارەكاندا ھەست بە گۆرانكارىي كەشو ھەوا دەكا و ھەول دەدا بە خۆرېكخستى و رېكخستىنېكى نوپى، وپراي بەلەمى رېكخراوۋەكەي بەرەو مەنزلگەي خۆي رېبەرى بكات. لە كوردنەوہى ئىوارە خوانى كۆنگرەي زانستى كوردستان لە ئۆكتۆبرى ۱۲۰۱۲ خاتوو كاروول پرۆنھۆبېر نووسەرى "خوليا و مەرگى قاسملووى كورد" وتى: "قاسملو لېرە نىيە تا بىننى خەونەكانى بۆ نەتەوہەكەي وەدى ھاتوون. كۆنگرەي وا لە كوردستانىكى ئازاد، خەونى قاسملو بوو، قاسملو خەونى پېشقەچوونى بە ولاتەكەيەوہ دەبىنى و خۆزگەي دەخواست گەلەكەي لە زانست و رۆشنىبىرىدا پېش بکەوى". چىرۆكى ژيانى قاسملو، چىرۆكى ژيانى مرۆفېكە كە زۆر ھەوراز و نشيوى بپروہ. ئەمەش لە سۆنگەي ھەندېك تايبەتمەندىي وىيەوہ بووہ كە توانىويەتى ناوى خۆي لە رىزى گەورە مرۇفانى جىھان و كوردستاندا تۆمار بكات. ئەمەي خواروہە حەفت تايبەتمەندىي قاسملوون كە كوردىانە رېبەرىكى بى ھاوتا لە ناو بزاقى نەتەوايەتى كورددا. لەو تايبەتمەندىيانەدا مرۆف دەتوانى لە گەل بىنەماكانى گۆران و خۆپېگەياندن، ھەلگرتنى بەرپرسايەتى، راستگويى و پشتىوانىي گروپى بىننى و ھەستى پى بكات:

## ۱. بیری داهینه‌رانه

ده‌سپیشخه‌ری واتایه‌کی به‌رینی هه‌یه. ده‌سپیشخه‌ری به‌ واتای ئه‌وه‌ی که مروّف به‌رپرسایه‌تی کردی خو‌ی به‌ ئه‌ستۆ بگریّت و بریاری ریبه‌ر له‌ سه‌ر بنه‌مای پره‌نسب و بایه‌خه‌کان بنیات نراوه و پپوه‌ره‌کانی هه‌ستی له‌نه‌کاوی و هه‌لومه‌رجی روّحی یان پپوه‌ندی تاکه‌که‌سی ئه‌و له‌ گه‌لّ ده‌وروبه‌ری نییه. ئه‌لبی‌رت ئه‌نیش‌تاین ده‌لیت: "جیهانی‌ک که خولقاندوو‌مانه، به‌ره‌می جوّری بیرو ئه‌ندی‌شه‌ی ئیمه‌یه". هیچ شتی‌ک له‌ داهاتوودا به‌ بئ‌ بیروئه‌ندی‌شه‌ی نو‌ی گوّرائی به‌سه‌ردا نایه‌ت. ریبه‌ران گه‌ر بیان‌ه‌وئ جیهانی‌کی نو‌ی بخولقینن ده‌شئ جوّری بیرکردنه‌وه زه‌مینه‌کانی بیروئه‌ندی‌شه‌ی خو‌یان بگوّرن. ۸۰٪ی خه‌لک دژکرده‌وه نیشان ده‌ده‌ن. ئه‌وان زه‌حمه‌ت ده‌کیشن تا که موکو‌رتیه‌ک یان کیشه‌یه‌ک چاره‌سه‌ر بکه‌نه‌وه. ۲۰٪ دیکه‌ بیرمه‌ندان‌ی داهینه‌رن که کار ده‌که‌ن بوّ خولقاندنی شتی نو‌ی. بیرمه‌ندان‌ی داهینه‌ر له‌ پرس‌یاری "چ شتی‌ک مومکینه‌؟" پپش ده‌که‌ون. بیرمه‌ندان‌یک که ریئاکسیوّن نیشان ده‌ده‌ن، بیر له‌وه ده‌که‌نه‌وه "که چ شتی‌ک هه‌له‌یه‌؟" یا خود "چ که‌سی‌ک ده‌بئ‌ سزا بدریّت؟" ئه‌وان له‌ هه‌مبه‌ر ژینگه‌که‌یاندا په‌رچه‌کردار ده‌نو‌پنن. به‌لام بیرمه‌ندان‌ی له‌ چه‌ش‌نی قاسملوو به‌رین‌تر له‌ ژینگه‌ی خو‌یان بیر ده‌که‌نه‌وه. ریبه‌رانی داهینه‌ر ئاگاداری چوار تاییه‌مه‌ندی مروّف واته‌ خوئاگاداری، ویژدان، هپزی خه‌یال و ئیراده‌ی سه‌ربه‌خوّن و هه‌روه‌ها فه‌لسه‌فه‌ی له‌ ژوو‌روه‌ ته‌ماشای ده‌روه‌ه کردن به‌ سه‌ر هه‌موو کرده‌وه و هه‌لسوکه‌وتیاندا زاله‌. ریبه‌رانی ده‌سپیشخه‌ر ده‌یان‌ه‌وئ له‌ ژیانی خو‌یاندنا بنه‌هپزی داهینه‌ر. ئه‌مه‌ش بنه‌مای‌ترین شتی‌که‌ که هه‌ر که‌سی‌ک ده‌توانئ له‌ ژیانی خو‌یدا بریاری له‌سه‌ر بدات.

## ۲. بینینی ئامانجی گه‌وره

هه‌مووشتی‌ک دووجار ده‌خولقیند‌ری. یه‌که‌م جار له‌ جیهانی بیرو ئه‌ندی‌شه‌دا و دووهم جار له‌ پراتیک‌دا. ئه‌ندامانی ری‌کخراو‌پکی سه‌رکه‌وتوو بوّ خولقاندنی

ویتهیه کی خه یاللی و ئامانجی دواروژ بو ههر پلان و پروژیهک، رووداوه کانی داهاتووی ژیانی خویمان دنووسنه وه. ئه وان له پیناوی ئامانجیکی دیاریکراودا ده ژین. به لکو به پیچه وانه وه له رووی ئه ندیشه وه گرینگترین ئه سل، به ها و بایه خه کان، پیوه ندییه کان و ئامانجیان دناسن و به کرده وه پابه نندن به و بنه ما ئه خلاقانه وه. هه لباژدنی ره سالهت و ئهرکی تایبهتی به رزترین جووری خه لاقیهت و داهینانی بییری مروّف له ریخراوه دایه. خولقاندنی فرههنگ و چاندیک که ئامانجه کان، بیروبوچووون و نرخ و به ها هاوبه شه کان پیکه وه گری بدات، دووربینی و بنه مای ریبهری پایه به رزی له چه شنی قاسملوون.

### ۳. ئامادهیی بو گۆران

ریبهریک که ئامادهیی ههیه بو پیکهینانی گۆران، پیشوازی دهکات له گۆرانکاری. ئه و ئاگاداری قوناغه کانی گۆرانکاری و کاردانه وه یان له سه ره کهسانی ژێرده ستیان ههیه و ده زانن چوون کهسانی دیکه له و گۆرانکارییه دا به شدار بکه ن. سروشتیه که هه ندیک له ئه ندیمان و کادیران به رهنگاری گۆرانکاری ده بنه وه، چونکه گۆرانکاری ناچار یان دهکا له قوزاخه که یان بینه ده ری. ریبهریکی کارامه ده زانیت چوون هاوریانی له بیدهنگی و کهشی ئارامی خووی ده ربینتی و پی به پیی خووی گه ورهیی و ریزیان پی به خشی. ریبهری وایارمه تی هاوریانی ده دا بو پیکهینانی تیگه یشتنی هاوبه ش له رابردوو و هانیان ده دا تا هوکاری گۆرانکارییه کان بزانی. ئه و جار به نیشان دانی ویتهیه کی ئه رینی له داهاتوو و به و چالاکیانه ی که هه موو لایهک تیدا به شدار بن، ریبهرایه تی بزافه که دهکات به ره و گۆران و باشت بوون.

### ۴. پیکهینانی ئاسوی روون

ئهرکی سه ره کی ریبه ره که ژینگه یه کی زیندوو پیک بیتی که پیی ده وتری فرههنگی ریخراوه یی. چاند و فرههنگی ریخراوه یی واته گری دراوی و ده ره ست بوون. ریبه ره دامه زرینه ریکی به توانای کولتووری ریخراوه یه. ئه و

شېماى ژينگهى سياسى و رېكخراوهى حيزب ساز ده كات. ئەندامان و كاديران هان ده دات بو ټه وهى چاكتېر بن له وهى كه هەن. رېبهرى داهينهى ده زانئى كه تواناى داهينانى ژينگهيه كى به لېگه و به چالش بو گه شه كردن و پېگه ياندنى ئەندامان گرنگتر له توانا ته كنيكيه كانى تره.

5. با خويمان تى بگهين، ئينجا چاوه پروانى تېگه يشتن له خەلك بگهين دكتور قاسملوو گوپگريكى باش بوو. ئەو بهرله وهى كه وه لام بداته وه يا به شدارى له باسيكدا بگات، ته نانه ت له پلېنۆمه كانى حيزبشدا، سه ره تا گوئى له هه موو قسه و بيروورايه ك راده گرت ئينجا بيرووراي خوئى دهرده بېرى. كاتېك مروّف به ئامانجى تېگه يشتن له قسه ي خەلك گوئى ده گرى، نه ك به نيازى وه لامدانه وه يان، بناغه ي پيوه ندييه كى ته ندوروستى داده رپيژئى. كاتېك مروّفى به رامبه ره ست بگات كه ده مانه وه ئى بهرله هه مووشت لى تى بگهين، ئەو خوئى به كه سيكى خاوه ن ريز و جى باوه ر ده زانئى. ئەمه ش به واتاى ريزگرتنه له كه رامه تى ئەو كه سه. له ئاكامدا له ره وشى بهرگري كردن له خوئى دهرده كه وئى و قوولتيرين بيروه زرى خوئى ئاشكرا ده كات، ئەو جار هه لومه رچي ك ده خولقي ئى تا ئەو بهر به ستانه ي كه له بهر ده م لىك گه يشتن و تېگه يشتندان، نه ميئن. دلوفانى و بوپري ده وئى كه مروّف هه ول بدات و لىك تى بگات و بتوانئى هاوسه نگى له ئىوان له يه ك گه يشتن و ويكگه يشتندا پىك بىئى.

6. پېكهينانى هيزى جه ماوه رى كوردرنه وهى هيزى جه ماوه ر، بهرهمى ريگاي سييه مه. نه ك ريگاي من يان ريگاي تو. ريگا چاره سه رى سييه م له ريگا چاره سه رى هه ردوو ك لايه نى به رامبه ر چاكته. هيزى جه ماوه رى بهرهمى ريز و حورمه تى دوولايه نه يه. بهرهمى تېگه يشتن و ريزلېنان له جياوازيه كانى يه كتر و له چاره سه رى كيشه كان و بهرهمه ند بوون له هه له كانى هاوبه ش. ئەو گرووپ و رېكخراوانه ي كه هيزى به شدارى و هاوكاري كردن له ناوخوياندا گه شه پى ده دن، ده بنه هوئى گه شه پيدانى تواناى تاكه كه س، به

شپوه‌یه‌ک که کوّی هیّزی ئه‌وان له کوّی هیّزی یه‌ک به یه‌کیان زیاتر بئ. که‌سانی وا خوّیان له پیش‌یلکردنی مافی یه‌کتر ده‌پاریزن. ئه‌وان به ناچاری پیکه‌وه ناسازیّن یا خود هاوکاری یه‌کتر ناکهن، به‌لکو بیر له هاوکاری داهینه‌رانه ده‌که‌نه‌وه که تئیدا هیّزی سیّهم، جیگای هه‌ردوو هیّزه‌که‌ی تر بگریّته‌وه.

#### ۷. گه‌شه‌پیدانی به‌رده‌وام

یه‌کێک له ئه‌رکه‌کانی ریبه‌ری، گه‌شه‌پیدانی به‌رده‌وامی هیّزی فیزیکی، روّحی، مه‌عنه‌وی، کولتووری و سوژداری ری‌کخراوه‌که‌یه. ئه‌و تایبه‌مه‌ندییه‌ کاتی‌ک جیبه‌جی ده‌کریّت که مروّف له ئاستی تاکه‌که‌سیدا بوّ گه‌شه‌کردن و په‌روه‌ده‌ی خوّی هه‌ولّی بئ وچان بدا. ئه‌م تایبه‌مه‌ندییه‌ ده‌بیته‌ هوّی پیش‌که‌وتنی به‌رده‌وام، ژيانه‌وه‌ی ری‌کخراو و تاکه‌کانی ناو ری‌کخراوه‌که‌ و هه‌روه‌ها ناهیلّی ری‌کخراوه‌که‌ وه‌ک گولاو راوه‌ستئ و بوّگهن بکا. ریبه‌ر چ ماموستا بئ چ ری‌نوین، ده‌شئ هه‌ولّی بدا که‌شی ناو ری‌کخراوه‌که‌، وا بکاته‌وه که مه‌جالی گه‌شه‌کردن به‌ ئه‌ندامه‌کانی بدرئ. ریبه‌ریک که ئه‌رکی خوّی جیبه‌جی ده‌کات، متمانه لای ئه‌ندامانی ری‌کخراوه‌که‌ی دروست ده‌کا که ده‌توانن ئه‌رکی خوّیان به‌ جوانی ئه‌نجام بدن. ریبه‌ران ده‌شئ یارمه‌تی ئه‌ندامان و کادره‌کان بدن بوّ ئه‌وه‌ی که پرسه‌کان له روانگه‌ی دیکه‌شه‌وه ببیندرئ. پرسیاریک بخولقینن که ئه‌ندامان و کادریان هان بدرئین بوّ فیربوون. دیاره که ریبه‌رانی سه‌رکه‌وتوو و دووربین له کوّکردنه‌وه‌ی پوتانسیه‌لی مروّفیدا سه‌رکه‌وتوون. ریبه‌ریکی ئاسووبین بوّ ئه‌وه‌ی که وزه‌کان ئامانجدار بن، ناوه‌ند پیک دینئ. هه‌روه‌ک به‌پیکه‌پینانی کومیسوونه‌کانی ناو حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران، قاسملوو ده‌یوست ناوه‌ندگه‌لی جوّراو‌جوّر بوّ به‌ریوه‌بردنی خه‌باتی هه‌مه‌لایه‌نه‌ی نه‌ته‌وه‌ی کورد له روژه‌لاتی کوردستاندا پیک بینئ و وزه‌ی ئه‌ندامان کانالیزه‌ بکا. هه‌رکام له‌وه‌ کومیسوونانه‌ خاوه‌نی ئه‌رک و ئامانجی روون بوون و له‌وه‌ چوارچۆیه‌ده‌ ئه‌ندامانی به‌شه‌کان بریاراتی خوّیان ده‌دا و جیبه‌جیان ده‌کرد. ئه‌مرۆ پتویست به‌ شیوازی نوئی ریبه‌ری ده‌کات. ده‌شئ پیداجوونه‌وه‌ بکریّ به‌ شیوازی ریبه‌ری و به‌ریوه‌به‌ری ری‌کخراوه‌کاندا وپیکه‌اته‌ی ریبه‌ری حیزب

بو وه لامدانه وه به هه لومه رجی نویی خه بات، دابرژریته وه. بزاقی کورد به سه رده می قهیرانی "متمانه" دا دهرباز ده بی. بو یه ده شی سهرمایه گوزاری بکری له سه ر بهرزکردنه وهی ئاستی متمانه و پیکهینانی هیزی لیک گه یشتن. ئاستی متمانه نیشانهی رادهی متمانیه که که نه دنامانی حیزب له ناوخو، به یه کتر هه یانه و به و پییه له گه ل ده وره بهر ده جوو لینه وه. رادهی متمانه، به زمانیکی ساده وه ک رادهی حیسابی مالی یان رادهی داراییه که که له بانک یان شوینیک پاشکه وتمان کردوه. کاتیک حیسابه بانکیه کان به تال ده بنه وه، ده ست بو پاشکه وته کان ده بردری، ئیتر مروّف خاوه نی متمانیهی مادی نییه. به هه مان شیوه به تال کردنه وهی پاشه که وتی هه ستیش، ده بیته هوی له ناوچوونی متمانه. تاییه تمه ندیکه لی وه ک "با سه رها تا بو خو مان تی بگه ین ئینجا که سانی تر تی بگه یه نین"، دلوفانی، وه فاداری به قه ول و په یمانه کان، راستگویی و دهره ستبوون له کاتی بریاردان و جیبه چیکردنیاندا، ده بنه هوی بهرزبوونه وهی پاشه که وتی هیزی پرومان. به پیچه وانه وه هه لاواردن، ناوچه گه راییه، تایفه گه راییه و خزمگه راییه و جیاوازی خسته نیوان نه دنامان و کادیران ده بنه هوی که مبوونه وهی رادهی متمانه و سه ره لدانی قهیرانی متمانه .

بو نه مه ش پیویسته چاویلکه ی بریار و داوهری پیش وه خته و هه لسه نگانندی زهینی بخرینه لاه وهه ول بدری تیگه یشتن و ئاستی لیک گه یشتنی نه دنامانی ریخه راوه که گه شه یان پی بدری. نه مه ش له ریبه ریبه وه ده ست پی ده کا.

## ریبهری ۳۶۰ پله وتاری ۲۵ ، دوا وتار

میژوووی کورد و کوردستان ریبهری کلاسیکی زۆری بهخۆیهوه بینیهوه. خانی لهپ زېړین، ریبهری خهباتی قهلائی دمدم له دژی پاشایهت،ی سهفهوی بوو. شیخ عوبهیدولای نههری، سهروکی جوولانهوهی نههری بوو و سهرهرای ئهوهی که یهکه تهفگهری کورد بوو که ئامانجی رزگاریی ههموو کوردستان بوو، بهلام دواي نهمانی ریبهری جوولانهوهکه، بزاقی نههری تیک چوو. سمایل ئاغای سمکو که به باوکی ناسیونالیزی کورد له روژههلاتی کوردستان ناسراوه، جوولانهوهکهی به ناوی خویهوه توّمار کراوه. له ئاستی جیهاندا ویلیام والاس (William Wallace) ریبهری خهلاکی سکوتلاند بوو بو سهربهخویی ئهه و لاته. وینستون چیرچیل به ریبهری خهبات و بهرخودانی له شهري دووهمی جیهانی دژی ئهلمانای نازی و ههروهها زیرهکی و هوشمندی له جیهانی سیاسهتدا ناسراوه. ماهاوما گاندی، ریبهری خهباتگیری هیندوستان بوو و به ریبهری خهباتی مهدهنی و دوور له توندوتیژی ناسراوه. مارتین لوتیر کینگ بووبه خهونی ئاشتی له ولاته یهگرتوووهکانی ئهمهریکا و قازی محهمد بووبه پیشهواي کورد که کوّماری کوردستانی دامهزاند وهک ریبهریکی بهحیکمهت و مشوورخۆر ناسراوه.

ههراکام لهه لهمانه ریبهری گهوره بوون. ههراکام لهوانه کاریگهرییهکی وایان ههبووه که شوین پهنجهپان دیاره له سه ر ژایانی بهملیونان مروّف. بهلام هه ر ئهه و نمونانه دهتوانن ههلهتینهر بن. ئهوهی راستی بی له سه ۱۹۹ ی ریبهری



نهك له سهروهه بهلكو له ناخى خودى رېكخراوهه روو ده دا. ههر رېكخراو به گشتى يهك كهسى وهك رېبهر ههيه. بهلام نهگر بى و كهسيك نهنامى رېبهرى نه بى ده بى چى بكا؟

له رېگاي رېبهرى ۳۶۰ پله دايه كه مروّف ده توانى فېرى له ههر شوپنېك بى، ده توانى كاريگر بى له سهر رېكخراوهكه. مروّف فېر ده بى تا رېبهرى بهرپرسان، نه نامانى ئاسايى و كادره كان بكات. كه له رېگاي يارمه تيدانى كه سانى ديكه وه يارمه تىي خوښيان ده دن. كه سانى وهك نېلسون مانديلا له باشوورى نه فرىقا، دوكتور قاسملوو، بيل كلينتون، سهروكى پيشووى نه ميريكا، كوڤى عه نان، سكرتېرى گشتىي نه ته وه يه كگرتووه كان له ريزى رېبهرانى ۳۶۰ پله ن.

ههر كه سيك كه ئاستى لېهاتوويى بهر زتر له ئاستى نيونجيدا بى و له و پيناوه دا خبات بكا، ده توانى بېته رېبهرى ۳۶۰ پله. ههروهك بهرله كوڤنجره سىيهمى حيزبى ديموكرتى كوردستانى تيران، قاسملوو سه لماندى، پويست ناكات بو نه وهى كه سيك رېبهر بىت، نه نامى ده ستهى رېبهرايه تىي يان كوڤمتهى ناوه ندى بىت، بهلكو رېبهرى باش نه تهنيا له و شوپنهى كه ههيه ده توانيت رېبهرى خه لك بكا، بگره ده توانى رېبهرى كه سانېك بكات كه نه نامى ده ستهى بهرپوه بهرېشن.

له و به شه دا به كورتى بابته كانى خواره وه شى ده كرپنه وه:

- تېگه يشتنى هه له له پلهى رېبهرى
- بهر بهر ه كانى له گه ل به هېترين چالش و لېگه رېك كه كادرى ده ره جه سى و دووى حيزب به ده ستيه وه ده نالين
- نه زمون له رېبهرى و بهرپوه به ريدا
- ده ستنېشان كردنى نرخ و بايه خه كانى رېبهرى ۳۶۰ پله يى

### تېگه يشتنى هه له له پلهى رېبهرى

له كوڤنجرهى چواره دهى حيزبى ديموكراتى كوردستانى تيراندا، كاتېك له دوو كانديدى نه نامته تىي كوڤمتهى ناوه نديم پرسى كه بوچى خوڻان بو نه نامته تىي رېبهرى كانديد ده كه ن؟ وه لامه كه يان بو من سه رسوره پنه ر بو: "چونكه هه مووكه س

خوئی کاندید دهکات، ئیمهش دهکهین!" بهرلهوهش زۆرکەس لهو کهسانهی که خویمان بو ریبهری کاندید کرد، بهو وتهیه که "جاری ناتوانین باسی بهرنامهی سیاسی بکهین، تانهبین به ئەندامی ریبهری" خویمان گه یانده ئەندامهتی ریبهری و دواتریش بینرا که نه سیاسهتیک گوۆردراو و نهش فهرههنگیک. یه کیک لهو به ههله تیگهیشتهانهی که زۆرکەس له ریبهری هه یانه، ئەوهیه که ئەوان پیمان وایه ریبهری واتا "پۆست" و "پلهی تهشکیلاتی". بهلام به کردهوه وانیه. بو ئەوهی کهسیک ریبهری بئ، پپووست ناکات بهرزترین پله و پۆستی تهشکیلاتی هه بئ. ئەو کهسهی که وایه دهکاتهوه تووشی به ههله تیگهیشتن له ریبهری بووه. پپوانه ی سهرهکی ریبهری شوپندانهر بوونه نهک شتیکی دیکه. ریبهری، واتا پپشکهوتن و گه شهسهندن. مافی ریبهری کاتیک که کهسیک ده بیندرئ و گفتگوئی له گه ل ده کرئ به دهست دئت. ئەمه که له چ ئاست و قونایکی ریبهریدا ی گرتی دراوه به رابردوو و پپوهندی خوت و ئەو کهسهی له گه لی گفتگو ده که ی. پپوست و ئاستی تهشکیلاتی کاریگهری که متر له پلهی ریبهریدا هه یه. شوپندانهر بوون له سهر خه لک، له ئاماده یی مروّف بو ریبهریهوه سه رچاوه ده گرت نهک پله ی تهشکیلاتیانهوه. ریبهری هه لپژاردیه که که مروّف ده یکات نهک کورسیهک که له سهری داده نیشئ. هه له یهک که مخابن له سالانی رابردوو دا ههر به هوی ئەو کورسیه ی ریبهریهوه بوو به هوی خولقاندنی قهیرانی متمانه له ناو حیزبی دیموکراتدا. هه رکهسیک ده توانئ بپته ریبهریک به بئ ئەوهی خاوه نی کورسی بپت.

### ئامانجی هه له

زۆرکەس پیمان وایه، که کاتیک پله، یان پۆستی ریبهریان به دهست هینا، ئەوکات ریبهری ده کهن. که چی ئەزموونی سالانی رابردوو له ئپو حیزبی دیموکرات و زۆر له ریکخواوه کانیش ده ریخستوه که کاتیک کهسیک به تهواوی خوئی پئ نه گه یاندوو ه و شارهزایی ریبهری نیه، هه لپژاردن یان به دهسته پپانی پۆستی ریبهری نایکاته ریبهری. که سائیک که بهرله ئەندامهتی له ریزی ریبهریدا خویمان پئ نه گه یاندوو ه

و پیمان وایه له پرۆسهی پریرادانه کانی ریبهریدا پئ ده گهن، له وانهیه بینه هوئی زیانی قهره بونه کراو بو ریخراو. کونگره ده توانئ پۆستی ریبهری به که سیخ به خشی، به لام ناتوانئ پلهی ریبهری به که سیخ بدا. شویندانهری ده بی به ده ست بهیندرئ ههروهک ریبهری حیزب و ریخراویش ده بی به ده ست بهیندری. پۆست و پلهی ئیداری ته نیا هه لیکه بو هه لئیردراوان. هه لی ته وهی که هه لئیرده هیزی ریبهری خوی به سه لمیئت. ریبهرانی راستی به بی بوونی پلهی ته شکیلاتی هه ر کاریگهن. ته وهی که پلهی ریبهری به مروّف ده به خشی پلهی ته شکیلاتی نییه، ته وه پلهی ریبهریه که بایه خ به پلهی ته شکیلاتی ده دا.

### به هه له تیگه یشتن له ته زمون

ته مه نیدریژ له ناو ریخراویکدا به واتای ته زمونی به ریوه بهری نییه، ته نانه ت بوونی پلهی ته شکیلاتی و بهر پر سایه تی جوړاوجوړ، به بی ئاماده یی ریبهری ناتوانئ یاریده ده ری که سان بی ت بوون به ریبه ر. له گه ل ته مه ش به بی بوونی ته زمونی پئویست ناکرئ ریخراویک ریبهری بکرئ. که سیخ که بی ته زمون بی ت به ریبهری ریخراویک له وانهیه وا هه ست بکات، که به و پیه ش ده سه لاتئ زیاتر بووه. که چی کاتیک که سیخ له ئاستی هه ره سه ره وهی بهر پر سایه تی ریخراودا بی، زیاتر له جارن هه ست به وه ده کات که پئویستی به کارکردنه سه ر خه لک هه یه و چونکه هو یه کانی دیکه ی ریخراویی و ژینگه ییش ده بنه هوئی کۆنترۆلکردنی ریبه ر.

### ریبهری واته بهر پر سایه تی

که ساتیک هه ن که به هه له وا تئ گه یشتوون که کاتیک بوون به بهر پر س و که سی یه که می ریخراویک ده بنه خاوه نی هه موو ئازادیه کان و هیچ شتیک ناتوانیت سنووریان بو دیاری بکات. له کاتیکدا مروّف پئ به پیی بهر زبوونه وهی پله ته شکیلاتیه که ی ئاستی بهر پر سایه تیشی بهر ز ده بیته وه و ههر چی ئاستی بهر پر سایه تی زیاتر بی، زیاتر ئازادی کاروکرده وه شی له ده ست ده دا. کاتیک

مروڧ پلەى بەرزتر بى و لە رېكخراوئىكدا بەرپرسايەتى بەدەست بىنى يا پىي بەخشرى لە بەرامبەرىدا چاوەروانى لەو زياتر دەبى. رېبەرىك كە نەتوانى لانى كەمى چاوەروانى لايەنگرانى وەدى بىنى، ناتوانى بو ماوەيەكى زور لە بىروھزرى خەلكدا وەك رېبەر مېنىتتەو و دەوروبەرى روژان دەژمىرن بو دوورخستتەو وەى لە دەسەلات.

### بە ھەلە تىگەيشتن لە توانايىەكان

زوركەس بە ھەلە لە پوتانسىيەل و توانايىەكانى خويان تى دەگەن و پىيان وايە تا نەبنە ئەندامى رېبەرى يا خود كەسى يەكەمى رېكخراو ناتوانن ھەموو پوتانسىيەل و تواناكانى خويان ئاشكرا بكەن. مروڧ دەشى لە كاروچالاكى و كاريگەرييدا بەرز بىت، نەك لە پلەى تەشكىلاتى و رېكخراوھييدا. ھەر مروڧىك ھەول دەدات كە توانايىەكانى خوى بەرز بكاتەو و شوپىندانەر بىت. مەرج نىيە بەرزترىن پلەى رېكخراوھيى باشترين شوپن بىت بو شوپىندانەرى و كاريگەرى.

### رېبەرى ۳۶۰ پلەى

سەرکەوتنى مروڧ لە بەرامبەر بىروبوچوونىكدا، كاتىك ئەستەمە كە بوخوى خاوەنى ئەو بىروھزرە نەبى. لە ماوەى كۆنگرەكانى ۱۰ تا ۱۳ى حىزبى ديموكراتى كوردستانى تيراندا، ھەولئىكى زور درا بو گورانى ئامانجى دواروژى حىزبى ديموكرات. دواى ئەو وەى كە بە ئەنجام نەگەيشتن. عەبدولا ھەسەنزادە لە وتەيەكدا وتبووى "ئەو دروشمە بە كەس لاناچىت، چونكە قاسملوو دىناو". بىرى قاسملوو مەرج نىيە بىرىكى رەھا و ھەتاھەتايى بىت، بەلام وتەكەى بەرىز ھەسەنزادە، نەپىيەكى تىدايە. بو كەسىك كە بىھەوى دروشم و ئامانجىك لە حىزب و رىكخراوئىكدا بگوريت دەبى ئالترناتىڧىكى چاكتەر لەو وەى كە تا ئىستاي، پىي بىت. ئەمەش سەرمايەگوزارى لە سەر بىروباوەر و ئامانجى نوپى پىويستە. مروڧ ھەرچى زياتر سەرمايەگوزارى لە سەر بىروبوچوونى خوى بكات، زياتر وەك بىروبوچوونى خوى دەچىت. لە رەوشىكى وادا، بىروبوچوونى مروڧ لە بىروبوچوونى كەسانى

دیکه به جوّشتر و نزیکتره له جېبه جى بوون. رېبهرى که سايّک که تهمه نېکى زياتر له ژيانى سياسى و خه باتى نه ریتیدا بوون، که سايّک ناسان نییه. رېبهرى واته شویندانه ر بوون. رېبهرىک که نه ئامانچېکى هه بى و نه شویندانه ریش بى، که س پېره وى لى ناکا. له حیزبېکى نه ریتیدا هه رچى مروّف له دهره وهى بازنه کانى کونى ده سه لاتدا بى، له وانه یه ریگای پى نه درى رېبه ریمان بکات. ئەمهش یه کیک له چالشه سه ره کییه کانى دوکتور قاسملو بوو له و روژه وه که ویستی به شیوه یه کی چالاکانه له ناو حیزبى دیموکراتى کوردستاندا رول بگيرى. بویه رېبه رانى ۳۶۰ پله یى به جياتى ئەوهى بلین: "خوازیارى پله یه کم که خه لک پېره ویم لى بکات" ده لین "ده مه هوئى بگه مه ناستیک که که خه لکانى دیکه پېره ویم لى ده که ن".

رېبهرى ئەندامانى رېبه رى حیزب یان ریکخراویک یه کیک له گه وره ترین چالش و لینگه ره کانى رېبه رانى ۳۶۰ پله ییه. زوربه ی رېبه ران پیمان خوْشه رېبه رى بکه ن به لام رېبه رى نه کرین. زوربه ی رېبه ران پیمان خوْشه که بایه خیان زياتر بیت. که مروّف له روانگه ی به رزکردنه وهى بایه خى خوْیه وه به پرسى رېبه رى نزیک بیته وه زورترین هه لى هه یه بو کارکردنه سه ره خه لکانى دیکه. له کاتیکى وادا ستراتېژى مروّف ده بى پشتیوانى له ته واهوتى رېبه رى ریکخراو و له ریگای راپه راندنى کاره نه رکه گرینگه کان خوْی له هاوکارانى جیا بکاته وه. به و واتایه که به جياتى ئەوهى که سه رنج بداته که موکورتىی که سانى دیکه، باشتړینى خوْی نیشان بدات. که مروّف هه موو شتیک به شیوه ی ریکوپېک و به رده وام ئەنجام بدات، ئەوکات بایه خى ئەو له ناو ریکخراودا به رز ده بیته وه و رېبه رایه تى به چاوى ریزه وه سه رى ده کات. له حیزبېکى پېشکه وتوو و به رپرسدا ریز له که سانى واده گیرى و به که سانى وا بپروا ده کری و له کاتى پتویستدا راویژى له گه ل ده کری. له وه ها ره وشیکدا کاریگه رى که سه که زیاد ده بیت و که سه که هه لى زياترى ده ست ده که هوئى بو رېبه ریکردن.

یارمه تى سه ره که وتى رېبه ر له نه رکه کانیدا، یارمه تى ریکخراوه یه له کاره کانیدا. ئەمه به واتای ئەوه یه که که سه که ئەندامى تیمه. واتا که سه که له راستای

ئامانجه کانی تیمدا کار ده کا و ده توانی رۆئیکی گه وره تر بگیری. کهسانی سه رکه وتوو ئه و کارانه ئه نجام ده دن، که کهسانی تر پیمان نا کری. ئه مه ش به واتای ئه وه یه که ئه و که سانه ده بی کاری زه حمه ت و دژوار ئه نجام بدن. کاتیکی که مرۆف هه لباژرده ی زه حمه ت هه ده بژی ری و گه یشتن به ئامانجیش زه حمه ت بیت، ریبه ران ده که ونه پراکتیکه وه. ئه مه ش به واتای ئه وه یه که ده بی به رژه وه ندییه شه خسی و تاکه که سی و گرووییه کان بکری نه قوربانیی به رژه وه ندی گشتی.

ریبه رایه تی ئه مرۆی حیزبی دیموکرات ده شی له ره وش ی به ریوه به رییه وه به ره و ریبه ریکردن خو ی بگۆ ری. ده شی زینیه ت و تیگه یشتنی خو ی به رفراوان بکا. مادام پیشتەر قاسملوومان هه بووه، ده بی ریوشوینی خواره وه بو به ره و پیشتچوون و به رزبونه وه ی ئاستی ریبه ری حیزب وه به رچا و بگیری:

- بیرکردنه وه له هه لومه رچی درێزخایه ن
- لیكۆلینه وه له سه ر ئاستی کاریگه ری بریاره کان
- هه ولدان بو دۆزینه وه ی ریگی دیکه
- سه رنجدان به بابه تگه لی وه ک ئه نگیزه و هاندان، وره، هه سه ته کان،
- چاوه پوانییه کان، ژینگه و دۆزینه وه ی کات
- دۆزینه وه ی کهسانی چاک و کارا و سه رمایه گوزاریکردن له سه ریان
- ریبه ران ده بی هه میشه هۆکاری گۆرانکاری بن، نه ک به شیکی له گۆرانکاری

قاسملوو له ژبانی ریبه ری خویدا، هاوریان و هاوکارانی خو ی هان ده دا بو پیشکه وتن و دۆزینه وه ی ئه نگیزه ی پیشقه چوون و گه شه سه ندن. ریبه ری ۳۶۰ پله یی بو سه رکه وتن ده بی به هاوکاره کانی سه ملتی که بوچی ده بی ریزی لی بگیری و پهیره وی لی بکری. ریبه ری ۳۶۰ پله یی هاوکاریی هاوکارانی ده کا بو سه رکه وتن له ئه رکه کانی خو ی و ئه واندایشدا خو یان. کاتیکی کاری و ئه نجام ده درئ، نه ته نیا خزمه ت به حیزب کراوه به لکو ریبه ر خزمه تی خو شی کردوو. ریبه ر نابی له

بهرامبهر ئهو كهسانهى كه له ژير رېبهرىي ئه‌ودان به تهنيا كار بكا و نيشان بدا كه هوگري لايه‌نگرانى خوږه‌تى. له هه‌ولئى ئه‌وه‌دا ده‌بئى كه ژماره‌يه‌كى زور له كهسانى چالاكى حيزب و رېكخراوه‌كهى بناسئ. سروشتيه‌يه كه له‌ناو حيزب و رېكخراوه‌كاندا ركه‌به‌رى و كيته‌ركئ هه‌يه بو به‌ده‌سته‌پئنانى پله‌وپايه‌ى ته‌شكيلاتى و سياسى. رېبه‌رى ۳۶۰ پله‌يى ده‌شئ كه‌شيكي ته‌ندروست له ناو رېكخراوه‌كه‌دا پي‌ك بېئى، بو ئه‌وه‌ى كه له گه‌ل ئه‌وه‌ى كه ركه‌به‌رى (رقابه‌تى ده‌روون حيزبى) له ناو حيزبدا پاريزرئ، كارى تيمييش په‌ره پئ بدرئ.

رېبه‌ر تهنيا كه‌سيك نيه‌يه كه به‌ شيوه‌ى ئاسوئى پپوه‌ندى به ئه‌ندامان و لايه‌نگرانيه‌وه هه‌بئ. رېبه‌ر ده‌بئ هاوكات له گه‌ل رېبه‌رايه‌تى، دوست و نزىكى كه‌سانى ده‌وروبه‌رى خوئى بېت. مروّف زورجار هه‌لومه‌رجى جياوازى هه‌يه له پپوه‌ندى له گه‌ل خه‌لكانى ده‌وروبه‌رى خوئدا: هاوكار، هاوتيم، شه‌ريك، ره‌قيب و.... به‌لام ئه‌وه‌ى كه خه‌لكانى ديكه و پېره‌وان له رېبه‌ران ده‌يانه‌ه‌وى "دوست" بوونه. به‌و واتايه كه رېبه‌ر ده‌بئ "دوستى" ئه‌ندامان و لايه‌نگرانى خوئى بئ نه‌ك ئه‌وه‌ى به‌ دواى دوست له‌ناوياندا بگه‌رئ.

قاسملوو له ناو پيشمه‌رگه‌كاندا كه‌سيك بوو كه خوئى له سياسىكارى ده‌پاراست و وه‌ك يه‌كيك له‌وان له. له ناوياندا ده‌رده‌كه‌وت. سياسه‌تكردن له گه‌ل هاوريان و هاوكاراندا ده‌بېته هوى نه‌خوشكه‌وتنى ژينگه‌ى سياسى و رېكخراوه‌يى. خو‌پاراستن له‌وم ده‌رده ده‌بېته هوى پي‌كه‌پئنانى كه‌شيكي ته‌ندروستى رېكخراوه‌يى تاكو تاكه‌كان سه‌ربه‌خو په‌روه‌رده بكرين و سه‌ركه‌وتنى خوئيان له سه‌ركه‌وتنى ته‌واوته‌ى رېكخراوه‌كه‌دا ببينن. كه‌سانتيك كه له ناو رېكخراوه‌كه‌دا سياسه‌ت ده‌كه‌ن كه‌سانى هه‌له‌پرستن كه تهنيا ئامانجيان دا‌بينكردنى به‌رژه‌وه‌ندى تايه‌تى و گروو‌پيى خوئانه و رېكخراو و كارى رېكخراوه‌يى تهنيا پرديكه بو گه‌يشتن به ئامانجه تايه‌تبه‌كانيان. ئه‌وه‌ى قاسملوو وه‌ك رېبه‌ريكى ۳۶۰ پله‌يى له رېبه‌رانى ديكه جيا ده‌كاته‌وه و ده‌يكاته رېبه‌ريكى تاقانه، ئه‌وه‌يه كه قاسملوو هه‌ولئى ده‌دا له سه‌ر ده‌وروبه‌ره‌كه‌ى كارىگه‌ر بئ و بېته هوى ئالوگور. ئه‌وه هه‌ولئى قاسملوو و شوئندانه‌رى وى بوو كه ئه‌مروش رېبوارانى دريژه‌دان به رېگاكه‌ى به ئه‌ركى خوئيان ده‌زانن. گه‌يشتن

به ریبهری ۳۶۰ پلهیی کاریکی ئاسان نییه. ئەمه ئه‌رکیکی قورس و درێژخایه‌نه و له شه‌ورۆژیکدا نایه‌ته‌دی. به‌لام هه‌ولدان له‌و ریگیه‌دا بایه‌خداره. له‌وانه‌یه هه‌موو جارێ هه‌ولنه‌کان به‌ ئاکامی دلخواز نه‌گهن، به‌لام به‌ بئ هه‌ول هه‌یچ ده‌سکه‌وتیکیش به‌ده‌ست نایه‌. ریبه‌رانی ۳۶۰ پله‌ ئه‌و بایه‌خانه‌ی خواره‌وه له‌ ریخراودا وه‌دی دینن:

۱. ده‌بنه‌ هۆی پیکه‌پنانی تیمیکی ریبه‌ری کارامه
۲. حه‌یزب فێرده‌که‌ن که‌ ریبه‌ران له‌ هه‌موو ئاستگه‌لی ته‌شکیلاتیدا پێویستن
۳. سه‌رکه‌وتوویی له‌ ئاستیک مه‌رجی ریبه‌ری له‌ قۆناغی داها‌توو
۴. ریبه‌رانی چاک له‌ ئاستی ناوه‌ندیدا به‌ واتای بوون به‌ ریبه‌رانی چاکتر له‌ ئاستی سه‌ره‌ودان
۵. ریبه‌رانی ۳۶۰ پله‌یی خاوه‌نی چۆنیه‌تی و کوالیته‌ی پێویست بو‌ حه‌یزبن، که‌ بریتین له‌:

- سازگاری ( خۆگونجاندن)
- هه‌یزی لیکدانه‌وه
- په‌یوه‌ندی
- هه‌یمنایه‌تی
- رۆحی خه‌زمه‌تکردن
- به‌هره‌مه‌ندی له‌ سه‌رچاوه‌کان
- توانای فیکری
- له‌سه‌رخۆبوون
- هه‌ست به‌ به‌رپرسایه‌تیکردن.

گه‌شه‌کردن و پێشکه‌وتنی حه‌یزب به‌ گه‌شه‌کردنی فه‌ره‌ه‌نگ و کولتوووری ریخراوه‌یه‌وه‌ گه‌ری دراوه‌ر، که‌ ئه‌ویش له‌ ریگای ریبه‌رانی کارامه‌وه‌ جیه‌جی ده‌کری. ئەمه‌ش کاتیک جیه‌جی ده‌بی که‌ حه‌یزب به‌کرده‌وه‌ هه‌نگاوی پێویست بو‌ گۆرپانکاری ریخراوه‌یی و نووژه‌نکردنه‌وه‌ی فه‌ره‌ه‌نگی ریخراوه‌یی هه‌لب‌گری و ریبه‌رانی داها‌توو له‌سه‌ر بنه‌مای بی‌ری ریبه‌ری ۳۶۰ پله‌یی په‌روه‌رده‌ بکا.



قاسملوو ریبه‌ری حیزبی دیموکرات و په‌روه‌رده‌کاری ئه‌و حیزبه بوو. حیزبیک که له ئه‌سته‌مترین سه‌رده‌می کولتووری، کۆمه‌لایه‌تی، سیاسی و ئابووری کوردستاندا، قاسملوو په‌روه‌رده‌بکا، ده‌توانی له داها‌تووشدا دیسان ریبه‌رانی وه‌ک قاسملوو په‌روه‌رده‌بکاته‌وه و پیشک‌ه‌ش به‌باره‌گای نه‌ته‌وه‌ی کوردیان بکا.

**کۆتایی**